

LULEÅ KOMMUN

••• BUF:s forskningsrapportserie nr 2016:1

Förskola på vetenskaplig grund

Förskolechefers och ledningsstöds beskrivningar av arbetet med vetenskaplig grund i förskolans praktik ur ett nyinstitutionalistiskt perspektiv

Dr Sara Cervantes

Förskola på vetenskaplig grund – Förskolechefers och ledningsstöds beskrivningar av arbetet med vetenskaplig grund i förskolans praktik ur ett nyinstitutionalistiskt perspektiv

Dr Sara Cervantes

Barn- och Utbildningsförvaltningens Forskningsrapportserie, 2016:01

© Copyright, Cervantes Sara, 2016

Luleå kommun, Barn- och utbildningsförvaltningens Forskningsrapportserie, 2016:01

ISBN: 978-91-86227-10-4

Tryck: Luleå Kommuns tryckeri

E-post: sara.cervantes@skol.lulea.se

Förord

Att få möjlighet att skriva om förskolans arbete med vetenskaplig grund har varit ytterst stimulerande. Arbetet har gett möjlighet till fördjupning i hur förskolans chefer och deras ledningsstöd arbetar med vetenskaplig grund utifrån den styrning som finns i skollag och läroplan. Arbetet initierades under våren 2015, utifrån en önskan att utvärdera ett 2-årigt projekt där Luleå kommuns förskolechefer fått tillgång till ledningsstöd. Samtidigt genomförde skolinspektionen en inspektion i kommunen som visade på att förskolan behövde utveckla arbetet med att analysera verksamheten.

Skollagens skrivning om att verksamheten ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, Skolinspektionens inspektion av förskolan i Luleå, införandet av ledningsstöd som stöd till förskolechefer i deras arbete med det systematiska kvalitetsarbetet; och förskolechefers och ledningsstöds funderingar kring arbete utifrån vetenskaplig grund blev grunden till beslutet att genomföra en omfattande kartläggning angående förskolans arbete med vetenskaplig grund. I uppdraget ingår också att genomföra en utvärdering av införandet av ledningsstöden i relation till detta arbete. Arbetets resultat kommer att ligga till grund för hur arbetsgivaren går vidare i arbetet med ledningsstödsfunktionen efter projekttidens slut; och om och hur ledningsstödens funktion kan och bör utformas i framtiden. Rapporten kommer också att fungera som underlag för att utveckla arbete med vetenskaplig grund i Luleås förskolor i ett längre perspektiv.

Under hösten 2015 har jag haft möjlighet att delta i en internationell forskarkonferens ”Dilemmas 2015” vid Linné Universitetet i Växjö, där en första presentation av projektet genomfördes, ”Evidence-Based Practice – New Demands for Pre-School Leaders”. Konstruktiva diskussioner med andra forskare kring områdena evidens-baserad praktik och nyinstitutionalism har bidragit till hur forskningsprojektets teoretiska referensram har utvecklats.

I detta arbete är det flera personer som jag vill tacka, och som på olika sätt bidragit till arbetet. Jag vill börja med att rikta ett stort tack till Annica Backman, verksamhetschef för förskolan i Luleå som gett mig möjlighet att genomföra detta arbete under hösten 2015. Jag vill tacka Gunilla Nilsson-Suikki, förskolans utvecklare, för värdefulla synpunkter. Jag vill rikta ett stort tack till professor Elisabeth Berg, Luleå tekniska Universitet, för värdefulla synpunkter på slutmanus och givande teoretiska och begreppsliga diskussioner. Jag vill tacka Dr Benitha Eliasson, Kommunförbundet i Norrbotten, för givande diskussioner kring nyinstitutionalism och evidens-baserad

praktik, och konstruktiva synpunkter på manus. Ett stort tack till alla förskolechefer och ledningsstöd som tagit sig tid att svara på enkäten, utan era svar hade inte detta arbete varit möjligt.

Sara Cervantes, Doktor i arbetsvetenskap

Luleå, Januari, 2016

Abstract

Syftet med denna rapport är att beskriva hur ledningsstöd och förskolechefer beskriver arbetet med vetenskaplig grund samt hur arbetet med vetenskaplig grund ser ut i verksamheten. Rapporten beskriver vilka styrkor och svårigheter förskolechefer och ledningsstöden uppfattar, samt vilket stöd förskolecheferna upplever att de får av ledningsstöden. Arbetet med vetenskaplig grund tangerar det Bridges et al (2009) beskriver som evidens-baserad praktik, då förskolechefer och ledningsstöds beskrivningar av verksamheten visar att de försöker hitta den forskning som är mest tillförlitlig och som leder till bäst resultat (jfr Bridges et al, 2009). För att implementera vetenskaplig grund i förskolorna använder förskolecheferna ledningsstöden. Ledningsstöden uppfattas vara närmast verksamheten och ger förskolechefer inblick i arbetet ute i verksamheten. Både förskolechefer och ledningsstöd menar att ledningsstöden är en kanal mellan förskolechefen och arbetet ute i förskolans praktik. Det finns en osäkerhet bland en del förskolechefer och ledningsstöd när det gäller arbetet med vetenskaplig grund, där önskemål om utbildning och fördjupning i området är önskvärt. Medan andra förskolechefer och ledningsstöd anser att de vet hur de ska arbeta utifrån detta.

Det som kan konstateras är att arbetet med vetenskaplig grund påverkar förskolans verksamhet ur ett nyinstitutionellt perspektiv, där vetenskaplig grund, evidens-baserad praktik och professionalism är viktiga begrepp som påverkar varandra. Eftersom det inte finns någon tradition av att arbeta med vetenskaplig grund bland förskolans personal (jfr Kroksmark, 2014) innebär det en utmaning för förskolechefer att implementera vetenskaplig grund inom förskolan där det råder en stark tradition och normativ isomorfism kring hur arbetet ska bedrivas (jfr DiMaggio & Powell, 1983). I detta perspektiv befinner sig förskolans i en pre-institutionaliseringsfas (jfr Tolbert & Zucker, 1996). Det vill säga det finns flera antaganden av en given struktur som är begränsade till vissa situationer och har implementerats på ett varierande sätt, samtidigt som den vetenskapliga grunden är begränsad när det gäller operationalisering och syfte (jfr Tolbert & Zucker, 1996).

Den normativa isomorfism bland professionen innebär att det finns ett motstånd när det gäller arbete med vetenskaplig grund. Motståndet till arbetet med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik kan förstås i relation till att där det råder en stark institutionalisering och agerande över lång tid är det också ett större motstånd till förändringar (jfr Zucker, 1977). Det motstånd förskolechefer och ledningsstöd uppfattar, är en del i bevarandet av den kulturella förståelsen (jfr Zucker, 1977).

Förskolechefer använder den vetenskapliga grunden och evidens-baserade praktiken som ett sätt att styra och definiera vad som är professionalism (jfr Evetts, 2009). Förskolechefer och ledningsstöd menar att fördelen med att arbeta med vetenskaplig grund handlar om att det ökar möjligheten till ett gemensamt språk och ger en högre kvalitet till verksamheten, där den mest tillförlitliga forskningen används. Genom att arbeta utifrån evidens och vetenskap finns det möjlighet att öka professionalismen i verksamheten (jfr Evetts, 2009). Ur ett nyinstitutionalistiskt perspektiv kan den vetenskapliga grunden och den evidens-baserade praktiken användas för att öka professionalismen inom verksamheten. Det vill säga genom att använda professionsbegreppet styr och definierar förskolechefer vad som kan anses vara professionellt (jfr Evetts, 2009). Ur ett nyinstitutionalistiskt perspektiv kan detta uppfattas som att professionen får en gemensam bas att utgå ifrån, vilket i förlängningen kan leda till att dessa idéer blir institutionaliserade inom organisationen. Det vill säga den vetenskapliga grunden och evidens-baserade praktiken innebär utifrån detta en professionalism som kan kopplas ihop med den normativa isomorfismen (jfr DiMaggio & Powell, 1983). Genom att motivera förskolans personal att arbeta utifrån vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik i relation till professionalism, kan arbetet med vetenskaplig grund uppfattas som ett sätt att öka yrkets status både som kollektiv och individuellt (jfr Evetts, 2009). Detta kan innebära att institutionalisering och implementeringen av vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik underlättas då institutionalisering kräver mening för att ske (jfr Zucker, 1977).

Nyckelord: Vetenskaplig grund, evidens-baserad praktik, nyinstitutionalism, institutionalisering, profession, professionalism, förskola

Innehållsförteckning

Förord.....	3
Abstract	5
Förskolans förändrade uppdrag – en förskola på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.....	9
Metod och metodologiska överväganden	15
Validitet och reliabilitet	17
Utbildning på vetenskaplig grund – ett förändrat perspektiv.....	19
Vetenskaplig grund inom lärarutbildningen	20
Framväxt av evidens-baserad praktik inom utbildningssektorn	23
Vetenskaplig grund vs evidens-baserad praktik.....	27
Profession, professionalisering och professionalism inom läraryrket	29
Nyinstitutionell teori	33
Organisationers institutionella myter	34
Institutionell isomorfism.....	35
Institutionalisering som process.....	38
Översättning av idéer och idéspridning	40
Förskolechefers och ledningsstöds definition av begreppet vetenskaplig grund.....	43
Förskolechefers definition av vetenskaplig grund	43
Ledningsstöds definition av begreppet vetenskaplig grund.....	46
Förskolechefers och ledningsstöds beskrivningar kring hur de arbetar med vetenskaplig grund	49
Förskolechefers arbete med vetenskaplig grund.....	49
Ledningsstödens beskrivning av arbetet med vetenskaplig grund.....	55
Arbete med vetenskaplig grund utifrån position som förskolechef	61
Förskolechefers beskrivning av de teoretiska utgångspunkter förskolorna arbetar utifrån	71
Styrkor och svårigheter i arbetet med vetenskaplig grund ur förskolechefernas perspektiv	79
Styrkor i arbetet med vetenskaplig grund	79
Svårigheter i arbetet med vetenskaplig grund utifrån förskolechefernas perspektiv.....	82
Förskolechefers uppfattning om vilket stöd de får av ledningsstöden i arbetet med vetenskaplig grund	85
Ledningsstödens uppfattning om hur de stödjer förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund	88
Förskolechefers behov av stöd och utvecklingsområden.....	90
Ledningsstödens perspektiv på arbetet med vetenskaplig grund inom förskolan.....	97

Arbetet med vetenskaplig grund ur ett ledningsstödsperspektiv	104
Ledningsstödens uppfattning om förskolornas teoretiska utgångspunkter	108
Styrkor och svårigheter i arbetet med vetenskaplig grund ur ledningsstödens perspektiv	113
Styrkor i arbetet med vetenskaplig grund ur ledningsstödens perspektiv.....	113
Svårigheter i arbetet med vetenskaplig grund utifrån ledningsstödens perspektiv	115
Utvecklingsområden i arbetet med vetenskaplig grund utifrån ledningsstödens perspektiv	118
Vetenskaplig grund, evidens-baserad praktik, professionalism och nyinstitutionalism i förskolans praktik	121
Referenslista.....	129
Bilaga 1	133
Enkät till förskolechefer.....	133
Bilaga 2	139
Enkät till ledningsstöden.....	139

Förskolans förändrade uppdrag – en förskola på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Förskolan har under senare år genomgått omfattande förändringar (Kroksmark, 2014) vilket beskrivs som en konsekvens av moderniseringsprocessen i samhället (Berman, 2001; Beck, 1998). Förskolans läroplan har reviderats och förskolan har blivit en egen skolform som omfattas av skollagen (Skollagen, 2010:800). Utgångspunkten för förskolans arbete är att den ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (ibid.). De reformer som genomförs kan beskrivas som mer intensiva än någonsin (Kroksmark, 2014). Det som framförallt framträder är en ökad fokusering på det pedagogiska uppdraget, och ett ökat fokus på det systematiska kvalitetsarbetet som tilldelats ett eget kapitel i läroplanen - uppföljning, utvärdering och utveckling (Lpfö 98, rev 2010).

Förändringar i policys har effekter på lärare som subjekt men också på professionen (Gewirtz et al 2009). Gewirtz (et al 2009) lyfter också fram att neo-liberalismen i samhället innebär ett ökat fokus på effektivitet, produktivitet och konkurrens; och har som konsekvens att de professionellas inflytande över policys och praktik minskar. Förändringarna kan relateras till en mängd olika faktorer som till exempel teknisk utveckling, globalisering, olika offentliga reformer, och förändringar i skolans styrdokument som skollag och läroplaner (Menter, 2009). Skolverket (2013-01-22) menar att det finns tre centrala begrepp som skolan ska utgå ifrån: vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet och evidens. Skolverket (ibid.) skriver att evidens-baserad praktik är ett centralt begrepp som har vuxit fram men att det inte används i skolans styrdokument, men är viktigt i samband i diskussioner om utbildningens innehåll och former. Skolverket (ibid.) menar att evidens-baserad praktik inom skolan betyder att metoder som används ska baseras på bästa tillförlitliga kunskap där idén är att systematiskt dra slutsatser och lyfta fram de bästa metoderna. Skolverket (ibid.) menar att evidens innebär att det finns vetenskapliga belägg för de metoder som används men det kan också tolkas som att evidens hänvisar till forskningsresultat som är vetenskapligt säkra inom ett givet område (ibid.). Bohlin (2010) menar att Hargreaves inställning att utbildningsforskare behöver dra lärdom från evidens-baserad medicin var startskottet för en intensiv debatt om möjligheten till uppbyggnad av evidens-baserad pedagogik. I en SOU från 2004 (Sou 2004:116) skriver författarna att en evidens-baserad verksamhet kan vara en möjlig väg för skolan att stödja och styra professionella grupper att utveckla sin egen profession. Författarna menar att detta förut-

sätter en enad definition angående vad framgång för elever innebär och att detta kan mätas. Inom pedagogisk forskning är det svårare att medverka i projekt, vilket de kallar evidens-baserad pedagogik och didaktik (ibid.). Detta beror enligt författarna på att det är svårt att vetenskapligt bevisa samband mellan metod och resultat.

Evidens-baserad praktik kan förstås i relation till samhällsförändringar så som införandet av new public management i den offentliga sektorn och där neo-liberalismen har fått ökad betydelse i samhället (Eliasson, 2014). OECD har haft en stor inverkan på fokuseringen på evidens-baserad utbildning och pedagogisk forskning (Levinsson, 2013). Den evidens-baserade utbildningen i Sverige har vuxit fram under senare år och kan kopplas ihop med politikens oro för att Sverige förlorar position i internationella rankingssystem som TIMSS och PISA (ibid.).

Det finns en föreställning att evidens-baserade praktik ska leda till vissa fördefinierade mål och frågan som rests är om god utbildning har trängts undan till förmån för frågor som effektivitet och mätkultur (Biesta, 2011). Den evidens-baserade praktiken har ofta introducerats av centrala organisationer på nationell nivå, vilket får konsekvenser angående hur professionen tänker och agerar (Eliasson, 2015).

Begreppet vetenskaplig grund, ligger nära begreppet evidens-baserad praktik och är det begrepp som används i skolans styrdokument. Vetenskaplighet är en del i det som anses vara professionellt (Enö, 2005; Berg, 1995); och professionalismen är ett sätt för ledningen att arbeta med yrkesförändring och social kontroll vilket ligger nära public management inom framförallt utbildning (Evetts, 2009). Genom ett ökat fokus på vetenskaplig grund finns en möjlighet för de som är verksamma inom förskolan att öka sitt professionella språk och därmed sin förmåga att argumentera för sin sak (Kroksmark, 2014). Kunskapen kring arbete med vetenskaplig grund behöver utvecklas inom förskolans verksamhet då det inte finns någon vetenskaplig tradition inom förskolan (Kroksmark, 2014; Eidevald, 2013). Förskolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (skollagen, 2010:800) och utgå ifrån vetenskapliga metoder vilket innebär systematik i insamlandet av underlag samt att kritiskt granska verksamheten (Eidevald, 2013). Kravet på vetenskaplig grund innebär förändringar angående på vilket sätt det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas (ibid.). Det har skett en utveckling från att i det systematiska kvalitetsarbetet beskriva vad som gjorts i förskolan till att genomföra systematiska analyser av hur verksamheten gjort skillnad (ibid.). Utifrån den vetenskapliga grunden förväntas vetenskapliga analyser som bedömer hur förskolans verksamhet stödjer barnens lärande och utveckling samt hur verksamheten kan utvecklas för att stödja lärandet (ibid.).

Håkansson (2013) anser att det finns beröringspunkter mellan det systematiska kvalitetsarbetet och vetenskapliga och metodiska ansatser men menar att man måste skilja mellan en analys i kvalitetsarbetet och en vetenskaplig analys. Detta beror på att kvalitetsarbetet är praktiskt och ska leda fram till utvecklingsinriktade motiv medan en vetenskaplig analys är mer tillbakablickande och inriktad på att förstå och förklara olika fenomen utifrån tidigare forskning och teoretiska perspektiv (ibid.). Analysen i kvalitetsarbetet ska vara vetenskapligt grundad genom att systematiskt samla in och behandla underlaget till analysen samt genom att använda strukturerade arbetsformer (ibid.). Den vetenskapliga grunden innebär också att resultatet måste relateras till och jämföras med forskningsresultat (ibid.).

Kritiskt tänkande och problemlösningsförmåga är färdigheter som utmärker ett vetenskapligt förhållningssätt (Säljö, 2006). För förskolans del handlar den vetenskapliga grunden – enligt Kroksmark (2014) – om lekpedagogik och barns lärande och att verksamheten kan beskriva på vilken vetenskaplig grund den baserar sin verksamhet. Utifrån ovanstående kan konstateras att det finns olika inriktningar på arbetet med vetenskaplig grund, där ett fokus är på det systematiska kvalitetsarbetet där insamlande av material, dokumentation, kritiskt granskande och analys av verksamheten är viktiga delar. Den andra inriktningen handlar om vilka vetenskapliga teorier som används i verksamheten och hur medveten verksamheten är om dessa. Detta är viktiga aspekter att lyfta fram utifrån förskolans arbete med vetenskaplig grund. Förskolans personal och ledare ska med andra ord förhålla sig till den vetenskapliga grunden ur olika perspektiv. I dessa perspektiv finns både arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet, de teorier som verksamheten utgår ifrån samt arbetet utifrån att hitta den mest tillförlitliga forskningen, det vill säga arbete utifrån evidens-baserad praktik.

Inom förskolan finns en osäkerhet och bristande kunskap kring att arbeta med utbildning utifrån vetenskaplig grund (Kroksmark, 2014; Eidevald 2013) och evidens-baserad praktik (Levinsson, 2013). Det lyfts fram att avståndet mellan pedagogisk forskning och lärarnas arbete är stort (Bohlin, 2010). Lärarutbildningen har ingen tradition av att utgå ifrån vetenskaplig grund, och har haft få disputerade universitetslärare (Säljö, 2006; SOU 2008:109). Lärarutbildningarna uppfyller inte alla krav som kan ställas på en akademisk yrkesutbildning framförallt inte avseende den vetenskapliga grunden (SOU 2008:109). Utifrån den bristande förankringen av forskning och vetenskaplig grund i lärarutbildningen – och i förlängningen de verksamma förskollärarna – har förskolechefer och huvudmän ett stort arbete och ansvar att utveckla förskolornas arbete med vetenskaplig grund.

Det förändrade uppdraget med ett ökat fokus på vetenskaplig grund för förskolan och införandet av skollagen innebär ett förändrat uppdrag för förskolecheferna som ska leda verksamheten. Ledare påverkar och är beroende av att påverka medarbetares förståelse av sitt uppdrag och därmed utövar de inflytande på kompetensen i organisationen (Sandberg & Targama, 1998). Förståelse av arbetet är en bas för människors handlande och hur de tolkar och förstår sin arbetssituation i organisationen (ibid.). Detta innebär att kompetensutveckling är en ofrånkomlig del i ledningsarbetet utifrån att ledningen påverkar människors förståelse av arbetet (ibid.).

Övervägande delen av de verksamma förskolecheferna i Luleå kommun och deras ledningsstöd har förskolläro- eller grundskolläro- utbildning vilket innebär att de i sin grundutbildning inte har någon vetenskaplig skolning. Några har vidareutbildat sig till specialpedagog eller speciallärare och några har förutom läro- utbildning annan akademisk utbildning. Förskolechefer och ledningsstöds kompetens angående arbetet med vetenskaplig grund påverkar de förutsättningar personalen har att utveckla sin förståelse för vetenskaplig grund.

Håkansson (2013) menar att det finns ett behov att utveckla arbetet med grundläggande metodik för att tolka, förtydliga, formulera, följa upp och utvärdera mål. Skolverket kritiserar avsaknaden av analys i det systematiska kvalitetsarbetet (ibid.). Håkansson (ibid.) menar att analys kan vara avgörande för hur framgångsrikt utvecklingsarbetet blir, samtidigt är en av de vanligaste frågorna från rektorer, förskolechefer och utvecklingsledare vad en bra analys är och hur den genomförs i kvalitetsarbetet. Håkansson (ibid.) argumenterar att en orsak till detta kan vara att analys uppfattas som något svårt, teoretiskt och akademiskt. Ytterligare en orsak kan vara skolinspektionens påpekande om bristen av analys i förskolor och skolors systematiska kvalitetsarbete utan att ge exempel på vad en bra analys är (ibid.).

Skolinspektionen påpekar i sin granskning från 2014 att huvudmannen i Luleå kommun behöver förbättra analysen gällande variation mellan förskolornas måluppfyllelse. Skolinspektionen menar att analysen av måluppfyllelsen bör omfatta hur väl förskolorna arbetar i riktning mot läroplanens mål och hur detta arbete påverkas av personalens kompetens, barngruppens storlek och sammansättning samt lokaler och miljö. I huvudmannens svar till skolinspektionen (Dnr 43-2013:4998) framgår att de ledningsstöd som arbetsgivaren i Luleå kommun har beslutat ge varje förskolechef, ska bistå förskolechefen i det systematiska kvalitetsarbetet. Införandet av ledningsstöd är ett tvåårigt projekt som startade hösten 2014 som innebär att varje förskolechef får tillgång till ett ledningsstöd kopplat till den egna verksamheten motsvarande

20 % av heltid. Vidare framgår det i svaret till skolinspektionen att huvudmannen planerar ett projekt/utvecklingsarbete där syftet är att höja kompetensen kring hur analys görs samt vilken vetenskapliga grund analyserna görs ifrån. Projektets syfte är att analysarbetet i högre grad ska kopplas mot de nationella målen och hur verksamheten ger förutsättningar för barnen att utvecklas utifrån sina förutsättningar. I detta arbete är det viktigt att personalen är medveten om vilken vetenskaplig grund de bygger sin verksamhet och analys ifrån.

För att kunna utveckla det systematiska kvalitetsarbetet och arbetet med vetenskaplig grund är det av vikt att ledningsstöden och förskolechefer har kunskap om vad vetenskaplig grund innebär samt hur analyser av verksamheten kan utvecklas och genomföras. Det är också viktigt att förskolechefer och ledningsstöd är förtrogna med vad arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet innebär.

Syftet med den här rapporten är att beskriva hur ledningsstöd och förskolechefer uppfattar arbetet med vetenskaplig grund samt hur arbetet med vetenskaplig grund ser ut i de verksamheter där de är verksamma. Syftet är också att visa om förskolan arbetar utifrån en evidens-baserad praktik. Rapporten kommer i ett senare skede att utgöra underlag för hur huvudmannen går vidare i arbetet med vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet och evidens-baserad praktik utifrån de påpekanden skolinspektionen gjorde i sin inspektion 2014.

Ovanstående leder till följande frågeställningar:

Hur beskriver ledningsstöd och förskolechefer arbetet med vetenskaplig grund?

Vilka styrkor och svårigheter uppfattar förskolechefer och ledningsstöden i arbetet med vetenskaplig grund?

Utgår verksamheten från evidens-baserad praktik?

Hur bedrivs arbetet med vetenskaplig grund på förskolorna i förskolans praktik?

Vilket stöd upplever förskolecheferna att de får av ledningsstöden i arbetet med vetenskaplig grund?

Metod och metodologiska överväganden

Forskarens förförståelse för det område som studeras är av betydelse för den forskningsansats som väljs (Patel & Davidson, 2003). I och med min dubbla funktion som både förskolechef inom Luleå kommun samt forskare har jag en förförståelse för hur förskolans verksamhet i kommunen fungerar. Det finns också en förförståelse för de frågor som förskolechefer ställer sig i arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Detta är både en fördel och en nackdel. Fördelen är den förförståelse som finns angående vad som är viktigt att fokusera på i undersökningen, och hur förskolechefer vid ledningsmöten lyfter frågan angående arbetet med vetenskaplig grund. Det vill säga de frågeställningar som lyfts fram i undersökningen är väl förankrade i den empiriska verkligheten. Patel & Davidson (2003) menar att empirisk baserad kunskap handlar om att skaffa sig erfarenheter om omvärlden genom observationer (Jfr Cervantes, 2008). Nackdelen med att genomföra en undersökning i en verksamhet där jag själv är verksam är att jag kan komma för nära det fenomen jag studerar. I detta fall är jag både forskare och kollega med de som deltar i undersökningen. Detta kan men behöver inte innebära en svårighet vid analysen av materialet. En annan aspekt i detta är den etiska aspekten och hur den kan hanteras. Det måste i detta sammanhang poängteras att den enkät som besvarats är anonym, det vill säga jag vet inte vem som har svarat vad, om inte respondenten själv angivit sin förskolas namn i svaret.

För att fördjupa förståelsen för hur förskolechefer och ledningsstöd uppfattar arbetet med vetenskaplig grund har de under våren/sommaren 2015 fått möjlighet att besvara en enkät (se bilaga 1 och 2). De tillsvidareanställda förskolecheferna och förskolechefernas ledningsstöd har fått möjlighet att besvara enkäten, en så kallad totalundersökning (Körner & Wahlgren, 1998). Totalt har 18 av 23 förskolechefer (78 %) och 14 av 20 ledningsstöd (70 %) valt att besvara enkäten. En möjlig orsak till bortfallet är att det förekommit sjukskrivningar bland både förskolechefer och ledningsstöd under enkätperioden.

Val av metod görs utifrån syfte och frågeställningar. Utifrån den förförståelse som finns och den tidsaspekt som finns till förfogande för att genomföra undersökningen var det inte aktuellt att välja intervju som metod för insamlandet av material. Valet föll på att göra en enkätundersökning bland de tillsvidareanställda förskolecheferna och deras ledningsstöd. Den genomförda enkätundersökningen är snarare kvalitativ

än kvantitativ till sin karaktär då den snarare beskriver förskolechefers och ledningsstödens uppfattningar kring arbetet med vetenskaplig grund.

I enkäten som förskolecheferna och ledningsstöden besvarat förekommer både öppna och slutna svarsalternativ. De slutna svarsalternativen innebär att frågan blir lättare att besvara och bearbeta medan de öppna svarsalternativen innebär att respondenten får formulera sina svar själv och därmed kommer den kvalitativa aspekten fram på ett tydligare sätt (Körner & Wahlgren, 1998). Förenklat kan man säga att kvantitativ metod handlar om siffror och kvantitet (Trost, 1994).

Trost (1994) skiljer på datainsamlingsmetod och analysmetod, där man kan göra en kvantitativ insamling av materialet men materialet kan analyseras utifrån kvalitativa aspekter. Genom att de flesta svarsalternativen i den genomförda enkätundersökningen består av öppna svarsalternativ (jfr Körner & Wahlgren, 1998) och därmed är mer kvalitativa till sin karaktär, samt att analysen görs utifrån kvalitativa aspekter (jfr Trost, 1994) är undersökningen kvalitativ till sin karaktär. Genom att enkätundersökningen består av både fasta svarsalternativ och öppna svarsalternativ där övervägande delen är öppna är enkäten mer ostrukturerad än strukturerad, och därmed lägre grad av standardisering (ibid.).

Ett annat sätt att beskriva strukturen av undersökningen är att intervjun eller frågeformuläret har en struktur, det vill säga studien har hög grad av struktur om den som genomför undersökningen vet vad den vill fråga om, och inte frågar irrelevanta frågor (ibid.). Det vill säga strukturering handlar i detta fall om detaljer i frågorna och deras svarsalternativ kopplat till själva undersökningen (ibid.). Utifrån detta perspektiv är undersökningen strukturerad både när det gäller det fokus som finns i frågorna men också genom att frågorna fokuserar på relevanta frågeställningar som syftar till att beskriva och belysa förskolechefers och deras ledningsstöds uppfattningar om arbetet med vetenskaplig grund.

Standardisering innebär att samtliga deltagare i undersökningen får i princip samma frågor vilket innebär en högre grad av tillförlitlighet och jämförbarhet (Rosengren & Arvidsson, 2002). Rosengren och Arvidsson (2002) skiljer mellan objektiv och subjektiv standardisering, där den objektiva innebär att frågorna objektivt sett är desamma men kan uppfattas olika av respondenterna. Den subjektiva standardiseringen innebär att den person som intervjuar anpassar formuleringen i frågan till respondenten, vilket är möjligt i intervjusituationer (ibid.). Vid enkätundersökningar är endast den objektiva standardiseringen möjlig (ibid.).

Validitet och reliabilitet

Genom att förskolechefer och ledningsstöd får besvara en enkät med öppna svarsalternativ är förhoppningen att kunna beskriva hur de uppfattar arbetet med vetenskaplig grund. Genom att förskolecheferna besvarar samma frågor utifrån sina tolkningar är förhoppningen att kunna visa hur förskolechefer uppfattar begreppet vetenskaplig grund samt hur de arbetar med det ute i verksamheten. Förskolecheferna är de som ger sina medarbetare förutsättningar och ska leda arbetet med vetenskaplig grund på sina enheter. Till sin hjälp har de ledningsstöden som besvarar en liknande enkät utifrån sin position som ledningsstöd. Genom detta upplägg är förhoppningen att få en så bred bild som möjligt av hur verksamheten och dess ledare arbetar med vetenskaplig grund. Eftersom den här undersökningen har en kvalitativ karaktär på grund av de öppna svarsalternativen och försöker fånga hur förskolechefer och ledningsstöd uppfattar och tänker kring vetenskaplig grund kan validiteten anses relativt hög. Det vill säga undersökningen fokuserar på hur respondenterna uppfattar begreppet, på vilket sätt de arbetar med begreppet och vilka styrkor och svårigheter de uppfattar. Undersökningens frågeställningar innebär att den fokuserar på begreppet vetenskaplig grund ur olika perspektiv, det vill säga det finns en kongruens mellan frågorna som avser att beskriva samma sak (Trost, 1994).

För att reliabiliteten ska vara hög särskiljer Trost (1994) ut fyra komponenter. Kongruens som handlar om likhet mellan frågor som ska mäta samma sak, precision som handlar om registreringen, men även om hur den som svarar kryssar i enkätformuläret. Den tredje aspekten handlar om att man som intervjuare eller registrerare registrerar resultatet på likartat sätt. Den fjärde aspekten handlar om konstansen vilket handlar om tidsaspekten som kan innebära att attityden eller fenomenet förändrar sig.

Genom att i denna undersökning använda enkätverktyget esmaker, går enkätresultaten direkt in i datorn vilket innebär att registreringsfel undviks därmed är precisionen och objektiviteten hög (jfr Trost, 1994). Det vill säga det som förts in i datorn är det som respondenterna svarat.

Tolkning av det insamlade materialet sker utifrån en kvalitativ aspekt. Det vill säga utifrån de inkomna svaren beskrivs hur förskolechefer och ledningsstöd beskriver och uppfattar sitt arbete med vetenskaplig grund. Inom den kvalitativa forskningen handlar reliabiliteten om hur forskaren tolkar materialet (Kvale, 1997). Medan validiteten inom den kvalitativa forskningen handlar om att forskaren ställer adekvata frågor och kritiskt granskar materialet vid analysen för att på så sätt göra välgrundade bedömningar angående vad som är relevant för studien (ibid.).

Utbildning på vetenskaplig grund – ett förändrat perspektiv

I skollagen (2010:800) framgår det i första kapitlet 5§ att *”utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet”*. Detta krav är nytt för skolan och innebär att stora förändringar måste ske bland de som är verksamma inom skolan när det gäller attityden till vetenskap och forskning (Kroksmark, 2014). Vad begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet står för preciseras inte i skollagen (Skolverket Dnr 2012:1700). Skolverket skriver i promemorian om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (ibid.) att *”(b)egreppet vetenskaplig(t) grund/förhållningssätt innebär att kritiskt granska, pröva och sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang”* (ibid. s 1). Vidare definierar skolverket begreppet beprövad erfarenhet som *”en erfarenhet som är dokumenterad, delad och prövad i ett kollektivt sammanhang”* (ibid.). Skolverket (Dnr 2012:1700) menar att den beprövade erfarenheten och vetenskapliga grunden är kompletterande kunskapskällor.

Skolverket (Dnr 2012:1700) sammanfattar det som framgår i förarbetena till skollagen (2010:800) angående vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet att bestämmelserna är nya och ges en central position i 2010 års skollag. Bestämmelserna riktar sig till de som formar styrdokumentet, riksdag, regering och skolverket, men också till de som är ansvariga för verksamheten så som huvudmännen, rektorer, förskolechefer, lärare och förskollärare. Den vetenskapliga grunden ska avse både utbildningens ämnesinnehåll men också dess metod och pedagogik och omfattas av ett kritiskt förhållningssätt där verksamheten kritiskt granskar, prövar och sätter enskilda faktakunskaper i ett sammanhang (ibid.). Skolverket förtydligar att bestämmelserna indirekt reglerar rektorer, förskolechefer och huvudmäns ansvar att säkra att lärare får förutsättningar att bedriva undervisning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Den pedagogiska ledningen vid förskolan är en viktig faktor för förskolans kvalitet och därmed är det av stor betydelse vilken kunskap förskolecheferna har kring läroplanens mål och uppdrag (Skolverket, 2013).

Kroksmark (2014) anser att förskolan på ett tydligare sätt blir en del av kunskapsskolan då verksamheten har uttalade krav att alla skolformer ska vila på samma grunder och ha hög kvalitet i alla led. Detta innebär utmaningar för förskolan som verksamhet eftersom de flesta förskollärare som är verksamma inom förskolan inte har någon forskarkompetens i sin grundutbildning (ibid.). Kroksmark (2014) menar att vägen är

lång till en förskola som vilar på vetenskaplig grund och forskning. Lärare har visat ett svalt intresse till forskning vilket innebär att det saknas en gemensam grund av vetenskap och forskning i verksamheten men också att skolan blir ett enkelt byte för de som debatterar skolan (ibid.). Orsaken till detta är den brist på vetenskaplig grund som gör att det blir svårt för professionen att argumentera för sin sak (ibid.). I Skolverkets allmänna råd står det skrivet att huvudmännen ska sträva efter att anställa förskollärare med forskarutbildning (Skolverket, 2013).

För förskolan innebär den vetenskapliga grunden att både lekpedagogik och barns lärande ska vila på vetenskaplig grund och att de verksamma ska kunna visa och beskriva den vetenskapliga grund som verksamheten vilar på (Kroksmark, 2014). Kroksmark (2014) anser att förskolan måste komplettera den pedagogiska kompetensen med en forskande och att dessa delar måste integreras i det professionella arbetet på förskolan och förskolans identitet. Eidevald (2013) menar att förskollärare inte har kunskap om förskolans uppdrag och vilken forskning som finns angående olika arbetssätt. Vidare hävdar Eidevald att förskollärare inte har kunskap om vilken barnsyn som arbetssätten innebär för förskolans arbete. Detta innebär att förskolan riskerar en verksamhet som konstruerar behövande och beroende barn (Eidevald, 2013).

Vetenskaplig grund inom lärarutbildningen

En viktig aspekt att lyfta utifrån perspektivet vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet inom förskolan, är den grundutbildning de verksamma förskollärarna har med sig in i verksamheten. Grundutbildningen till förskollärare är en del i utvecklandet av förskollärarnas yrkesprofession. Bristen på vetenskaplig grund i grundutbildningen påverkar förskolans arbete. Samtidigt som vetenskaplig grund är en viktig del av professionsbegreppet (se ex Berg, 1995; Persson, 2007; Parding, 2007; Enö, 2005). Lärarutbildningens kvalitet är av stor vikt för skolans resultat och utbildning (SOU 2008:109) och lärarutbildningen har brister i arbetet med vetenskaplig grund (Säljö, 2006) vilket får konsekvenser ute i verksamheten.

Grundutbildningen till förskollärare ger ingen forskarkompetens (Kroksmark, 2014). Däremot ska alla utbildningar på universitetsnivå enligt högskolelagen vila på vetenskaplig grund (Säljö, 2006; SOU 2008:109). Det är själva forskningsanknytningen som ger den akademiska undervisningen dess värde, genom att förmedla den aktuella kunskapen men också bidra till kritiskt tänkande, problemlösningsförmåga och färdigheter som utmärker ett vetenskapligt förhållningssätt (Säljö, 2006). Bland studen-

terna inom lärarutbildningen upplevs praktiken som viktigare än teorin och studenterna prioriterar kopplingen till arbetslivet och yrkesmässig säkerhet (ibid.). Det är dessa studenter som senare blir verksamma inom förskolans verksamhet.

Säljö (2006) menar att det finns ett tydligt mönster angående forskaranknytning inom lärarutbildningen respektive sjuksköterskeutbildningen. Utbildningarna är akademiska yrkesutbildningar, men i sjuksköterskeutbildningen har man i högre grad lyckats lösa frågan om vetenskaplig förankring genom att introducera omvårdnadsvetenskap som ett sammanhållande kitt. Säljö (ibid.) menar att man inte lyckats med detta inom lärarutbildningen. Under senare år har ämnet utbildningsvetenskap växt fram vilket möjliggör en framtida forskningsanknyten lärarutbildning (ibid.). Säljö (ibid.) hänvisar till tidigare rektor för lärarhögskolan i Stockholm, Eskil Franck som menar att lärarutbildningen relativt nyligen akademiserats och därför är det inte självklart hur forskningsanknytningen ska se ut. Det är inte självskrivet hur nyare ämnen och utbildningar ska knyta an till forskning och till vilken forskning. Inom akademisk professionsutbildning finns det ofta spänningar mellan yrkesrelevanta färdigheter och uppfyllandet av kraven på vetenskaplig förankring.

I utredningen inför den nuvarande lärarutbildningen står det att läsa att utgångspunkten är att lärarutbildningen ska vara en akademisk yrkesutbildning som ska präglas av långsiktighet, professionalitet, effektivitet och hög kvalitet (SOU 2008:109). Det poängteras att den vetenskapliga förankringen och ett kritiskt förhållningssätt är områden som behöver stärkas i lärarutbildningen och därmed ska den nya lärarutbildningen genomsyras av ett vetenskapligt och kritiskt förhållningssätt (ibid.). Den vetenskapliga grunden och det kritiska förhållningssättet behöver utifrån detta lyftas fram inom lärarutbildningarna (ibid.).

De förskollärare som är verksamma har inte behörighet att påbörja forskarutbildning, och för att kunna forska i den egna praktiken krävs doktorsexamen (Kroksmark, 2014). Lärarutbildningsreformen från 2001 innebär att utbildningsvetenskap införs som ett överordnat begrepp (SOU 2008:109). Därmed sker en utveckling mot ett vetenskapligt förhållningssätt och det skapas ökade förutsättningar för en utbildning på vetenskaplig grund vid lärarutbildningarna (Säljö, 2006). För att höja kvaliteten inom lärarutbildningen krävs att den vetenskapliga grunden stärks (SOU 2008:109) och i förlängningen kompetensen hos de verksamma lärarna. Säljö (2006) menar att lärarstudenter och vissa av deras lärare är mer inställda på att utveckla yrkesmässig säkerhet och koppling till arbetslivet snarare än forskningsanknytning. Läraryrket skildras som ett praktiskt yrke och vetenskapen uppfattas inte som kärnan i yrket och kontak-

ten med barn och ungdomar (Säljö, 2006). Den kunskap som forskningen förmedlar anses vara kring kunskaper och inte ge något direkt stöd i arbetet som lärare (Säljö, 2006). Säljö (ibid.) menar att studenterna skapar en konflikt mellan yrkesrelevanta kunskaper och vetenskap.

Framväxt av evidens-baserad praktik inom utbildningssektorn

Evidens-baserad praktik kan förstås i relation till andra trender och förändringar i samhället så som new public management (NPM) och neo-liberalism (Eliasson, 2014). Eliasson (2014) menar att dessa förändringar har varit och fortfarande är signifikanta för introduktionen av evidens-baserad praktik och har ofta introducerats via organisationer på nationell nivå. Detta påverkar hur professionen agerar och tänker om evidens-baserad praktik (ibid.). Arbetet med evidens-baserad praktik härstammar från medicinen och har på senare tid överförts till andra sektorer (Eliasson, 2014; Biesta, 2011; Biesta, 2007; Davies, 1999; Levinsson, 2013). Evidens-baserad praktik började inom det medicinska fältet under tidiga 1990-talet och blev en föregångare till och introduktion till evidens-baserad praktik inom en rad områden som till exempel socialt arbete och utbildning (Eliasson, 2014; Biesta, 2011; Biesta, 2007; Davies, 1999).

Skolverket (Dnr 80-2011:980) skriver i en promemoria angående evidens på utbildningsområdet; att vetenskapliga metoder och insatser har fått ökad betydelse både internationellt och nationellt där evidensrörelsen är en viktig del. Skolverket menar att evidensrörelsens centrala budskap är att politiker och praktiker i högre grad bör fatta beslut utifrån den mest tillförlitliga kunskapen. Skolverket (ibid.) menar att evidens-baserad praktik syftar till att de beslut som fattas av praktikerna ska bygga på den mest tillförlitliga kunskapen och att den ska grundas på evidensbaserade metoder. Forskning om evidens-baserad praktik inom utbildningsområdet växer och diskussioner kring vad evidens-baserad praktik inom utbildningsområdet innebär pågår (ibid.). Skolverkets ställningstagande angående evidens inom utbildning är att de uppfattar evidensrörelsen som positiv då den strävar efter att lärares och skolledares praktik bör baseras på den mest tillförlitliga kunskapen. Skolverket värdesätter en evidenshierarki i valet av vilka arbetsmetoder som ska spridas till lärare och skolledare och menar att definitionen av evidens inte får vara för generös då begreppet kan urholkas. Skolverket menar att det primära är att de forskningsmetoder som används utgår ifrån syfte och forskningsfråga.

Beslutsfattare och forskare kring utbildning är överens om att det är viktigt att utbildningspolicys och praktiken ska utgå från högkvalitativ forskning (Bridges et al. 2009). Detta kan översättas till att utbildningen ska vara evidens-baserad vilket inne-

bär systematiska omdömen av forskning om utbildning vars syfte är att använda trovärdig information angående vad som fungerar (ibid.). Rörelsen mot evidens-baserad praktik handlar om att policys ska vara influerad av forskning och inte av rykten och antaganden, men det är viktigt att det handlar om forskning med god kvalitet (ibid.). Det finns ett antagande om att forskning ger en evidens-baserad bas för policys eller evidensinformerad policy (ibid.). En begränsad definition av evidens-baserad praktik är att arbetet är byggt utifrån inställningen att det som är evidens-baserat ger bästa möjliga beviset och bästa kvaliteten i det praktiska arbetet (Eliasson, 2014). Det finns enligt Levinsson (2013) spänningar mellan olika aktörer angående hur den evidens-baserade praktiken kan och bör utövas; vilket kan relateras till två modeller av evidens-baserad praktik, den klassiska modellen respektive evidens-informerade praktiken. Levinsson (ibid.) visar i sin doktorsavhandling hur uppdelningen av den evidens-baserade praktiken kan beskrivas.

Tabell 1. Två modeller av evidensbaserad praktik

	Klassisk modell	Evidensinformerad
Evidens	Hierarkisk	Pluralistisk
Syntes	Realism	Idealism
Underlag	Dekontextualiserat	Kontextualiserat
Användning	Linjär	Komplex
Epistemisk kultur	Vetenskaplig	Integrerad
Inriktning	Effektivitet	Praktikbaserad
Forskningens roll	Teknisk	Kulturell

(Levinsson, 2013 s. 58)

Levinsson (2013) menar att evidens-informerad praktik är mer realistisk, men det innebär inte att den är enklare att införliva och förverkliga i skolans verksamhet. Biesta (2011) menar att det inte är helt enkelt att omsätta evidens-baserad praktik inom utbildningsområdet. I detta resonemang kopplar Biesta (2011) samman evidensbaserad praktik med ett professionellt agerande där det finns en föreställning om utbildning som en behandling och kausalt medel som leder till vissa fördefinierade mål. Det vill säga det handlar om effektivitet i relation till måluppfyllelse. Biesta (ibid.) menar att frågan om god utbildning har trängts undan av frågor som fokuserar på utbildningsprocessers effektivitet, där framväxten av mätkultur inom utbildning är ett uttryck för marginalisering. En annan effekt av denna trend är att utbildningen ska vila på vetenskaplig evidens som genererats utifrån kontrollerade studier (Biesta, 2011). Biesta

(2011) anser att vetenskaplig evidens inom utbildningssektorn kan delas in i två delar. För det första de som menar att evidens bör vara den enda grunden när det gäller beslut inom utbildning – vilket uttrycks i begreppet evidens-baserad utbildning. För det andra de som menar att evidens bör influera besluten – så kallad evidens-informerad utbildning (ibid.). Den evidens-informerade utbildningen är enligt Biesta (2007) mer nyanserad i sitt sätt att koppla ihop forskning, policy och praktik.

Den evidens-baserade forskningen som grund för utbildning har diskuterats bland forskare ibland annat Storbritannien och USA (Biesta, 2011). I ett flertal länder finns föreställningen att evidens-baserad praktik och lärande leder till en evidens-baserad profession (Biesta, 2007). Bakgrunden till detta är att det finns en kritik bland framförallt politiker att forskning inte visar vad som fungerar i utbildningssammanhang och att politikerna vill veta vad det är som fungerar och ger resultat (Biesta, 2007, Biesta, 2011). I Storbritannien och USA har detta lett till förändringar för att försöka minska gapet mellan forskning, policy och praktik (Biesta, 2007).

Det finns både anhängare och motståndare till evidens-baserad utbildning (Biesta, 2011; Levinsson, 2013). Biesta (2011) menar att det finns utrymme för att utveckla hur den pedagogiska forskningen och praktiken kommunicerar och interagerar samtidigt är Biesta (ibid.) inte övertygad om att dagens evidens-baserade praktik är lämplig. Biesta (ibid.) menar att det finns en konflikt mellan vetenskaplig och demokratisk kontroll över den pedagogiska praktiken och forskningen. Den evidens-baserade praktiken är en teknisk modell av professionellt agerande som menar att utbildning är ett medel som leder till speciella effekter vilket inte passar inom utbildningssektorn (Biesta, 2007; Biesta, 2011). Biesta (2011) menar att det inom utbildningsområdet snarare krävs en modell för professionellt agerande som bekräftar den pedagogiska interaktionens icke kausala natur. Det behövs ett erkännande att utbildning är en moralisk aktivitet och inte en teknisk (Biesta, 2007; Biesta, 2011).

Biesta (2011) hävdar att vad som fungerar i den evidens-baserade praktiken är otillräcklig inom utbildning eftersom pedagogiska bedömningar handlar om både vad som är möjligt (fakta) men också vad som är önskvärt det vill säga ett värdeomdöme. Trots att Biesta (ibid.) är kritisk till evidens-baserad forskning och menar att professionella bedömningar är centrala och i sin grund moraliska anser han att utbildning bör influeras av pedagogisk forskning. Det är viktigt att göra bedömningar om vad som är god utbildning, dessa bedömningar är normativa till sin natur (Biesta, 2011). Problemet med evidens-baserad utbildning är bristen på medvetenhet om de normativa dimensionerna vid pedagogiskt beslutsfattande samt att det begränsar lärarnas möjlig-

het till professionella omdömen av vad som är pedagogiskt önskvärt (ibid.). Biesta (2007) menar att om vi verkligen vill ha en evidens-baserad praktik så behöver vi föra samman den tekniska delen av den evidens-baserade praktiken med den normativa. Det vill säga föra samman frågor om vad som fungerar med frågor om vad som är önskvärt (Biesta, 2007). Bridges och Watts (2009) menar att en av svårigheterna med att arbeta med evidens, är det normativa gap som finns mellan forskning och policy. Policies kan finnas på olika nivåer inom skolsystemet, dels nationellt, regionalt, lokalt och i klassrummen (ibid.).

Det finns förbättringsmöjligheter för hur forskning inom utbildning och utbildnings praktik kommunicerar och interagerar (Biesta, 2007). Biesta (2007) menar att vi måste utöka vår uppfattning om interrelationen mellan forskning, policy och praktik för att uppfatta att utbildning är en moralisk och politisk praktik som behöver vara ett subjekt för fortsatta demokratiska bestridanden och överlägganden. Centralt i Biestas (ibid.) uppfattning om evidens-baserad praktik är att länken mellan forskning, policy och praktik inte enbart är en teknisk fråga utan också handlar om hur forskning skapar förståelse för utbildningens verklighet och olika föreställningar av en möjlig framtid. Biesta (ibid.) menar att den evidens-baserade praktiken verkar omedveten om att forskning kan spela både en teknisk och en kulturell roll och att både den tekniska och kulturella aspekten har praktiska konsekvenser. Biesta (ibid.) menar att hela diskussionen om evidens-baserad praktik fokuserar på den tekniska aspekten, det vill säga på vad som fungerar; samtidigt glöms den kulturella aspekten bort, där normativa och politiska frågor om vad som är önskvärt diskuteras. Biesta (ibid.) önskar att om vi vill öka relationen mellan forskning, policy och praktik inom utbildning måste utbildningsfrågor rörande sambanden med normativa-, utbildnings- och politiska frågor om vad som är önskvärt inom utbildning diskuteras.

Forskning förser oss med information om möjliga samband mellan handlingar och konsekvenser medan vardaglig problemlösning lär oss om möjliga samband mellan handlingar och konsekvenser (Biesta, 2011). Biesta (2011) hävdar att forskning kan visa oss vad som har fungerat, men säger ingenting om hur det kommer att fungera i en annan kontext vilket innebär att det inte kan översättas till någon form av handlingsprogram. Eliasson (2014) menar att användning av guider och andra typer av sammanfattningar av forskning är en strategi för att säkerställa att professionen använder sig av evidens-baserad praktik. Via guider och sammanfattningar av forskning kan överföring till professionens göras istället för att professionen själva söker och bedömer den kunskapen som finns i forskningen (Eliasson, 2014). Överföringen ske oftast från myndigheter och forskare som indikerar vad som är lämpligt att använda

inom olika områden. Detta innebär att professionen inte själva söker efter forskningsbaserad kunskap som är användbar i deras arbete (ibid.).

Davies (1999) menar att evidens-baserad utbildning sker på två nivåer. Den första nivån handlar om att använda internationell forskning och litteratur om utbildning och associerade subjekt. Davies (ibid.) hävdar att utbildare på alla nivåer behöver kunna; ställa en fråga som går att besvara angående utbildning, veta hur och var de hittar evidens på ett systematiskt sätt, hämta och läsa evidens-baserad forskning och kunna kritisk granska, värdera och analysera på ett professionellt och vetenskapligt sätt, organisera och gradera graden av evidens och bestämma relevansen i relation till utbildningens behov och omgivning. Den andra nivån handlar om att skapa evidens där det inte finns eller brister genom att via vetenskapliga metoder kunna planera, genomföra och publicera.

Eliasson (2014) har studerat hur den evidens-baserade praktiken påverkat den sociala sektorn och menar att för att introducera evidens-baserad praktik för de som är verksamma på golvet – som för förskolans del handlar om förskollärarnas arbete i verksamheten – måste ledare och lokala politiker organisera och skapa strukturer för den evidens-baserade praktiken. I förskolans kontext kan detta jämföras hur huvudmännen och förskolechefer organiserar så att det blir möjligt att arbeta utifrån evidens-baserad praktik.

Vetenskaplig grund vs evidens-baserad praktik

Vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik är två snarlika begrepp, i följande avsnitt görs ett försök att redogöra för vad de olika begreppen står för i denna rapport. Vetenskaplig grund utifrån skolverkets tolkning, handlar om att kritiskt granska, pröva och sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Det vill säga det handlar om att kritiskt granska och pröva verksamheten utifrån ett metodiskt arbetssätt, men också att använda faktakunskaper i olika sammanhang. Eidevald (2013) menar att vetenskaplig grund handlar om att förskolans verksamhet ska utgå ifrån vetenskapliga metoder när de samlar in material och kritiskt granskar verksamheten. Eidevald (ibid.) fokuserar på det systematiska kvalitetsarbetet i relation till arbetet med vetenskaplig grund. Även Håkansson (2013) menar att det finns beröringspunkter mellan vetenskaplig grund och det systematiska kvalitetsarbetet där insamlandet av material ska ske utifrån systematik och strukturerade arbetsformer. Forskare och skolverket fokuserar i sitt sätt att definiera arbete utifrån vetenskaplig grund på det systematiska

kvalitetsarbetet. I ett vidgat perspektiv kan den vetenskapliga grunden tolkas som en medvetenhet om vilken grundläggande lärandeteori som verksamheten utgår ifrån, det vill säga utgår verksamheten från ett sociokulturellt perspektiv, ett utvecklingspsykologiskt perspektiv och/eller ett behavioristiskt perspektiv. Kroksmark (2014) menar att lekpedagogik och barns lärande ska vila på vetenskaplig grund och att verksamhetens ska kunna beskriva vilken vetenskaplig grund verksamheten vilar på. Det vill säga verksamheten ska kunna beskriva vilken teoretisk bas den har och denna teoretiska bas ska genomsyra hela verksamheten.

Evidens-baserad praktik handlar i ett smalt perspektiv om att verksamhetens arbete är uppbyggt utifrån den mest tillförlitliga forskningen och att utbildningspolicys och praktik ska utgå ifrån högkvalitativ forskning (Eliasson, 2014; Bridges et al. 2009). Utgångspunkten i den evidens-baserade praktiken är att forskning uppfattas som ett kausalt medel som leder till ett visst förbestämt mål (Biesta, 2011). Evidens-baserad praktik handlar om effektivitet i relation till måluppfyllelse men också om att utbildningen ska vila på evidens utifrån kontrollerade studier (ibid.). I detta perspektiv kan evidens-baserad praktik uppfattas som enskilda forskningsstudier som visar på kausala samband angående vad som fungerar och ger bäst effekt i verksamheten när det gäller måluppfyllelsen. Det kan också handla om forskning inom olika ämnesområden, så som matematik, språk och naturvetenskap.

I denna rapport definieras vetenskaplig grund utifrån skolverkets definition att kritiskt granska, pröva och sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang men också utifrån vilka grundläggande teorier som verksamheten utgår ifrån och på vilket sätt verksamheten kan beskriva den teoretiska grunden. Evidens-baserad praktik definieras utifrån hur verksamheten utgår ifrån den mest tillförlitliga forskningen för att nå så hög kvalitet som möjligt inom verksamhetens arbetsområden.

Profession, professionalisering och professionalism inom läraryrket

Evidens-baserad praktik är en del av professionsbegreppet och vetenskaplig grund är en beståndsdel i vad som anses professionellt (jfr Berg, 1995; Enö, 2005). I nedanstående avsnitt presenteras olika definitioner av professionsbegreppet samt hur forskare uppfattar läraryrket som profession.

Professionsbegreppet har en mängd definitioner och forskningens fokus har varierat över tid (Parding, 2007; Berg, 1995; Gewirtz et al 2009). De senaste åren har definitionen indikerat ett agerande snarare än en strukturell framtoning (Parding, 2007). Begreppet profession uppfattar de flesta som ett yrke (ibid.) och professionalitet associeras ofta med hög utbildning, arbetsdelning, status, hierarki, prestation, kompetens och känslomässig neutralitet (Enö, 2005). En smal definition av professionell innebär att yrket ska vila på teoretisk grund genom högre studier, det ska vara självständigt och ha delade etiska förhållningssätt och krav (Parding, 2007). Parding menar att det utifrån en sådan definition är få yrken som skulle kallas profession. Berg (1995) menar att för att ett yrke ska kunna sägas ha en profession behöver yrkets erfarenhets- och kunskapsunderlag ha ett eget avgränsat forskningsområde där forskningen förs ut till praktiken.

Gewirtz et al (2009) fokuserar på profession som klassificering via ett yrke, samt profession som teknisk- och etisk standard som följer en viss yrkesroll. För att förstå lärarens profession, menar Gewirtz et al (ibid.) behöver man arbeta med flera olika definitioner av begreppet professionalism. Alla delarna behöver ses i ett dialektiskt perspektiv eftersom vi inte kan tänka på begreppet som genuint när det gäller standard och etik eller som en legitim diskurs som reproducerar en viss form av identitet och makt, snarare handlar professionalitet om båda dessa delar (Gewirtz et al 2009). Genom att se båda dessa delar som en helhet som inte separeras behöver inte diskussionen om läraryrket är en profession, eller semiprofession som är deprofessionaliserad eller reprofessionaliserad uppstå. Det handlar snarare om att koncentrera sig på frågan vad som gör en bra lärare och hur undervisningen kan förbättras (ibid.).

Legitimation, auktorisation och profession är uttryck för att vissa kunskapskriterier är uppfyllda (Berg, 1995). Berg (1995) hävdar att läkaryrket har en tydlig profession som genom sin legitimation har en godkänd utbildning för att bedriva läkarvård. I likhet med läkarna är det också krav på legitimation för sjuksköterskorna (ibid.). Lä-

rare inom alla skolformer har i likhet med läkarna och sjuksköterskorna – i och med den senaste skollagen – som krav att de för att kunna undervisa och sätta betyg behöver en legitimation i det ämne de bedriver undervisning. Inom förskolan måste de som anställs på tillsvidaretjänster som förskollärare ha giltig legitimation då de ansvarar för undervisningen på förskolan (Skollagen, 2010:800). Berg (1995) menar att vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är rättesnören för läkarna. I och med skollagen från 2010 är vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet rättesnören för lärarna vilket kan jämföras med Bergs (ibid.) påstående. Professionen måste för att behålla sitt kunskapsmässiga övertag över allmänheten förvärva ny kunskap (Berg, 1995). Detta innebär att professionerna tvingas till ökad intern specialisering (ibid.).

Huruvida läraryrket är en profession eller inte avgörs hur definitionen av professionsbegreppet görs (Parding, 2007). Läraryrket definieras i vissa sammanhang som en profession i andra som en ickeprofession eller semiprofession (Persson, 2007). Om läraryrket skulle relatera till begreppet semiprofession skulle det innebära att lärarna som yrkesgrupp har professionella anspråk och professionsliknande drag men saknar fullvärdig professionsstatus (Persson, 2007). Persson (2007) menar att begreppet yrkeskår är bättre då det syftar på lärarna som en kollektivt organiserad yrkesgrupp. Persson (ibid.) anser att det är svårt att göra en distinktion mellan fackliga, professionella och politiska yrkesprojekt då detta är nära sammanflätat. Persson (ibid.) anser att lärarnas yrkesprojekt präglas av både egenintresse och som samhällsintresse. Lärarförbundet strävar efter att etablera karaktärsdrag som förknippas med traditionellt erkända professioner som bland annat innebär en forskningsanknuten praktik (ibid.).

Evetts (2009) har via sin forskning argumenterat för en förändring av perspektiv när det gäller begreppet profession och professionalisering mot en analys av hur begreppet professionalism används. Evetts (ibid.) menar att det finns tre definitioner av begreppet professionalism. För det första professionalism som ett yrkes värde, för det andra som en ideologi med professionalisering och för det tredje professionalism som diskurs för yrkesförändring och kontroll från ledningen. Genom förskjutningen till professionalism kan diskursen av professionalism analyseras som ett maktfullt instrument för yrkesförändring och social kontroll på makro- meso- och mikronivå (Evetts, 2009). Professionalism som diskurs för yrkesförändring och kontroll från ledning ligger nära aspekter av public management speciellt inom utbildning och hälsa (ibid.). Professionalism är konstruerad och ålagd från ovan vilket för det mesta betyder att arbetsgivare och ledare i den offentliga förvaltningens organisation där arbetstagarna arbetar definiera vad som är professionalism (ibid.). Genom att diskur-

sen konstrueras från ovan är den använd för att förändra yrket samtidigt uppfattar yrkesgruppen detta som en väg att öka yrkesgruppens status och belöning både kollektivt och individuellt (ibid.).

Evetts (2009) delar upp professionalismen inom kunskapsbaserat arbete i två former, *organizational professionalism* och *occupational professionalism*. Den organisatoriska professionalismen innebär en diskurs av kontroll som används i huvudsak av ledare i organisationen. Det handlar om en legitim och rationell form av auktoritet där det finns standardiserade procedurer och en hierarkisk struktur när det gäller beslutsfattande. Inom den organisatoriska professionalismen är ansvarighet och olika former av regleringar, målsättningar och återkoppling på genomfört arbete viktiga aspekter. Managerialism är också en viktig aspekt. När det gäller den yrkesmässiga professionalismen handlar det om en diskurs som är konstruerad inom den professionella gruppen. Det finns en kollektiv auktoritet, diskretion och yrkesmässig kontroll över arbetet och praktikerna har tillit från både klienter och arbetsgivare. Den kontroll som finns operationaliseras av praktikerna och den professionella etiken är övervakad genom institutioner och föreningar. Evetts (ibid.) menar att organisatorisk professionalism är relevant inom offentligt ledarskap och har nyligen utvecklats inom utbildningsinstitutioner. Gewirtz et al (2009) menar att Evetts (2009) definition av den organisatoriska professionalismen och den yrkesmässiga professionalismen hjälper oss att beskriva balansen mellan de två koncepten och hur de förändras på grund av den neo-liberala inriktningen inom utbildning. En förändring mot en mer organisatorisk professionalism (Gewirtz, et al 2009).

Reeves (2009) menar att det finns tre versioner av lärares professionalism - byråkratisk professionalism, operationalisering av utbildning och nyprofessionalism. Den gamla byråkratiska professionalismen är stark bland lärarna men på skolledarnivå handlar det till större del om hur utbildning operationaliseras (Reeves, 2009). Den nya professionalismen handlar om en kunskapscentrerad praktik där det finns en klarhet kring moraliska och sociala syften. Den nya professionalismen är engagerad i evidens-informerad praktik och kritiska reflektioner samtidigt är kollegialitet och samarbete med kollegor och andra professioner, barn- och elever och deras föräldrar viktig (ibid.). Inom den nya professionalismen är utveckling av kunskap och profession en viktig aspekt (ibid.).

Enö (2011) skriver i ett paper angående arbetsdelning och professionalism inom förskolan att kraven på arbetsdelning, legitimation och vetenskaplighet utgör några av kriterierna för professionalisering. Detta kan enligt Enö (ibid.) uppfattas som ett led i

att professionalisera förskolläraryrket. Å andra sidan menar Enö (ibid.) att den nya förskolläraryrket innebär att signalerna snarare handlar om att förskolläraryrket i och med att den inte ger behörighet till forskarutbildning signalerar stratifiering och cementering av förskolläraryrkets låga status.

Enö (2005) hävdar att profession kan diskuteras utifrån både kulturella och strukturella perspektiv. Där professionen och professionalisering handlar om att försöka dölja maktstrukturer i samhället (Enö, 2005). Professionaliseringstenden kan relateras till förvetenskapligande av yrken och utbildningar (ibid.). Genom att vara professionell etablerar man sig i den offentliga sfären vilket innebär att den professionella inte befinner sig i den privata sfären (ibid.). Enö (2005) menar att den offentliga sektorn till stor del är kopplade till den privata sfären. Genom att förstå hur förskolepersonalen konstruerar sitt professionella subjekt utgår Enö (ibid.) från Bourdieus begrepp habitus, kapital och fält. Enö (ibid.) menar att personliga och professionella erfarenheter skapar ett professionellt subjekt där klass- och könsstruktur samt förskole- och organisationskultur är betydelsefulla för hur subjektet reproduceras. Förskolan befinner sig utifrån lönesättning längst ner i utbildningssystemets hierarki och förskolans status i form av underordning kan relateras till att verksamheten riktar in sig mot yngre barn samtidigt som verksamheten är kvinnodominerad (Enö, 2005). Förskolans personal positionerar sig framförallt gentemot skolans personal och har av tradition tagit ställning mot skolans kunskapssyn. Positioneringen är ett resultat av förskolan och skolans maktrelationer vilka kan relateras till olika historiska och strukturella förutsättningar (ibid.).

Nyinstitutionell teori

Genom att sätta de förändringar som förskolan genomgår – i och med införandet av skollagen och kravet att utbildning ska vila på vetenskaplig grund – i ett nyinstitutionellt perspektiv, är förhoppningen att visa hur organisationer och dess institution påverkas av förändringar i samhället. Den nyinstitutionella teoribildningen är ett användbart teoretiskt perspektiv då den behandlar hur organisationer blir likformiga och påverkas av det omgivande samhället och dess influenser. För att underlätta förståelsen av teoribildningen ges en kortfattad introduktion till hur nyinstitutionalismen växt fram med början inom det sociologiska forskningsfältet i USA, för att komma till Sverige via det företagsekonomiska forskningsfältet (Johansson, 2006; Johansson, 2002).

Nyinstitutionell organisationsteori har sitt ursprung i USA inom det sociologiska fältet och kom till Sverige inom det företagsekonomiska forskningsfältet för att därefter användas inom socialt arbete (Johansson, 2006; Johansson, 2002). Det institutionella perspektivet har sitt ursprung från sociologernas försök att förklara samhällsliga fenomen (Erlingsdóttir, 1999). Det handlar om att studera vilka normer och värderingar organisationer använder för att göra sina handlingar legitima samt varifrån idéer kommer och vilka organisatoriska konsekvenser som uppkommer. Nyinstitutionalismen bygger på Berger och Luckmanns ”social construction of reality” från 1966, Meyer och Rowan arbete från 1977 samt DiMaggio och Powell arbete från 1983 (Johansson, 2006; Johansson, 2002; Erlingsdóttir, 1999; Eliasson, 2014).

Johansson (2002) menar att det finns två olika inriktningar inom nyinstitutionalismen där den ena bygger på Meyer och Rowans arbete och den andra bygger på Zucker och Tolberts arbeten. Johansson (ibid.) menar att Meyer och Rowans arbete fokuserar på att institutionaliseringens källa är lokaliserad till organisationens omgivning. Den andra inriktningen bygger på själva organisationen och där omgivningen tonas ner till förmån för institutionaliserande former och källan till institutionaliseringen (Johansson, 2002). Samtidigt menar Johansson (ibid.) att Zucker och Tolberts arbete från 1996 närmar sig makro orienterad inriktning genom att de studerar processer med ursprung i enskilda organisationers omgivning, dessa omgivning menar Johansson (ibid.) handlar om andra organisationer. Johansson (ibid.) menar att det råder enighet bland forskarna att nyinstitutionalismen inom organisationsanalys är spretig, vilket innebär att det inte finns någon enhetlig definition bland de forskare som är verksamma inom skolbildningen. Oenigheten handlar om vilka begrepp som är cen-

trala och deras definition, hur det ska studeras och mätas vid empiriska undersökningar samt hur begreppen teoretiskt hänger ihop (Johansson, 2002). Johansson (ibid.) menar att detta kan beskrivas som att den institutionella teorin inte själv är institutionaliserad.

Organisationers institutionella myter

Meyer och Rowan (1977) menar att formella organisationer generellt sett förstås som ett system av koordinerade och kontrollerade aktiviteter som skapas när arbete är inbäddad i komplexa nätverk av tekniska relationer och gränsöverbyggande utbyten. Samtidigt har det moderna samhällets formella organisationsstruktur skapats i en stark institutionaliserad kontext (ibid.). Professionen, policys och program agerar tillsammans för att rationellt skapa och producera produkter eller service. Organisationers strukturer är en reflektion av rationella institutionella regler, och dessa institutionella regler agerar som myter för hur organisationer införlivas, blir legitima, stabila och ökar förutsättningarna för organisationens överlevnad (ibid.). De organisationer vars struktur blir likformig med institutionens myter ökar den interna samordningen och kontrollen och därmed behåller organisationen sin legitimitet (ibid.).

Den formella organisationsstrukturen skapas i en stark institutionaliserad kontext där profession, policys och program agerar som kraftfulla myter och organisationer anpassas till dem ceremoniellt (ibid.). Många element, som exempelvis, professioner, program och teknologier inom den formella strukturen är högt institutionaliserade och fungerar som myter (ibid.). För att kunna behålla en ceremoniell likformighet försöker organisationer som reflekterar institutionella regler att anpassa den formella strukturen genom att särkoppla och skapa luckor mellan den formella strukturen och de verkliga aktiviteterna (ibid.).

Meyer & Rowan (1977) menar att det finns två huvudproblem när det gäller att organisationens succé hänger samman med isomorfismen inom de institutionaliserade reglerna. För det första handlar det om tekniska aktiviteter och krav på effektivitet som kan skapa konflikt om det inte stämmer överens med den institutionaliserade organisationen (Meyer & Rowan, 1977). För det andra handlar det om att dessa ceremonier som är överförda genom myterna kan komma från olika delar av omgivningen, där regler kan vara i konflikt med varandra och därmed blir svåra att införliva i organisationen. Detta innebär att effektivitet, koordination och kontroll kan bli problematisk (ibid.). Sammanfattningsvis menar Meyer & Rowan (1977) att effekten av

isomorfismen innebär att organisationen försöker särkoppla de strukturella delarna inom organisationen från varandra och från aktiviteterna inom organisationen. Detta innebär också ritualer av tillit och tilltro till organisationen samtidigt som isomorfismen innebär att man vill undvika inspektion och effektiv utvärdering (Meyer & Rowan, 1977). Omgivningar som har institutionaliserat en högre grad av rationella myter genererar en mer formell organisation, samtidigt är de organisationer som sammanför institutionella myter mer legitim, har större succé och överlever i högre grad (ibid.). En organisations kontrollinsatser i högt institutionaliserad kontext är hängiven till konformitet avseende ritualer både internt och externt (ibid.).

Institutioner involverar normativa skyldigheter som ofta visar sig i det sociala livet och de sociala fakta som behöver tas med i beräkningen av de som agerar (ibid.). Institutionaliserad innebär den process där den sociala processen, skyldigheter och aktualiteter blir regler och status angående den sociala tanken och själva agerandet (ibid.). Meyer och Rowan (1977) uppfattar institutionalisering som en social process som gör att individer kommer att ha en gemensam definition av den sociala verkligheten; vilket innebär att olika sociala sammanhang kringgärdas av formella och informella regler för vad som är godtagbara sätt att handla (Johansson, 2006: Johansson, 2002). Eller som Johansson (2002:30) skriver ”Meyer och Rowan [uppfattar] institutionalisering som en social process genom vilken individer kommer att omfatta en gemensam definition av den sociala verkligheten.”

Institutionell isomorfism

Nyinstitutionalismen innebär att fokus har ändrats från organisation som struktur till organisering som process (Blom & Grape, 2006). Johansson (2006) argumenterar att Meyers och Rowans resonemang innebär att institutionella regler påverkar organisationers struktur eftersom organisationer anpassar sig till institutionella krav. De institutionella kraven uppstår i organisationers omgivningar genom att vissa aktiviteter – som bland annat politiker, lagstiftning eller professionella grupper förutsätter – genomförs på bästa sätt enligt en särskild procedur inom en speciell organisationsstruktur (ibid.). Detta innebär att strukturen anses legitim. Det råder en strukturell överensstämmelse med omgivningens krav – så kallad institutionell isomorfism (ibid.).

Meyer och Rowan har enligt Johansson (2002) skrivit ett senare arbete som belyser hur de uppfattar det Amerikanska utbildningsväsendets organisation. De menar att klassrumsundervisningen har lösa kopplingar och frånvaro av kontroll medan andra

aspekter som till exempel klassificeringar och kategoriseringar avseende vad som ger mening till undervisningen kontrolleras noggrant (ibid.). Det vill säga Meyer och Rowan skiljer på olika aspekter i organisationen där det som har med det praktiska att göra kopplas lös från organisationen (ibid.).

Johansson (2002) hänvisar till ytterligare en undersökning som är genomförd av Meyer, Scott och Deal under 80-talet, de menar att den institutionella modellen inom skolan är byggd runt två huvudsakliga idéer. För det första handlar det om skolans organisatoriska struktur som speglar omgivningens skapande av institutionella regler kring utbildning. För det andra hur dessa organisatoriska strukturer särkopplas från utbildningens tekniska arbete, nyckfullhet och problem. De menar att organisationen strävar efter att behålla konformitet med socialt standardiserade kategorier om undervisningssystemet samtidigt som liten kraft används för att kontrollera institutionella aktiviteter. Särkopplingen sker enligt Meyer, Scott och Deal på flera olika sätt; för det första handlar det om att skolorna inte har någon egentlig policy för den centrala verksamheten i teknisk bemärkelse, det vill säga klassrumsundervisningen (Johansson, 2002). De menar att lärarna är lämnande i sitt arbete med undervisningen med hänvisning till den professionella kompetensen (ibid.). För de andra menar de att utvärdering och kontroll av undervisningen och dess resultat knappt sker. För det tredje är det lösa kopplingar mellan enheter vilket tillåter motstridiga utbildningsprogram och därmed är det möjligt att tillgodose motstridiga krav från omgivningen (ibid.). För det fjärde sprids pedagogiska innovationer inte systematiskt utan de anammas utifrån individuella lärares intressen (ibid.). Johansson (2002) tolkar det som att Meyer, Scott och Deal menar att skolor är verksamma i omgivningar som är institutionella men har bristande teknisk utveckling vilket innebär att anpassning till institutionella regler inte går att förena med detaljerad kontroll av det tekniska arbetet. Bland annat menar Meyer, Scott och Deal att en detaljerad kontroll av det tekniska arbetet där de institutionella reglerna är utpräglade, skapar konflikter mellan institutionella regler och skapar frågor om effektivitet samt exponerar vaga mål och procedurer vilket försvårar implementering (ibid.).

Nyinstitutionalismen ändrade fokus under 1980-talet då DiMaggio och Powell bytte analysnivå angående organisationers omgivningar (Johansson, 2006). Fokus flyttades från enskilda organisationers omgivningar till organisatoriska fält (ibid.). Johansson (2006) beskriver hur DiMaggio och Powell menar att organisationer inom samma fält tenderar att bli likformiga så kallad institutionell likformighet eller isomorfism. DiMaggio & Powell (1983) menar att när organisationer framstår som fält uppstår en paradox som innebär att rationella aktörer riktar sina organisationer när de försöker

att förändra dem. Organisationsförändringar är ett resultat av processer som gör organisationer mer likformiga, men det betyder inte att organisationerna blir mer effektiva (DiMaggio & Powell, 1983). Starkt strukturerade organisatoriska fält skapar en kontext där individuella ansträngningar att agera rationellt ofta leder till homogenitet i struktur, kultur och output (ibid.). När ett organisationsfält etablerats är det en tydlig riktning mot homogenitet, och isomorfism beskriver processen av homogenisering (ibid.). De isomorfistiska processerna delas in i tre delar, *coercive*, *mimetic* och *normativ* (ibid.). Coercive isomorfism är ett resultat av både formell och informella påtryckningar från andra organisationer och från kulturella förväntningar från samhället angående organisationens funktion (ibid.). Coercive isomorfism härstammar från politiska influenser och legitimitetsproblem (ibid.). I vissa fall är organisationsförändringar ett direkt svar på statens regler, lagar och riktlinjer (ibid.). Johansson (2006) översätter den coercive isomorfismen till tvingande isomorfism och menar att den tvingande isomorfism handlar om de anpassningskrav som svaga organisationer utsätts för av exempelvis staten.

Mimetic isomorfism innebär att osäkerhet används som en mäktig kraft som leder till imitation (DiMaggio & Powell, 1983). Mimetisk isomorfism handlar om organisationer inom ett visst fält imiterar framgångsrika organisationer (Johansson, 2006). Den tredje formen av isomorfism är den normativa isomorfismen som är associerad med professionalisering (DiMaggio & Powell, 1983). Den normativa isomorfismen innebär att professionen definierar vilka förhållanden och metoder som ska användas för att ha kontroll över arbetet och skapa en kognitiv bas och legitimitet för yrkets automatisering (ibid.). Professionen måste samarbeta med omgivningen och ledningen och är påverkade av samma tvingande och mimetic isomorfism som organisationen (ibid.). Professionens makt är lika mycket delad av staten som den är skapad av professionens aktiviteter (ibid.). DiMaggio och Powell (1983) menar att det finns två aspekter av professionaliseringen som är viktiga källor till isomorfismen, för det första den formella utbildningen och legitimiteten som kunskapsbas, vilken är producerad av universitetens specialister. För det andra ökningen av professionella nätverk (DiMaggio & Powell, 1983).

I ett senare bidrag utvecklar Powell (1991) resonemanget och menar att nyinstitutionalismen undervärderar de enskilda organisationernas förmåga att självständigt agera (Johansson, 2006: Johansson, 2002). Detta innebär att aktörer, maktförhållanden och strategiskt handlande och omgivningen inte betraktas som enhetlig i institutionella avseenden (ibid.). Det vill säga organisationer ses inte som passiva avspeglningar av det omgivande samhället (ibid.). Intresset fokuserar på processer, dynamik och integ-

ration av olika analysnivåer där handlingar relateras till struktur (ibid.). Den institutionella organisationsanalysen utgår ifrån att integrera analysnivåer och analysera processer (Johansson, 2006).

Institutionalisering som process

Tolbert och Zucker (1996) menar att institutionaliseringen består både av en process och en variabel (property variable). Processen har i de flesta organisationsanalyser inte analyserats (Tolbert & Zucker, 1996). Variationen av institutionalisering och hur dessa variationer påverkar graden av likhet mellan organisationer har ignorerats (ibid.). Tolbert & Zucker (1996) försöker i en artikel erbjuda en teoretisk specificering av institutionaliseringsprocessen. Graden av institutionalisering i organisationsfälten består av olika stadier; pre-institutionalisering, del institutionalisering och fullständig institutionalisering. Stadierna kan identifieras genom olika dimensioner; process, implementeringarnas karaktäristika, diffusionens drivkraft, graden av teoretisering, variation av implementering och graden av misslyckad struktur (Tolbert & Zucker, 1996). Pre-institutionalisering innebär att det kan finnas flera antaganden av en given struktur men att de är jämförelsevis få och begränsade till vissa situationer samtidigt som de varierar i form av implementering. Dessa kan inte utgöra någon formell teoretisering vilket innebär att de är extremt begränsade både när det gäller operationalisering och syfte. Semi-institutionalisering innebär att strukturer har blivit subjekt för objektivering, de kan beskrivas och har en relativt allmän spridning. Antagandena har blivit relativt heterogena och som en konsekvens har organisationens specifika karaktär – som tidigare identifierade sig med anpassning – en relativt begränsad prognosförmåga. Det sker en förskjutning från imitation till en mer normativ bas som reflekterar en mer explicit eller implicit teoretisering av strukturen. Genom att teoretiseringen utvecklas och blir mer explicit kommer variationen att minska mellan olika organisationers strukturer. Fullständig-institutionalisering av strukturen beror på de förenade effekterna av relativt lågt motstånd från opponerande grupper och fortsatt kulturellt stöd och främjande intresseorganisationer och positiv korrelation med utfallet.

Social struktur handlar om agency, det vill säga det kräver handling för att produceras. Det kräver också att det finns ett positivt värde för organisationen och beslutsfattare för att de ska avsätta resurser (Tolbert & Zucker, 1996). Tolbert och Zucker (1996) refererar till Zucker (1977) att där det råder hög institutionalisering och bibehållet agerande över en längre tid, är motstånd till förändring också hög. Skapandet

av strukturer i organisationer är till hög grad beroende av oberoende aktiviteter (Tolbert & Zucker, 1996). Organisationers beslutsfattare kan dela en liknande kärna av kunskap och idéer som innebär att en innovation blir genomförbar och attraktiv; vilket innebär att anpassningen av en given innovation eller idé kan och ofta uppstår i nära association med anpassningsprocessen i andra organisationer (ibid.).

Zucker (1977) menar att det finns tre nivåer av institutionalisering och som skapas för att mäta effekterna av institutionaliseringen av kulturell fortlevnad; generell enhetlighet av kulturell förståelse, bevarande av den kulturella förståelsen och motstånd mot förändringar av den kulturella förståelsen. Zucker (ibid.) menar att ju starkare institution desto större enhetlig kulturell förståelse och bevarande av kulturell förståelse finns det, vilket innebär stort motstånd mot förändringar. Det vill säga det finns tre aspekter av kulturell förståelse som är direkt påverkad av institutionaliseringen och det är överföring, bevarande och motstånd till förändring (Zucker, 1977). Överföringen av kulturen sker mellan aktörer och ska förstås som en process där den kulturella förståelsen kommuniceras.

Hur överföringarna sker beror på graden av institutionalisering, de överföringar av agerande som är högt institutionaliserade sker smidigt (ibid.). Dessa överföringar från starka institutioner kommer att öka institutionaliseringen (ibid.). När det gäller bevarandet av kulturen har den sociala kontrollen en avgörande del i att bevara kulturen och modifiera beteenden så att de stämmer överens med kulturen (ibid.). Ju lägre grad av institutionalisering desto högre grad av social kontroll (ibid.). Det finns inga normer som är mer viktiga än andra i ett socialt system, men det är först när normerna är internaliserade som den är institutionaliserad (ibid.). Det är svårt att avgöra när en norm är internaliserad, det enda sättet att eventuellt avgöra detta är att agerande sker utan social kontroll (ibid.). När det gäller motstånd till förändringar så varierar de utifrån graden av institutionalisering, vid en hög grad av institutionalisering är motståndet till förändringar hög (ibid.). Den sociala strukturen på makronivå bestämmer individer och grupperns beteenden på mikronivå samtidigt som de existerar oberoende av varandra. Viktigt för institutionalisering är att det kräver någon form av mening (ibid.). Zucker (1977) menar att graden av institutionalisering avgörs av personligt inflytande, organisationens kontext och hur dessa direkt påverkar graden av likformighet, bevarande och motstånd till förändring.

Översättning av idéer och idéspridning

Inom den svenska nyinstitutionalismen har företagsekonomer studerat idéspridning och förhållandet mellan lokala aktörer och translokala idéer inom organisationer (Johansson, 2006). Det handlar om kontinuerlig förvandling av idéer när de förflyttas mellan olika aktörer; i detta sammanhang används begreppet översättning (ibid.). Genom aktiva insatser från mottagarna äger spridningen rum och mottagarna är både transportörer och transformatörer av idéer (ibid.). Handlingsfriheten är inte fullständig utan beror på vilket organisatoriskt fält man ingår i samt vad organisationen anser lämpligt (ibid.). Handlingsutrymmet är beroende av innehållet i de idéer som ska översättas (ibid.). Abstrakta och ospecificerbara idéer lämnar stort utrymme för tolkning medan andra är mer detaljspecificerade och lokala anpassningar svårare och därmed kopieras (ibid.).

Erlingsdóttir (1999) har i sin doktorsavhandling studerat idéspridning angående kvalitetssäkring ur ett nyinstitutionalistiskt perspektiv. Den nyinstitutionella teorin utgår enligt Erlingsdóttir (ibid.) från att institutioner utgör olika dimensioner som flyter in i och ut ur organisationer genom att flera organisationer utgör ett fält av eller runt gemensamma institutioner så kallat organisationsfält. Erlingsdóttir (ibid.) definierar institution som *förgivettagande handlingsmönster vilka legitimeras av normer, värderingar som både möjliggör och begränsar handlingsmönster* (s 20). Det kan även handla om lagar, traditioner eller tankar. Institutionerna både möjliggör och begränsar handlingar inom organisationen (Erlingsdóttir, 1999). Institutionaliseringsprocessen förutsätter att det finns en idé att internalisera och som omvandlas till vanemässig handling och blir ett förgivettagande handlingsmönster det vill säga en institution (ibid.).

Erlingsdóttir (1999) utgår ifrån Czariawska och Joerges (1996) idémodell som beskriver institutionaliseringsprocessen som mångfacetterad och med motstridiga processer där människors möten med idéer som översättningsprocesser sker. Översättningen ger utrymme för tolkningar och bemötanden av idén och resultatet eller effekten beror på om och hur idén omtolkas när de översätts (Erlingsdóttir, 1999). Erlingsdóttir utgår även från new public management (NPM) vilket innebär införande av marknad, konkurrens och fritt val, kvantitativa prestationsmål, användning av styrningsmodeller från privata näringslivet, fokus på effektivitet och kostnadsreducering, ekonomiska incitament samt service och klient orientering inom hälso- och sjukvården.

Isomorfismen kan beskrivas som samtidig institutionalisering av idéer i flera organisationer inom samma fält (Erlingsdóttir, 1999). Erlingsdóttir (1999) menar att isomorfism-metaforen används för att beskriva hur organisationer som ingår i samma organisationsfält homogeniseras genom att visa samma struktur inåt/utåt fältet. För att organisationen ska få legitimitet tar organisationen till sig fältets idéer (Erlingsdóttir, 1999). Erlingsdóttir (1999) refererar till Meyer och Rowan (1977) vilka menar att isomorfismen i institutionellt laborerade omgivningar leder till 3 effekter för organisationen; särkoppling av struktur från varandra och från aktiviteter i organisationen, ritualer som vidmakthåller förtroende samt undvikande av inspektion och utvärdering utifrån. Nyinstitutionell teori definierar och förklarar formella organisationers myter och ritualer som förs in i organisationerna genom att de anpassar sig till det organisatoriska fältet (Erlingsdóttir, 1999).

Eliasson (2014) menar att rörelsen mot evidens-baserad praktik inom området socialt arbete kan uppfattas som en strategi att förändra organisationen så att organisationen inom offentliga sektorn blir mer lika varandra och andra organisationer inom det medicinska fältet och som har ett önskvärt sätt att arbeta. På liknande sätt kan evidens-baserad praktik inom utbildningsområdet sägas agera. Det vill säga genom att införa vetenskaplig grund i skollagen och skolverkets ställningstagande att utbildningen ska vila på evidens försöker staten göra utbildningen mer likvärdig. Eliasson (2014) använder sig precis som Erlingsdóttir (1999) av hur idéer översätts och sprids mellan organisationer. Ny institutionalismen visar hur evidens-baserad praktik sprider sig i organisationen medan teorin och social konstruktion förklarar vad som händer i interaktionen mellan socialarbetare när nya sätt att arbeta introduceras (Eliasson, 2014). Eliasson menar att genom introduceringen av evidens-baserad praktik inom socialt arbete har vanor och rutiner i arbetet brutits eftersom någonting nytt som förändrar arbetet har introducerats. Detta kan jämföras med introduktionen av evidens-baserad praktik inom utbildningssektorn, där skollagen från 2010 poängterar att all utbildning ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Eliasson (2014) har i sin forskning undersökt hur evidens-baserad praktik inom socialt arbete introducerats, genom att beskriva olika aspekter på makro-, micro- och mesonivå. Genom att undersöka hur evidens-baserad praktik på makronivå tar sig uttryck har Eliasson (ibid.) problematiserat hur evidens-baserad praktik presenteras och introduceras inom socialt arbete. Från ett microperspektiv analyserar Eliasson hur individen och deras beteende påverkas och därmed hur individer agerar och skapar arbete i det dagliga livet. På mesonivå fokuserar Eliasson (ibid.) på hur människors agerande är koordinerade, det vill säga hur socialt arbete koordinerar medarbetarnas

agerande till en helhet där evidens-baserad praktik är en viktig faktor. Introduktionen av evidens-baserad praktik måste förstås som en process och kan beskrivas som idéer som har fångas upp och färdas genom organisationen, där nationella aktörer och regionala enheter översätter dem (Eliasson, 2014). Inom socialt arbete har den evidens-baserade praktiken inte fått fullt fäste men Eliasson (2014) menar att verksamheten är på god väg att anpassa sitt arbete till den evidens-baserade praktiken och där socialarbetare är intresserade av att använda evidens-baserad praktik.

Förskolechefers och ledningsstöds definition av begreppet vetenskaplig grund

Förskolans arbete ska vila på vetenskaplig grund och bestämmelserna riktar sig till huvudmän, rektorer, förskolechefer, lärare och förskollärare (Skolverket, dnr 2012:1700). Skolverket (2013-01-22) menar att det finns tre begrepp som skolan ska utgå ifrån, den vetenskapliga grunden, beprövad erfarenhet och evidens. Begreppet vetenskaplig grund som används i skolans styrdokument ligger nära begreppet evidens-baserad praktik. I följande avsnitt ges en beskrivning över hur förskolechefer och ledningsstöd definierar begreppet vetenskaplig grund. Förskolechefer och ledningsstöds definition av begreppet är av betydelse för hur verksamheten ges förutsättningar att arbeta utifrån vetenskaplig grund.

Förskolechefers definition av vetenskaplig grund

Skolverket definierar vetenskaplig grund som ”att kritiskt granska, pröva och sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang” (Dnr 2012:1700. s 1). Den vetenskapliga grunden ska avse både ämnesinnehållet i utbildningen men också metod och pedagogik samtidigt som ett kritiskt förhållningssätt ska användas. Förskolechefer definierar vetenskaplig grund utifrån framförallt skolverkets definition av begreppet. Det finns både likheter och skillnader kring hur förskolechefer definierar begreppet. Vissa förskolechefer använder skolverkets definition, andra förskolechefer ger en mer uttömmande definition kring begreppet. Följande citat visar en definition av begreppet vetenskaplig grund.

”Att kritiskt granska, prova och sätta faktakunskaper i ett sammanhang”

Utifrån ovanstående kan konstateras att förskolechefer använder sig av Skolverkets (Dnr 2012:1700) definition av begreppet. Samtidigt framgår det inte om förskolecheferna har brutit ner definitionen och funderat vad som menas med att till exempel kritiskt granska. Detta leder till funderingar kring hur förskolechefer förhåller sig till vad det innebär det att kritiskt granska, prova och sätta faktakunskaper i ett sammanhang. I ett generellt perspektiv använder förskolecheferna följande centrala begrepp

för att definiera vetenskaplig grund; kritiskt granska, forskningsresultat, metoder, systematik, ifrågasätta. Följande citat visar exempel på detta.

”... att vi utgår från forskningsresultat, och metoder som utvecklats på ett systematiskt sätt baserat på forskning. Det är viktigt att arbeta med öppna jämförelser, kunna ifrågasätta och jämföra vad olika forskare säger, att reflektera och våga vara kritisk, se var styrkorna i en undersökning ligger – och vilka frågor och faktorer som faktiskt utelämnats genom avgränsningen för studien.”

”Vetenskaplig grund är kunskap som baseras på vetenskapliga metoder.”

I följande citat har en förskolechef uttryckt följande angående definitionen av begreppet. Förskolechefen menar att vetenskaplig grund handlar om att förhålla sig till omvärlden utifrån vetenskaplig grund.

”Teorier och sätt att leva och förhålla sig till omvärlden utifrån en vetenskaplig grund. Att utifrån ett historiskt perspektiv upptäcka vad och hur det förhåller sig idag. Begreppen sociokulturellt och behavioristiskt kopplas till vetenskaplig grund och hur man lär sig.”

I detta citat refererar förskolechefen till olika teorier kring lärandet. Till skillnad från tidigare citat som handlat mer om relationen till forskningsrapporter, och att kritiskt granska. I detta citat går det att utläsa att vetenskaplig grund finns i de olika inriktningarna som finns inom lärandeteorier och hur det i sin tur påverkar hur man förhåller sig till sin omvärld. Nedanstående citat visar ytterligare exempel på hur förskolechefer relaterar vetenskaplig grund till teorier.

”För mig är det att ha goda insikter i vilken teori man utgår från i sin verksamhet och att man sedan utifrån den kritiskt granskar sin verksamhet. Genom dokumentationer, reflektioner och observationer. Kopplat till den teori som är utgångspunkt och där efter utvärderar och utvecklar verksamheten för att den ska bli bättre.”

Citatet visar att förskolechefen uppfattar att vetenskaplig grund handlar om vetenskap om vilken teori verksamheten utgår ifrån, men också att systematiskt granska den egna verksamheten. Teori uppfattas som utgångspunkten. Nedanstående citat förtydligar vad en förskolechef menar att vetenskaplig grund handlar om; det handlar om att ifrågasätta, problematisera och systematiskt granska. Det handlar om att inte bara tycka utan att ha forskningsresultat synliga och tillgängliga.

”I Allmänna Råden - Systematiskt kvalitetsarbete skriver man i avslutande kapitlet om centralbegrepp. Där tycker jag det finns en tolkning av begreppet vetenskaplig grund som jag kan ställa mig bakom: "Begreppet vetenskaplig grund tolkas som att ifrågasätta och problematisera utgör vetenskapens motor. I det vetenskapliga arbetet ska man systematiskt och kritiskt granska, pröva och sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Genom den vetenskapliga begreppsapparaten med syfte, teori, metod, material och kravet på källhänvisning blir forskningens resultat synliga och tillgängliga för kritisk granskning." Ett sätt att ta in många perspektiv och inte ägna sig enbart åt allmänt tyckande byggda på oreflekterade erfarenheter.”

Förskolechefen menar att ifrågasättande och vetenskapliga begrepp är viktiga för att synliggöra resultat, där teorier är ett sätt att komma ifrån allmänt tyckande. Nedanstående citat visar att förskolechefen definierar vetenskaplig grund som en verksamhet som ska problematisera och använda olika perspektiv, teorier, metoder och modeller för att kunna göra analys av verksamheten.

”Vetenskaplig grund handlar om att förskolan som utbildningsinstans med ett undervisande uppdrag skall problematisera med hjälp av vedertagen kunskap (perspektiv, teori, begrepp, metoder, modeller, analys) sprungen ur det vetenskapliga samhället och vara medveten om den ideologiska styrningen som utgörs av de nationella styrdokumenterna vilka utgör en viljeinriktningen - således kan man se att den vetenskapliga grunden också ingår i en ideologisk kontext som bär etiska riktlinjer. - vetenskaplig grund innebär också att inta ett vetenskapligt förhållningssätt som handlar om A/att kunna identifiera och ifrågasätta de antaganden som ligger bakom vanliga sätt att varsebli, förstå och handla B/ att erkänna det inflytande som historia, kultur och sociala positioner har över uppfattningar och handlingar C/ att föreställa sig och utforska ovanliga alternativ som kan rubba rutiner och en etablerad ordning D/ att uppmärksamma olika, subtila former för social dominans E/ att vara tillbörligt skeptisk

till varje kunskap eller lösning som påstår sig vara den enda sanna eller det enda alternativet.”

Den vetenskapliga grunden handlar enligt förskolechefen om flera olika perspektiv som är viktiga att ha i åtanke. Bland annat ingår den vetenskapliga grunden i en ideologisk kontext, det handlar om att kunna identifiera och ifrågasätta antaganden. Det kan genom ovanstående konstateras att det finns en spännvidd bland de verksamma förskolecheferna avseende hur de definierar vetenskaplig grund. Detta kan tolkas som att ju mer säker förskolecheferna är på vad vetenskaplig grund är, desto mer uttömmande definition kan förskolecheferna ge.

Ledningsstöds definition av begreppet vetenskaplig grund

Nedan följer ledningsstödens definition av begreppet vetenskaplig grund. Ledningsstöden kopplar den vetenskapliga grunden till framförallt det systematiska kvalitetsarbetet och dokumentation samt att läsa forskningsbaserade artiklar. Nedanstående citat visar hur ledningsstöden definierar vetenskaplig grund till att systematiskt granska verksamheten.

”Verksamheten utgår från vetenskaplig grund alltså den pedagogiska verksamheten kopplad till forskning, och man prövar sig fram, utvärderar och analyserar. Syfte, metod, resultat och analys och hur går vi vidare.”

”Att systematiskt granska vad man gör och varför. Kritiskt granska resultat för att bedöma hur man ska förhålla sig i sitt eget arbete i det sammanhang man är. Att genom ett systematiskt kvalitetsarbete identifiera utvecklingsområden. Att systematiskt dokumentera de ändringar vi gör i relation till vilka förutsättningar verksamheten gett barnen för att lära sig och förändra sitt kunnande. Att analysera sin verksamhet utifrån kunskap som kommer från forskning.”

”Att arbetet (och analyser av arbetet) ska baseras på vetenskapliga teorier och metoder. Utifrån vad vi ser i analyser av vårt arbete ska vi sedan utvärdera och se vad som tex kan behöva förändras.”

”För mig handlar det om ett vetenskapligt förhållningssätt till praktiken. Verksamheten ska systematiskt följas upp, utvärderas och analysera, alltså kritiskt granskas med koppling till teorier och forskning.”

Ledningsstöden i dessa citat relaterar den vetenskapliga grunden till det systematiska kvalitetsarbetet och hur man använder systematiken för att analysera verksamheten utifrån kunskap som kommer från forskningen. Det finns en koppling till att kritiskt granska verksamheten utifrån olika teorier. Metod är en annan aspekt som ledningsstöden tar upp i relation till vetenskaplig grund. Nedanstående citat visar på kopplingen till skolverkets definition av vad vetenskaplig grund är:

”Jag brukar använda skolverkets definition som säger att undervisningen ska vara forskningsbaserad-det ska finnas stöd i forskningen för de metoder skolan använder. Verksamhet som bygger på vetenskaplig grund innebär också att kritiskt granska, pröva och sätta kunskaper i ett sammanhang. För att kunna bedriva en undervisning på vetenskaplig grund krävs att skolan tar del av nya vetenskapliga rön. Både utbildningens innehåll och den pedagogik som används ska bygga på vetenskaplighet.”

Ledningsstödet definierar den vetenskapliga grunden i relation till metod och att kritiskt granska, utifrån skolverkets definition, men utvecklar definitionen till vikten av att arbeta och ta del av den forskning som finns, där utbildningens innehåll och pedagogik bygger på vetenskap. Det går att utläsa en viss del av evidens-baserad praktik i beskrivningen att det ska finnas vetenskapligt stöd för de metoder som skolan använder. Det vill säga om förskolan använder en viss metod så leder det till ett visst resultat, eller som Bridges (et al. 2009) hävdar ett systematiskt omdöme angående vad som fungerar. Nedanstående ledningsstöd menar att den vetenskapliga grunden handlar om ett vetenskapligt tänk och perspektiv.

”Min definition av vetenskaplig grund är när de mål vi fokuserar på i verksamheten utifrån läroplanen utgår ifrån ett medvetet och ett vetenskapligt tänk och perspektiv i verksamheten. Det är när vi förstår vad vi gör och varför vi gör som vi gör och att det är kopplat till aktuell forskning. Vi behöver koppla ihop det vi gör med vetenskaplig grund för att synliggöra det vi gör.”

Ledningsstödet kopplar ihop arbetet vid förskolorna med den vetenskapliga grunden genom att utgå ifrån läroplanen kopplat till målformulering. Den vetenskapliga grunden handlar om att koppla ihop det som sker i verksamheten med forskningen. I detta sammanhang benämner ledningsstödet detta som ett vetenskapligt tänk. Ledningsstödet menar också att det som görs i förskolan behöver kopplas ihop med den vetenskapliga grunden för att synliggöra förskolans arbete. Andra ledningsstöd menar att

vetenskaplig grund handlar om att pedagogisk forskning diskuteras kontinuerligt och att kunskapen utgår från forskning. Genom att granska kritiskt och använda ett systematiskt beprövat arbetssätt som grundar sig i forskning som bedrivs inom skolan och förskolan och som beskrivs i artiklar och böcker. Det handlar om kunskap baserat på vetenskapliga undersökningar. Detta skulle kunna tolkas som att ledningsstöden försöker hitta evidens avseende vad som är fungerande arbetssätt.

Förskolechefer och ledningsstöds beskrivningar kring hur de arbetar med vetenskaplig grund

I följande avsnitt redogörs för hur förskolechefer och ledningsstöd beskriver hur de arbetar med vetenskaplig grund. Förhoppningen är att detta ska visa hur arbetet med vetenskaplig grund genomförs av förskolechefer och ledningsstöd.

Förskolechefers arbete med vetenskaplig grund

I följande avsnitt beskrivs hur förskolechefer beskriver sitt arbete med vetenskaplig grund. Några förskolechefer beskriver att de använder sig av vetenskaplig grund i det systematiska kvalitetsarbetet, medan andra menar att de läser artiklar och diskuterar olika metoder. Nedanstående citat visar hur förskolechefer uttrycker att de arbetar med vetenskaplig grund inom det systematiska kvalitetsarbetet.

”I kvalitetsarbetet och mycket annat!”

Andra förskolechefer uttrycker att vetenskaplig grund ingår i det systematiska kvalitetsarbetet men att det också handlar om att ta emot studenter på verksamhetsförlagd utbildning från Luleå tekniska Universitet. Att ta emot studenter bidrar till arbetet med den vetenskapliga grunden och innebär också en möjlighet för verksamheten att delta vid universitetets föreläsningar. Arbetet med vetenskaplig grund handlar om att läsa litteratur, reflektera och samtala samt dokumentera och analysera resultatet, vilket nedanstående citat visar.

”Det är en del i det systematiska kvalitetsarbetet, vid planeringen av arbetet. Finns med i vårt underlag för planering och uppföljning, och det är något som vi regelbundet trycker på, både förskolechef och ledningsstöd. Vi läser litteratur, samtalar, reflekterar, applicerar på vårt arbete med barngrupperna, dokumenterar och analyserar resultatet – arbetar för ett aktivt vetenskapligt förhållningssätt. Vi erbjuder regelbundet möjlighet till att delta i föreläsningar. Har VFU lärare som via samarbetet med LTU, bidrar med vetenskaplig grund i verksamheten”

Förskolechefen försöker använda Luleå tekniska universitets utbud för att öka kunskapen och användandet av vetenskaplig grund i verksamheten. Förskolechefen menar att den vetenskapliga grunden finns med som underlag vid planering och uppföljning av verksamheten. Nedanstående citat visar hur en förskolechef kopplar ihop den vetenskapliga grunden med verksamheten när de bestämmer och utvärderar mål.

”Jag och mina pedagoger läser böcker men framförallt artiklar kring forskning runt ämnen som berör oss i förskolan. När vi sätter mål och utvärderar kopplar vi det till forskning. Jag försöker få pedagogerna att när [de] analyserar sitt arbete att de kan koppla det till artiklar eller annan forskning kring ämnet”

Detta skulle kunna tolkas som att förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund uppfattar att inläsning av artiklar som berör förskolan är ett möjligt sätt att arbeta utifrån evidens-baserad praktik, och att kopplingen från artiklarna ligger till grund för analysen av det systematiska kvalitetsarbetet. Det vill säga verksamhetens arbete med vetenskaplig grund tangerar att de försöker arbeta utifrån en evidens-baserad praktik angående vad som fungerar och varför (jfr Bridges et al, 2009). En annan förskolechef menar att medvetenheten om vetenskaplig grund har ökat men att det fortfarande är ett arbete som behöver utvecklas. Vidare beskriver förskolechefen att dokumentation och reflektion kring lärprocesser genomförs och att det i förskolans årshjul finns beskrivet vilka observationer som ska genomföras och när. Samtidigt menar förskolechefen att analysen i arbetet behöver förbättras.

”Vi har blivit mer medvetna om vetenskaplig grund, men måste utveckla detta arbete. Idag utgår vi från ett sociokulturellt perspektiv på vår förskola. Vi lär tillsammans. Vi dokumenterar lärprocesser tillsammans med barnen och reflekterar över dem tillsammans med barnen och kollegialt. I årshjulet finns en systematik över vilka observationer som ska göras under vissa tidpunkter på året. Dessa analyseras och vi ser över förbättrings områden vi måste ta fasta på i verksamheten. Pedagogerna arbetar med formativ bedömning i arbetet med barnen för att ge dem utmaningar.”

Ovanstående citat visar hur förskolechefen försöker organisera arbetet med vetenskaplig grund. Det finns en systematik som kan kopplas till ett vetenskapligt förhållningssätt samtidigt finns det en uppfattning om att analysarbetet behöver utvecklas. Förskolechefen har en medvetenhet om vilken vetenskaplig teori som verksamheten utgår ifrån och kopplar detta till det sociokulturella perspektivet. Andra förskolechefer beskriver att arbetet fokuserar på att söka teorier och forskning inom det område

som förskolan arbetar med för tillfället. En förskolechef beskriver att det är viktigt att forskningen är relevant för förskolans praktiska arbete. Vidare menar förskolechefen att den vetenskapliga grunden förstärker förskolans profession genom att vidga personalens kunnande genom att knyta ihop praktik och teori.

”Jag söker teorier, forskning när det gäller de områden vi arbetar med för tillfället. Ett sätt att förankra varför man gör det man gör. Det är viktigt att den vetenskapliga grunden är relevant för det praktiska arbetet som dagligen sker på förskolan. Det är av intresse att få mer kunskap om hur andra har tänkt, det är också en styrka att lära sig mer. Det förstärker förskolans profession. Att vidga sitt kunnande och knyta ihop praktiken med teorin. Ett praktiskt exempel är hur viktigt är det att små barn har någon vuxen att knyta an till när de börjar i förskolan, hur organiserar vi inskolningen efter de teorier och den erfarenhet vi har?”

Ovanstående citat visar hur förskolechefen kopplar ihop arbetet med vetenskaplig grund till utvecklande av förskolans profession och hur teori kan vara ett verktyg för att förankra det man gör i det praktiska arbetet. Förskolechefen menar att det handlar om att förstärka det förskolan arbetar med. Denna beskrivning visar att förskolechefen letar efter forskning som bekräftar och förankrar det förskolan arbetar med, vilket kan tolkas som att ambitionen är att hitta evidens för vad som fungerar i praktiken. Det vill säga att utgå ifrån evidens-baserad praktik angående vad som fungerar (jfr Biesta, 2011; Biesta, 2007; Bridges et al, 2009). Nedanstående citat visar hur en förskolechef menar att verksamheten har börjat arbeta med vetenskaplig teori som utgångspunkt.

”Börjat att nosa på att ta något vetenskaplig teori som utgång för planering av mål och projekt. Terminerna 14/15 har vi haft Vygotskij och hans sociala perspektiv på barns lärande, samspel och kommunikation som grund i vårt projekt. samt att Bishops sex matematiska aktiviteter är det vi analyserar emot när vi är aktiva i matematiklyftet och som pedagogerna "tittar" igenom för att utveckla matematiken som barnen är aktiva i för att bli utveckla barnens miljö och för pedagoger att utveckla sitt seende och förståelse.”

Citatet ovan visar att förskolan är i början av arbetet med vetenskaplig grund och att de under föregående läsår fokuserat på att utveckla kunnandet inom det sociokulturella perspektivet, men också hur kommunens satsning på matematiklyftet innebär ett

ökat fokus på vetenskaplig grund, där det framförallt handlar om att definiera begrepp som rör förskolans undervisning i matematik.

Andra sätt att arbeta handlar om att försöka hålla sig uppdaterad för att kunna inspirera medarbetare. Ett sätt är att organisera arbetet så att personalen bevakar olika områden. I detta arbete är ledningsstödet en resurs vilket nedanstående citat visar:

”Jag försöker själv att uppdatera mig inom våra områden för att kunna inspirera mina medarbetare i sina uppdateringar. Vi har även inom förskolan försökt att få till så vi bevakar olika områden. Stor hjälp har vi av vårt ledningsstöd för att hitta litteratur som knyter an till vårt arbete. Nätverksträffar som en förskola är aktiv i med sitt deltagande bidrar också. Har någon varit på kompetensutveckling är en förutsättning att delge sina kollegor på t.ex. APT.”

”Jag försöker vara uppdaterad på ny forskning, följer via prenumerationer på hemsidor och via fackets tidskrifter.”

Centralt i ovanstående citat är förskolechefernas ambition att hålla sig uppdaterade kring aktuell forskning på olika sätt. Andra förskolechefer lyfter vikten av att använda medvetna metoder. Genom att använda medvetna metodval och kritiskt granska resultaten, det vill säga koppling till det systematiska kvalitetsarbetet så handlar arbetet med vetenskaplig grund enligt en förskolechef om att sätta forskningen i ett vardagssammanhang samtidigt som det handlar om att komma ifrån tyckande, vilket nedanstående citat visar.

”Medvetna metodval, kritiskt granska resultat. Sätta forskning i sammanhanget i vardagen. Litteratur: Vad baseras på forskning och vad är "tyckande". Kritiskt granska källorna. Tar del av forskning. Reflekterar. Delger personalen helst så att den kan sättas i ett sammanhang.”

Förskolechefen beskriver vikten av medvetna metodval och kritiskt granskande av verksamheten vilket kan uppfattas som att förskolechefen försöker använda sig av ett vetenskapligt förhållningssätt vid insamlande av material. Förskolechefen beskriver vikten av att kritiskt granska källor och komma bort ifrån tyckande vilket kan uppfattas som att evidens är viktigt och att i verksamheten försöka använda den bästa forskningen. Nedanstående citat visar hur förskolechefen kopplar ihop vetenskaplig grund med diskussionen kring olika metoder och vad forskningen säger om detta. Det sätt som förskolechefen beskriver arbetet med vetenskaplig grund kan relateras till arbetet med evidens-baserad praktik. Det vill säga vilka metoder som fungerar och

leder till bästa möjliga resultat för verksamheten och där trovärdig information används för vad som fungerar (jfr Bridges et al, 2009: Biesta, 2007: Biesta, 2011).

”Kan vara när vi diskuterar olika inskolningsmetoder, vad säger forskningen? Vilka belägg har vi för att välja just den metoden. Hur vi skall organisera barngrupperna, skall vi ha åldersblandade- eller homogena grupper? Vad säger forskningen,? Barnsyn och kunskapssyn- hur ser vi på den? Beroende på synsätt- hur har vi organiserat vår lärmiljö, barns delaktighet mm.”

Citatet visar också hur förskolechefen försöker koppla arbetet till barn- och kunskapssyn och hur den avgör hur organiseringen av verksamheten sker. Detta kan kopplas både till arbetet med vetenskaplig grund, men också till evidens-baserad praktik där fokus är på att hitta den bäst lämpade metoden för att nå bästa möjliga resultat (jfr Biesta, 2007: Biesta, 2011; Bridges et al. 2009). Andra förskolechefer hävdar att de har olika diskussionsforum där de lyfter den vetenskapliga grunden med sina medarbetare.

”I olika forum diskuterar vi det dagliga arbetet, ställer det mot vetenskaplig fakta och granskar det.”

”Via diskussionsforum/kollegial samverkan kan vi prata kring barns lärande och koppla det till forskning/litteratur som vi tar in i vårt arbete. Vi reflekterar kring vårt arbete och granskar det med kritiska ögon.”

”Startat en SKA grupp som börjat söka efter vetenskapliga artiklar, som förhoppningsvis utmanar pedagogernas tankar. Tankar som reflekteras med kollegor. Uppmuntrar till gemensam litteraturläsning.”

En strategi som ovanstående förskolechefer använder i sitt arbete med vetenskaplig grund handlar om att möjliggöra olika forum för diskussioner. Det centrala i ovanstående är möjligheten att diskutera och reflektera tillsammans. En förskolechef menar att hon försöker få personalen att problematisera med hjälp av forskning, samt att via organisering av verksamheten få medarbetarna att läsa forskning en timme i veckan. Förskolechefens förhoppning är att detta ska ge personalen möjlighet att utveckla begrepp, perspektiv, teorier, metoder och modeller vilket i förlängningen leder till ett utvecklat professionsspråk och fördjupad analys. Följande citat visar på detta.

”- Pedagoger får pröva sina antaganden/reflektioner de gjort i en kollegial samverkan med utgångspunkt i dokumentationer, skuggningar (pedagogiskt/didaktiskt/etiskt - förhållningssätt) och/eller uppbyggnad av lärmiljöer

där även alla har i uppgift att problematisera med forskning från forskarsamhället - sker exempelvis vid arbetslagsmöten -Pedagogerna har i sitt schema 1 lästimme per vecka (from ht 2015) där forskningsfronten fokuseras, förväntningar finns att gemensam läsning leder till att pedagogerna kan fylla på med begrepp, perspektiv, teorier, metoder och modeller - som utvecklar ett professionsspråk (för att bygga beprövade erfarenheten) fördjupa analysen och jobba mot en systematik som hjälper till att synliggöra vedertagen praxis. Innehållet bearbetas i kollegial samverkan i en bokcirkel som anordnas 2 ggr/termin där reflektioner kring innehållet i boken lyfts för att därefter nyttjas då dokumentationer, utformning av lärmiljöer och skuggningar problematiseras. Således förväntas den vetenskapliga grunden synliggöra praxis (teori-praktik) i syfte att utmana, ompröva, utveckla och även bekräfta (förvalta) vedertagen praxis. Till hösten skall jag uppmana till att skapa egna forskningsfrågor för att därefter erbjuda studenter att ta del av "forskningsämnen" i förskolan.”

Genom att förskolechefen organiserar så att personalen ges möjlighet till kollegial samverkan, reflektioner om praktiken utifrån vetenskaplig grund förväntar förskolechefen att den vetenskapliga grunden ska synliggöra praxis och därmed utmana förskolans arbete. Förskolechefen vill utveckla den vetenskapliga grunden genom att verksamheten skapar egna forskningsfrågor som studenter från universitetet kan skriva examensarbeten utifrån. Samverkan med universitetet är något som förskolechefer lyfter som en möjlig väg att utveckla den vetenskapliga grunden.

”Vi försöker... arbeta med vetenskapliga metoder, systematiskt och kritiskt förhållningssätt som bygger på en reflektionskultur där vi ifrågasätter vårt eget förhållningssätt och relatera till akademisk forskning. Vår kunskapssyn är en teori som vi formulerat som vi måste formulera mot vår egen praktik och gängse akademisk forskning. All praktik behöver en teori för att bryta ”rutinisering”. ...[Vi] är en övningsförskola men innan vi blev det så hade vi inlett ett samarbete med LTU ... Vi har tillsammans utvecklat arbetet med praxisnära examensarbeten. Hittills har sex rapporter om arbetet med hållbar utveckling publicerats med utgångspunkt från verksamheten... Dessa examensarbeten har sedan använts i analys av arbetet och hur vi ska gå vidare ... På så sätt kommer de in i det systematiska kvalitetsarbetet och blir en del av det utvecklingsarbetet vi har kring vad hållbar utveckling kan vara på en förskola.”

Ovanstående visar förskolechefens uppfattning om vikten av att utveckla en reflektionskultur i förskolan där förskolan ifrågasätter sitt eget sätt att arbeta utifrån forsk-

ning. Teorin uppfattas som ett sätt att bryta rutiner. Samarbete med Luleå tekniska universitet är ett sätt som förskolan använder genom att erbjuda områden att studera till studenternas examensarbeten. Examensarbetena används sedan som en del i det systematiska kvalitetsarbetet och som en del i underlaget för utvecklingsarbetet på förskolan.

Ledningsstödens beskrivning av arbetet med vetenskaplig grund

Nedan följer ledningsstödens beskrivningar över hur de arbetar med vetenskaplig grund. Bland ledningsstöden finns det en variation angående hur de beskriver hur de arbetar med vetenskaplig grund. En del menar att de använder vetenskaplig grund i det systematiska kvalitetsarbetet en del utvecklar sin beskrivning till att handla om att läsa aktuell forskning, relatera till artiklar eller beskriva vilken teoretisk bas de har när det gäller lärande. Ett flertal ledningsstöd hänvisar till Bishop och hans 6 matematiska aktiviteter. Bakgrunden till detta är att kommunen under en treårsperiod haft ett fokus att utveckla matematikundervisningen från förskola till gymnasium. Några ledningsstöd försöker sätta sig in i vad som är vetenskap. Nedan följer exempel på citat som visar på hur ledningsstöden försöker utveckla arbetet med vetenskaplig grund.

”Försöker att själv sätta mig in i vad som är vetenskap. Läser på i ämnet för att få grepp om var jag står och i vilken kunskapssyn jag har min grund.”

”Läser och utforskar vad vetenskaplig grund betyder för mig som förskollärare för att ha en egen uppfattning och grund för att i min roll som ledningsstöd kunna vara behjälplig både för kollegor och för förskolechef. Arbetar med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på den enhet jag arbetar, där vi fördjupar oss i några mål och läser in oss på aktuell forskning.”

”Just nu läser jag framför allt forskning som handlar om systematiskt kvalitetsarbete och analys, för att lära mig mer om det jag arbetar med som ledningsstöd och helt enkelt för att förstå det jag håller på med just nu. Jag vill ha goda kunskaper i detta ämne dels för att kunna förklara det på ett bra sätt för pedagogerna och dels för att kunna lägga upp kvalitetsarbetet på ett sätt som passar förskolorna. Jag vill även kunna koppla mitt arbete mot vetenskapliga teorier, samtidigt som jag tycker det är viktigt att inte svälja allt man läser - viktigt att läsa texter kritisk, kunna jämföra olika resultat. Jag försöker vara en "bro" mel-

lan praktik och teori för att leda in personalen mer mot det vetenskapliga och visa på vikten av att läsa (och förstå) forskning.”

”Att jag tar del av forskning och ställer den i relation med mig själv och den verksamhet vi bedriver. Att jag söker systematiska modeller för att känna mig stärkt i mitt arbete.”

Ovanstående citat visar hur ledningsstöden menar att de vill och behöver utveckla sin kunskap inom vetenskaplig grund. Dels handlar det om att utveckla sin egen kunskap men också utveckla den egna kunskapen så att det gynnar verksamheten, både när det gäller att vara ett stöd för förskolechefen men också för sina kollegor. Ledningsstöden ger uttryck för den bristande tradition och osäkerhet som finns inom förskolans verksamhet kring arbetet med vetenskaplig grund (jfr Kroksmark, 2014). Det som också går att utläsa är att den vetenskapliga grunden kopplas till det systematiska kvalitetsarbetet. Kopplingen av vetenskaplig grund till det systematiska kvalitetsarbetet är något som Eidevald (2013) och Håkansson (2013) påpekar. Samtidigt är det enligt Håkansson (2013) viktigt att skilja mellan en analys i kvalitetsarbetet och en vetenskaplig analys. Fokuseringen på kvalitetsarbetet kan tolkas utifrån Biesta (2011) att vi lever i en mätkultur där fokus i arbetet ligger på hur måluppfyllelsen ser ut och hur den kan relateras till vetenskaplig grund. Den vetenskapliga grunden kopplas bland ledningsstöden samman med att kritiskt granska den egna verksamheten, men också till att hålla sig uppdaterad i aktuell forskning. Genom att lyfta vikten av att kritiskt granska den egna verksamheten försöker ledningsstöden arbete med den vetenskapliga grunden. Kritiskt tänkande anses av Säljö (2006) vara något som utmärker ett vetenskapligt förhållningssätt. Ett av ledningsstöden menar att hon söker systematiska modeller, detta kan tolkas som ett försök att hitta modeller som fungerar och som ger bästa möjliga resultat, det vill säga att utgå ifrån evidens-baserad praktik för att utveckla verksamheten (jfr, Bridges et al, 2009; Biesta, 2007; Biesta, 2011).

Genom att ledningsstöden uttrycker att de behöver utveckla sin förståelse och kunskap kring vetenskaplig grund försöker de bygga upp ett professionellt förhållningssätt till den egna verksamheten. Det handlar om att utveckla förståelse och kunskap, men också om att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet i verksamheten. Nedanstående citat visar hur ledningsstöd arbetar med vissa teorier som finns kring lärande.

”Filmar eller skriver ner "nuläget" för att kunna gå tillbaka och bedöma måluppfyllelsen. Läser mycket litteratur. Utgår ofta ifrån Vygotskijs tankar och relaterar till dessa i mitt vardagliga möte med barnen. Elisabeth Hultmans forskning kring Barns subjektsskapande finns alltid närvarande i min praktik.

Man Är inte på ett speciellt sätt, man BLIR! Utgår ifrån Bishops matematiska aktiviteter när vi planerar aktiviteter. Försöker läsa in aktuell forskning inför olika uppdrag - det är inte lätt att hitta eller att hinna med.”

Genom att läsa forskningsrapporter, koppla det till verksamheten, pröva och utvärdera. tex. Bishop 6 matematiska begrepp är något som jag/vi har läst och jobbat utifrån och vårt syfte är att synliggöra matematiken i den pedagogiska verksamheten och att barnen får höra de rätta matematiska begreppen. Därefter har jag/vi intervjuat sett resultat och analyserat och upptäckte att barnen kunde/reflekterade över de matematiska begreppen men visste inte att det var matematik de höll på med, alltså kom frågan hur går vi vidare....vi synliggjorde för barnen att det var matematik när barnen tex. ritade en karta mm

Ovanstående citat visar hur ledningsstöden kopplar sitt arbete i relation till barnen och praktiken. Det framgår att de genom att läsa forskning upplever en tydligare begreppsapparat vilket möjliggör bättre analyser och synliggör verksamheten på ett tydligare sätt. I dessa citat framgår inte hur detta arbete sker i relation till ledningsstödens uppdrag, utan de visar i större grad relationen ledningsstöden har i sin funktion som förskollärare i verksamheten. Det vill säga hur de använder vetenskaplig grund kopplat till praktiken i barngruppen. Andra ledningsstöd beskriver hur de vill koppla den vetenskapliga grunden till en reflektionskultur som bygger på vetenskapliga metoder, systematik och kritiskt förhållningssätt.

”Jag försöker arbeta med vetenskapliga metoder, ett systematiskt och kritiskt förhållningssätt som bygger på en reflektionskultur där vi ifrågasätter vårt eget förhållningssätt och relaterar till akademisk forskning. Vår kunskapssyn är en teori som vi formulerat som är formulerat mot vår egen praktik och gängse akademisk forskning. Vår praktik behöver en teori för att bryta ”rutininsättning”...”

Ledningsstödet beskriver att förskolan formulerat en egen teoretisk kunskapssyn som är baserad på och relaterad till praktiken. Detta skulle kunna jämföras med det Biesta (2011) menar att den evidens-baserade praktiken måste relateras till de normer som finns inom utbildningen. Där den evidens-baserade praktiken relateras till ett professionellt agerande där ledningsstöden uttrycker att kopplingen till teori bryter rutiniseringen och innebär ett ifrågasättande av den egna praktiken (jfr Biesta, 2011). I detta fall visar ledningsstödet beskrivning den svårighet som finns i verksamheten kring vad som räknas som teori i ett vetenskapligt sammanhang. Samtidigt visar uttrycket att ledningsstödet försöker förhålla sig till forskning och teorier kopplat till den egna verksamheten genom att försöka omsätta detta till praktiken. Detta skulle kunna jäm-

föras med det Biesta (2011: 2007) kallar för evidens-informerad praktik. Det som kan konstateras är att det finns en ambition att genom vetenskaplig grund fördjupa förskolans arbete med att koppla ihop förskolans praktik med den forskning som genomförs. Nedanstående citat visar hur ledningsstöden relaterar till vikten av reflektion, och hur de använder handledningstillfällena för att implementera arbetet med vetenskaplig grund i praktiken.

”Jag ansvarar för reflektionstid på förskolorna där jag plockar fram artiklar/utdrag som vi läser och reflekterar kring gemensamt. Vid handledningstillfällena ger jag exempel på aktuell forskning som har anknytning till det respektive arbetslag arbetar kring tillsammans med barnen.”

”Jag har alltid varit intresserad och läst mycket litteratur som jag haft nytta av i mitt arbete genom att koppla litteratur till det vi ser i praktiken. Under min pedagogistautbildning har jag läst en mängd både litteratur och aktuell forskning och fått många verktyg och möjligheter till reflektion. Jag har fått många tillfällen att prova och kritiskt granska det jag läst, det har bidragit till att jag fått en vidare förståelse av teorins betydelse för att se verksamheten och barnen på olika vis. Jag har idag många tillfällen att utifrån det vi ser i praktiken initiera aktuell forskning i samtal och reflektioner med arbetslag och enskilda pedagoger. Jag tar avstamp i aktuell forskning för att problematisera delar i verksamheten. För närvarande har jag stor nytta av Karin Alnerviks avhandling, "Men så kan man ju också tänka!" Pedagogisk dokumentation som förändringsverktyg i förskolan. Ingela Elfströms avhandling om systematiskt kvalitetsarbete i vardagen. "Pedagogisk dokumentation som grund för uppföljning och utvärdering för förändring," och Gunilla Dahlbergs "Från kvalité till meningsskapande är också betydelsefulla verktyg för att få en vidare förståelse hur den pedagogiska dokumentationen ska bli ett verktyg för vårt systematiska kvalitetsarbete.”

Ledningsstöden relaterar till vikten av att knyta an praktiken med forskning och de gör det genom att reflektera kring forskning i relation till den egna praktiken. Det handlar om att kritiskt granska den egna verksamheten i relation till forskning. Nedanstående citat visar hur ledningsstöden försöker implementera vetenskaplig grund i verksamheten.

”Tydliga mål utifrån läroplanen. Vi har brutit ner målen så att alla vet vad de ska fokusera på i sina pedagogiska dokumentationer. Fokusgrupper med olika

pedagoger och utifrån olika områden som har börjat titta på forskning som vi kan koppla ihop med den verksamhet vi har och bedriver.”

”Jag söker och samtidigt uppmanar mina kollegor att söka efter artiklar inför ett utvecklingsarbete. Jag har skapat en map under T där alla uppmanas att skriva in intressanta forskningar och ämnen.”

”Söker på forskning på nätet utifrån en pågående dokumentation, frågeställning i arbetslaget eller annat aktuell som händer på förskolan. Stärker ofta uttalande och dokumentation med forskning. Att leta och hitta forskning som stödjer en frågeställning i mitt arbete.”

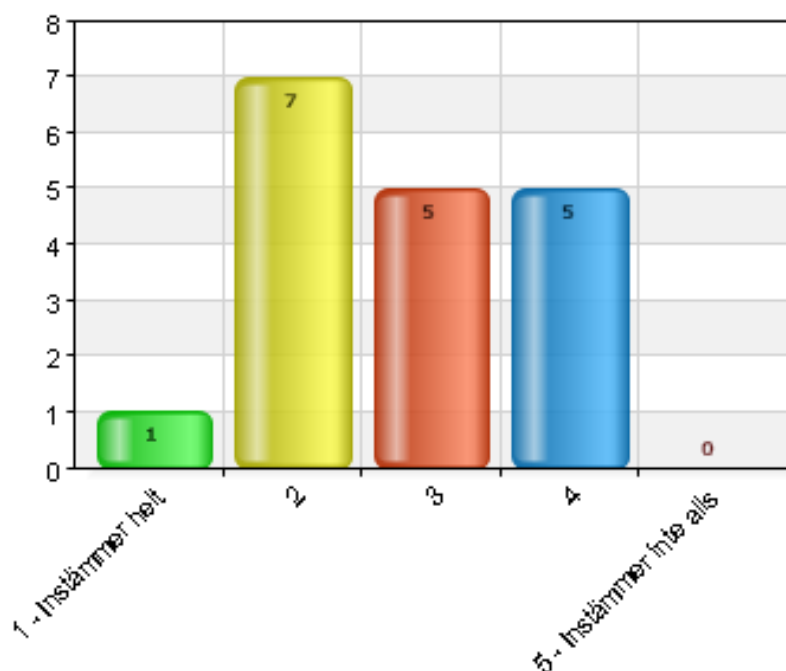
Ledningsstöden beskriver hur de försöker koppla forskningen med de mål förskolan har och hur de försöker relatera forskning till det som förskolan arbetar med i praktiken. Ett av ledningsstöden har skapat en digital map som alla på förskolan har tillgång till och där alla i förskolan kan skriva in aktuell forskning som de hittat. Det som kan konstateras är att ledningsstöden i sitt uppdrag försöker leta fram och sprida forskning ut i verksamheten. Ledningsstödens beskrivningar av hur de försöker koppla forskning till de mål och de arbeten verksamheten arbetar med, kan tolkas som att de försöker hitta forskning som stärker deras arbetssätt och därmed bekräftar att de arbetar på bästa möjliga sätt. Detta visar att ledningsstöden i sitt sätt att arbeta utifrån vetenskaplig grund försöker utgå ifrån evidens-baserad praktik (jfr Bridges et al, 2009: Biesta, 2007: Biesta, 2011). Beskrivningen kring att samla aktuell forskning på ett gemensamt ställe, tyder på att ledningsstödet försöker bygga upp en bank av aktuell forskning som verksamheten kan gå till för att hämta kunskap. Detta kan jämföras med Eliassons (2014) forskning som visar på guider och sammanfattningar som ett sätt att överföra evidens-baserad praktik till professionen istället för att professionen själva söker och bedömer kunskapen som finns i forskningen. Ett annat sätt att arbeta med överföring av forskning som ledningsstöden beskriver är att via olika representanter från arbetslagen ta fram aktuell forskning och koppla den till praktiken.

Arbete med vetenskaplig grund utifrån position som förskolechef

I nedanstående avsnitt beskrivs hur förskolecheferna utifrån sin position arbetar med vetenskaplig grund. Förskolechefer ska enligt skollag och läroplan ansvara för det pedagogiska arbetet som bedrivs vid förskolan och därmed är det viktigt att belysa hur de utifrån sin position arbetar med vetenskaplig grund. Bestämmelserna om att arbetet vid förskolor ska vila på vetenskaplig grund riktar sig till förskolechefer som är ytterst ansvariga för den verksamhet som bedrivs. Skolverket menar att bestämmelserna om vetenskaplig grund indirekt reglerar förskolechefers ansvar att säkra att lärarna har de förutsättningar som de behöver för att bedriva undervisning utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (Skolverket, 2012:1700).

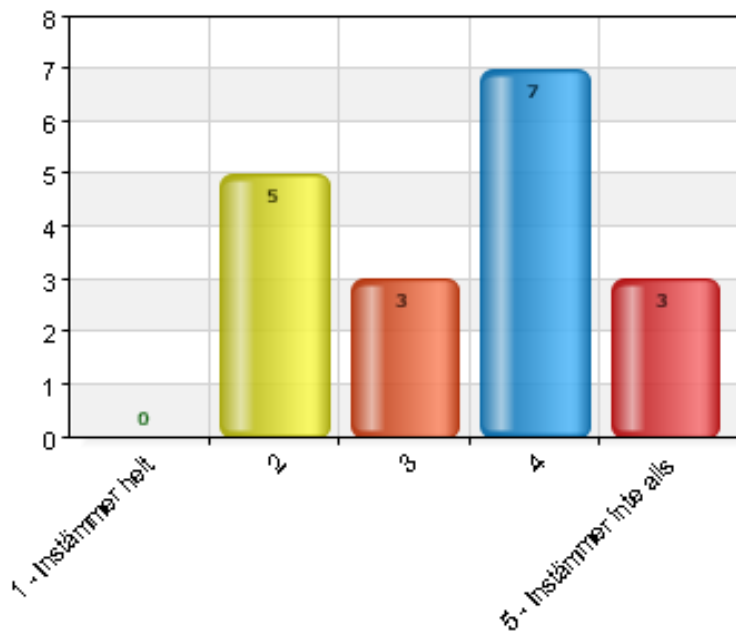
För att ge en övergripande bild av hur förskolechefer uppfattar arbetet med vetenskaplig grund ges först en övergripande bild över hur förskolecheferna skattar sin egen kompetens och arbetet med vetenskaplig grund i förskolan.

Tabell 2 Jag har tillräckligt med kompetens för att leda arbetet med vetenskaplig grund.

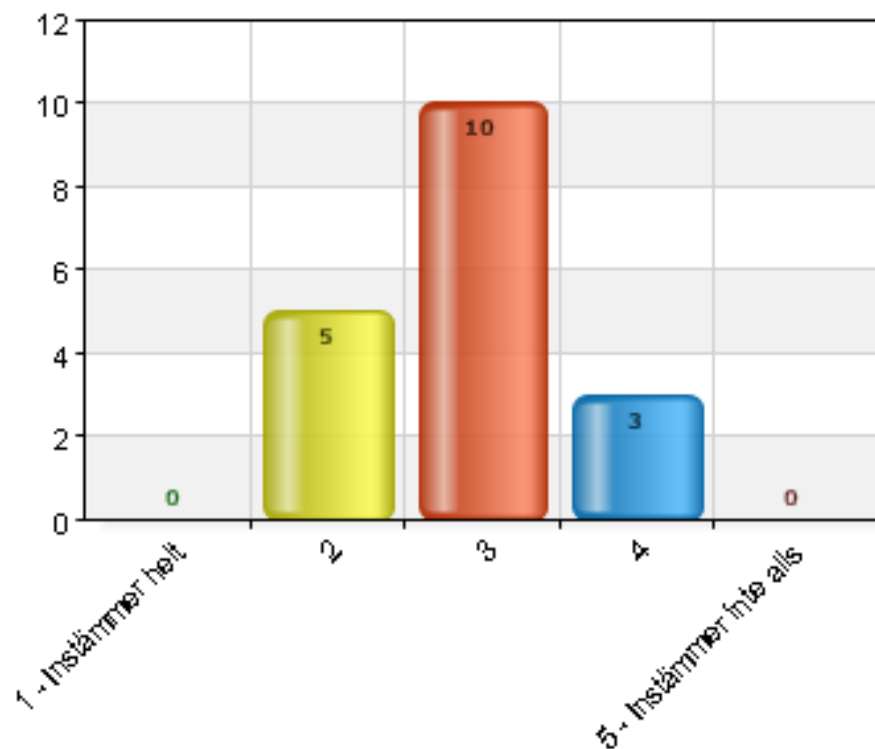
Tabellen 2 ovan visar att det finns förskolechefer som upplever att de har tillräckligt med kompetens för att leda arbetet med vetenskaplig grund. Samtidigt finns det också förskolechefer som upplever att de saknar kompetens inom området. Nedanstående tabell visar en översikt där förskolecheferna fått ta ställning till om de känner sig osäkra på vad arbetet med vetenskaplig grund innebär.

Tabell 3: Jag känner mig osäker på vad arbetet med vetenskaplig grund innebär

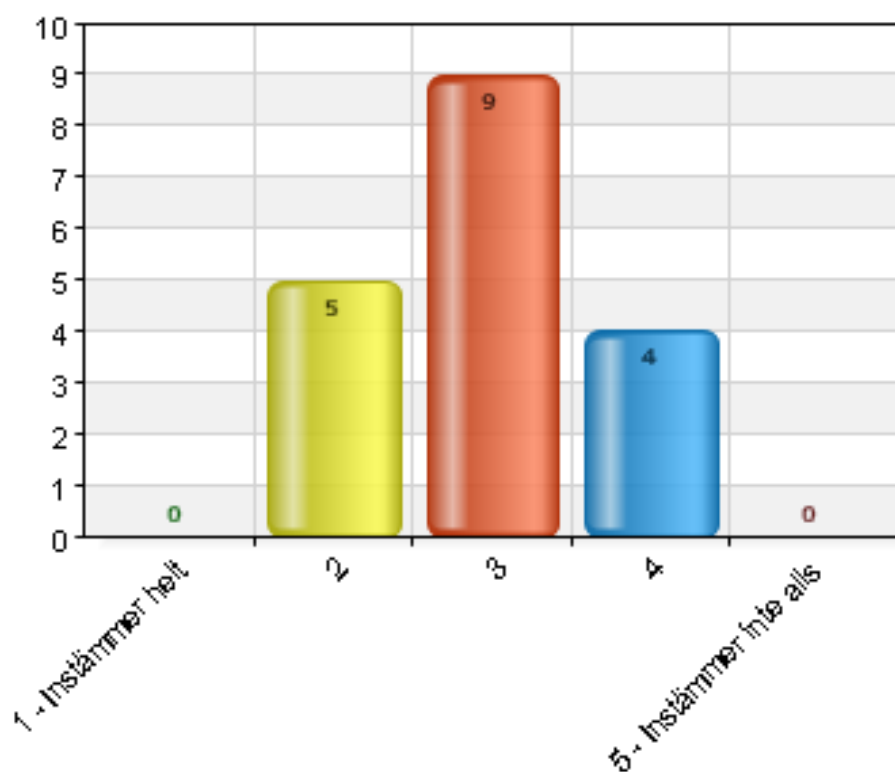
Det som kan konstateras är att det finns förskolechefer som känner en osäkerhet kring arbetet med vetenskaplig grund. Av de 18 förskolechefer som besvarat enkäten är det 5 stycken som placerar sig till vänster om mittenfåran, och 3 stycken i mitten avseende påståendet. 3 förskolechefer anser att de inte är osäkra över arbetet med vetenskaplig grund. Detta innebär att det finns en stor spridning bland förskolecheferna angående hur säkra de känner sig angående vad arbetet med vetenskaplig grund innebär. Vissa är mycket osäkra medan andra känner sig väldigt säkra på vad arbetet innebär. När det gäller förskolechefers uppfattning angående om förskolan baserar sin verksamhet utifrån vetenskaplig grund, visar resultatet på en spridning.

Tabell 4 Förskolan baserar sin verksamhet på vetenskaplig grund

Tabell 4 visar hur förskolecheferna uppfattar att förskolan baserar sitt arbete utifrån vetenskaplig grund. Det som går att utläsa är att övervägande delen av förskolecheferna instämmer till viss del i påståendet att förskolan utgår ifrån vetenskaplig grund, medan andra förskolechefer är mer kritiska till detta. Dessa förskolechefer instämmer nästan inte alls i påståendet att förskolan baserar sin verksamhet på vetenskaplig grund. Sammanfattningsvis kan det konstateras att ingen förskolechef instämmer helt i att förskolan baserar sin verksamhet från utifrån vetenskaplig grund. Vid frågeställningen om förskolan relaterar sina resultat till aktuell forskning är resultatet i stort sett likadant. Det som skiljer sig är att det sker en ökning när det gäller de som inte instämmer i påståendet, vilket tabell 5 visar.

Tabell 5 Förskolan relaterar sina resultat till aktuell forskning

Tabellen ovan visar hur förskolecheferna uppfattar att förskolan relaterar sina resultat till aktuell forskning. Övervägande delen av förskolecheferna instämmer till viss del att resultatet relateras till aktuell forskning. Samtidigt finns det förskolor där förskolecheferna inte instämmer i detta påstående. Några förskolechefer instämmer nästan helt i att förskolan relaterar resultatet till aktuell forskning. Det finns ingen förskolechef som instämmer helt i påståendet.

Nedan följer förskolechefernas beskrivning angående hur de arbetar med vetenskaplig grund utifrån sin position som förskolechefer. Det som framgår är att det även här finns en spridning, där vissa förskolechefer beskriver hur de utifrån sin position skapar struktur och organisation för arbetet medan andra beskriver hur de läser forskning och hur de försöker luta sig mot forskningen och inte utgå ifrån allmänt tyckande.

Nedanstående citat visar hur förskolecheferna beskriver vikten av att vara tydlig i arbetet med vetenskaplig grund samt skapa tid för det systematiska kvalitetsarbetet.

”Att vara tydlig med vilken utgångs teori vi har. Att skapa tid för det systematiska kvalitetsarbetet. Att vara närvarande i processerna för att ge pedagogerna

stöd. Att följa upp och planera verksamheten utifrån vad det systematiska kvalitetsarbetet visar på för utvecklingsområden.”

Ovanstående citat visar hur förskolechefen beskriver utifrån positionen som förskolechef att det behövs en tydlighet angående vilken teori förskolans arbete utgår ifrån; samt att organisera tid för det systematiska kvalitetsarbete som ska visa på vilka utvecklingsområden förskolan har. Det handlar om att som förskolechef vara närvarande i processerna för att kunna stödja medarbetarna i arbetet. Nedanstående citat visar svårigheter som en förskolechef upplever i arbetet med vetenskaplig grund utifrån sin position som förskolechef.

”Att jag ska sätta mig in i och fördjupa olika områden. Det är många avdelningar som jag har att hantera. Det är många olika områden förskolorna arbetar efter. Det finns mycket forskning. Jag hinner inte läsa allt men en del. Det viktigaste är att forskningen ska kännas relevant för de arbeten som pågår. Att knyta ihop teorin med praktiken. Att de hänger ihop med de arbetsområden och utvecklingsområden som sker.”

Det som framförallt framträder är den komplexitet som förskolechefen upplever med förskolans uppdrag, därmed finns det mycket forskning att ta hänsyn till vilket gör uppdraget svårt. Därför upplever förskolechefen att det är viktigt att forskningen ska kännas relevant för det pågående arbetet. Förskolechefen menar att det handlar om att knyta ihop teori och praktik med de områden som förskolan arbetar med. En annan förskolechef vill utifrån sin position som förskolechef ligga i framkant när det gäller arbetet med vetenskaplig grund.

”att jag ska ligga i framkant och att jag ska uppmuntra till att pedagogerna kopplar det de gör till forskning. Att vi tillsammans kan kritiskt granska den forskning som vi hänvisar till”

Förskolechefen menar att det är viktigt att som ledare ligga i framkant när det gäller den vetenskapliga grunden och att tillsammans med personalen kunna kritiskt granska forskningen. En annan förskolechef försöker skapa strategier så att den vetenskapliga grunden ska upplevas som ett stöd för personalen i deras arbete. Det handlar om att det som görs i verksamheten ska utgå ifrån och bygga på vetenskaplig grund.

”Att allt vi gör och planerar med barnen skall bygga på vetenskaplig grund. Jag hjälper till att hitta strategier för att detta ska upplevas som en hjälp inte som ett merarbete. Jag ger tips och ibland krav på viss litteratur som skall läsas.”

Förskolechefen menar att det är viktigt att relatera den vetenskapliga grunden till arbetet i verksamheten och genom att hitta strategier för detta är förhoppningen att den vetenskapliga grunden ska upplevas som en hjälp i arbetet. I nedanstående citat beskriver en förskolechef att den vetenskapliga grunden innebär att förskolan får en gemensam grund och förståelse från vilken de kan göra sina analyser av verksamheten. Förskolechefen menar att de just börjat sitt arbete med detta och att det fortfarande finns mycket att utveckla eftersom förskolan inte har någon tradition av detta arbete. Detta påstående kan jämföras med Kroksmark (2014) och Eidevald (2013) påstående om den bristande kunskapen kring arbete med vetenskaplig grund inom förskolans verksamhet samt Säljös (2006) utredning angående bristande förankring av vetenskaplig grund inom lärarutbildningen. Förskolechefen menar att den vetenskapliga grunden innebär att verksamheten får en gemensam förståelse för uppdraget.

”Vi har något som samlar oss och vi får en gemensam grund och förståelse att stå på och för att analysera emot, när vi fått igång arbetet än mer. Känner att vi bara är precis i början och att vi har mycket att göra, mycket att lära för det finns inte någon tradition att bygga på, pedagogerna, de flesta, är mycket att lära och förändra i sitt arbetssätt och känner att det inte riktigt finns tid för att samlas kring detta och lära och hitta vägar att gå tillsammans. Pedagogerna behöver också "fiffiga kompisar" i detta arbete.”

Sammanfattningsvis kan konstateras att dessa citat handlar om att förskolecheferna relaterar vetenskaplig grund utifrån sin position som att det handlar om att de ska vara tydliga med vilken teoretisk utgångspunkt de har, att de ger tips på litteratur och att de behöver ligga i framkant när de gäller forskning. Ovanstående citat visar också att förskolecheferna till stor del relaterar den vetenskapliga grunden till arbetet med pedagogerna och i vissa fall till arbetet ute på avdelningarna. Det som synliggörs i citatet ovan är också den brist på tradition som finns när det gäller arbetet utifrån vetenskaplig grund, vilket kan tolkas som att vetenskaplig grund inte är institutionaliserad i förskolans verksamhet. Det vill säga arbetet med vetenskaplig grund handlar om en tvingande isomorfism som inte har institutionaliserats och övergått till en normativ isomorfism (jfr DiMaggio & Powell, 1983). Den normativa isomorfismen är nära associerad med professionalisering (DiMaggio & Powell, 1983). Förskolechefen menar att det finns mycket att lära och förändra i arbetet utifrån vetenskaplig grund

men att det finns svårigheter att samlas och hitta vägar för detta arbete. Förskolechefer lyfter också fram vikten av att utifrån sin position själva ha kunskap kring vetenskaplig grund.

”Det är när jag blir trygg i samtalen med beprövad erfarenhet och vetenskapliga teorier i olika kontexter som jag blir yrkesskicklig i arbete.”

”Trygghet, att ha vetenskaplig forskning att luta sig mot och inte gå på med allmänt tyckande och tänkande. Fakta att förhålla sig till.”

”Det är av mycket hög vikt då exempelvis pedagogerna vill veta varför de behöver fortbildning inom något område.”

Ovanstående tre citat visar att förskolecheferna uppfattar den vetenskapliga grunden som ett sätt att bli trygg i arbetet. Det handlar om trygghet i relation till uppdraget, trygghet i att inte hän falla till tyckande och en trygghet att ha i relation till pedagoger då den vetenskapliga grunden ger hållbara argument. Detta kan jämföras med definitionen av profession där den vetenskapliga grunden är en viktig beståndsdel i vad som anses professionellt (jfr Berg, 1985; Enö, 2005). Genom att utgå ifrån vad forskning säger utvecklas ett professionellt språk vilket gör att det är lättare för förskolecheferna att argumentera för sin sak på samma sätt som det för lärare blir lättare att argumentera för sin sak när undervisning och utbildning vilar på vetenskaplig grund (jfr Kroksmark, 2014). Detta kan kopplas både till utvecklande av professionen men också till att via ett professionellt språk utveckla förskolans praktik så att de blir bärare av ett gemensamt språk baserat på vetenskap och evidens. Det handlar om att utveckla professionen utifrån vetenskaplig grund och evidens, hos förskolechefer, ledningsstöd och personalen på förskoleavdelningarna. Detta kan relateras till en önskvärd förändring av förskolan som institution. Det vill säga en förändring av förskolans traditioner och normer där den normativa isomorfismen inom förskolan förändras på grund av den tvingande isomorfismen och därmed finns en förhoppning att verksamheten utvecklas (jfr DiMaggio & Powell, 1983). Vidare menar förskolechefer att det är viktigt att leda medarbetarna i arbetet med vetenskaplig grund och att som förskolechef vara påläst vilket nedanstående citat visar.

”Jag som ledare måste få mina medarbetare att följa med på tåget, att visa ett intresse för det arbete vi genomför på ett djupare plan. Det finns forskning som jag kan luta mig mot vilket inger trygghet. Det är mycket viktigt att få fram hur vi ska tänka för att arbetet ska gå att genomföra och baseras på vetenskap så

det inte blir vårt eget tyckande utan att det finns fakta som vi ska förhålla oss till.”

”Viktigt att jag som chef är påläst och stöttar personalen så att verksamheten i större utsträckning ska ha en vetenskaplig anknytning.”

”Att stötta, kritiskt granska verksamhetens resultat.”

”Att utmana pedagogerna i deras tankar och handlingar - fråga vad som ligger bakom deras val, fråga efter koppling till litteratur och forskning.”

I ovanstående citat framstår det olika delar som förskolecheferna anser vara viktiga i uppdraget. Dels handlar det om att själva vara pålästa och kunniga, dels handlar det om att kunna stötta och kritiskt granska resultaten och dels handlar det om att kunna utmana pedagogernas handlingar och tankar. Uppfattningen att verksamheten och personalens handlingar ska utgå från forskning indikerar att förskolechefer vill använda den vetenskapliga grunden för att skapa kopplingar mellan teori och praktik där det finns någon form av evidens. Detta skulle kunna tolkas som att förskolecheferna utgår ifrån att verksamheten ska vila på evidens-baserad praktik där ett visst sätta att arbete leder fram till ett visst resultat (jfr Bridges et al, 2009; Biesta, 2011; Biesta, 2007). Det som också framgår är att förskolecheferna uppfattar vikten av att själva ha kunskaper om arbetet med vetenskaplig grund för att kunna leda medarbetarna. Utifrån Tolbert & Zucker (1996) skulle detta kunna tolkas som ett försök till att gå från en pre-institutionaliseringssfas; där det finns brister när det gäller formell teoretisering som innebär begränsningar i operationalisering av arbetet med vetenskaplig grund; till semi institutionalisering där vetenskaplig grund har blivit subjekt för objektifiering, det vill säga där vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik kan beskrivas och har en relativt allmän spridning. En förskolechef anser att det är viktigt att verksamheten bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt att pedagogerna kan motivera den pedagogiska verksamheten.

”Det är viktigt att den verksamhet som jag ansvarar för bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet, att det finns en grund för de aktiviteter som vi erbjuder barnen, för att vi ska nå verksamhetsmålet att kunna erbjuda barnen en möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån den enskildes förutsättningar. Det är också viktigt att pedagogerna kan motivera varför de lägger upp den pedagogiska verksamheten som de gör, att de är professionella i sitt möte med barnen, och även kan möta föräldrarnas frågor.”

Förskolechefen menar att det är viktigt att verksamheten bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och att det som sker i förskolan har en grund. Förskolechefen menar att det är viktigt att den pedagogiska verksamheten kan motiveras och att personalen är professionell. Detta kan relateras till hur ledningen använder professionalism som ett sätt att styra verksamheten (jfr Evetts, 2009), och där vetenskaplig grund är en del i professionsbegreppet (jfr Berg, 1985; Enö, 2005). Citatet visar också att förskolechefen använder vetenskaplig grund som ett sätt att stärka hur verksamhetens mål kan uppnås och att vetenskaplig grund hjälper till att motivera varför verksamheten arbetar på ett visst sätt. Detta kan tolkas som ett sätt att försöka använda evidens-baserad praktik för att skapa legitimitet och argumentation till varför förskolan valt att arbeta på ett visst sätt, vilket kan jämföras med hur Bridges et al (2009) och Biesta (2007: 2011) definierar evidens-baserad praktik. Det finns också en osäkerhet bland förskolechefer när det gäller arbetet med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik vilket nedanstående citat visar.

”Jag känner att jag är nere i vattenbrunnen och snurrar på. Min tidiga utbildning har stora hål, kanske mitt fel eller utbildningens upplägg.”

I citatet ovan visar förskolechefen en stor osäkerhet inför arbetet med vetenskaplig grund och reflekterar över att det kan bero på brister i lärarutbildningen men också att det finns ett eget ansvar i frågan. Ovanstående kan tolkas som att arbetet med vetenskaplig grund inte är greppbart och därmed är det också svårt att leda arbetet ute i verksamheten. Beskrivningen visar på bristande kunskaper och insikter samt en osäkerhet i arbetet med vetenskaplig grund vilket bland annat Kroksmark (2014) beskriver. Beskrivningen visar att den tvingande isomorfismen som skollagen innebär i arbetet med vetenskaplig grund, inte har institutionaliserats hos alla förskolechefer, det vill säga, arbetet med vetenskaplig grund har inte övergått till normativ isomorfism (jfr DiMaggio & Powell, 1983). Det kan också utifrån Tolbert & Zucker (1996) tolkas som att arbetet med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik är i en pre-institutionaliseringsfas som innebär att det finns flera antaganden om en given struktur men de är få och begränsade till vissa situationer både när det gäller operationalisering och syfte. Andra förskolechefer uppfattar sitt arbete med vetenskaplig grund utifrån sin position att det handlar om att skapa förutsättningar genom att organisera verksamheten så det möjliggör för personalen att arbeta med vetenskaplig grund.

”Att jag måste planera för att medarbetare ges möjlighet att följa ny forskning om förskolan. Detta genom att tillsammans med ledningsstöd välja ut gemen-

sam litteratur som vi läser. Skapa forum för samtal och diskussioner om nya rön. Uppmuntra till att delta i nätverk och föreläsningar som finns.”

”Att jag som förskolechef formar förutsättningar för att en högre medvetenhet och att professionen ges utrymme till att utvecklas - i syfte att ge alla barn goda livschanser. Genom att pedagogerna ges förutsättningar att ta del av forskning kring förskola kan jag som förskolechef få "draghjälp" till att inspirera och skapa större förståelse för den egna praktiken. Att jag som chef måste hålla mig uppdaterad kring forskningsfronten och utmana mina egna ontologiska och epistemologiska ställningstaganden.”

Genom att skapa förutsättningar för arbetet med vetenskaplig grund försöker förskolechefer organisera arbetet så att personalen får förutsättningar att arbeta utifrån vetenskaplig grund. Ovanstående citat visar hur förskolechefer försöker skapa förutsättningar för pedagogerna att koppla den vetenskapliga grunden till den egna praktiken. Förskolechefer försöker skapa förutsättningar så att professionen får möjlighet att utvecklas. Det handlar om att skapa mötesplatser och forum för reflektion. Eller som nedanstående förskolechef uttrycker att den handlar om att skapa en organisation som stödjer ett reflekterande arbetssätt.

”Att skapa en organisation som stödjer ett reflekterande arbetssätt. Jag har valt att de senaste 10 åren arbeta med en pedagogista. En pedagog som kan ges tid att läsa och göra research på teoriområdet. På så sätt kan detta komma hela arbetsgruppen tillgodo i handledning bl.a. Det jag tror att vi är på god väg [med]... är arbetet med det systematiska samlandet, kritisk granskande av det vi gör och andra gör. Att vi försöker förhålla oss reflekterande före, under och efter aktiviteter. Att vara aktiv i att ställa varandra frågor och då frågor som leder vidare och ökar allas förståelse kring fenomen och begrepp. Att vi försöker skapa ett gemensamt yrkesspråk genom att göra överenskommelser om än tillfälliga ibland. Att ställa frågor om och problematisera varandras görande men även åsikter ska ses som en tillgång och inte ett ifrågasättande. För detta ska fungera i en förskola så krävs att vi tillsammans skapar delaktighet och tillit. Att gå från allmänt tyckande till systematiskt undersökande. Att ta del av rapporter och artiklar i syfte att bredda de kunskaper vi redan har på ett specifikt område. Att gemensamt läsa texter för att ha ett som underlag för handledning och reflektion kring olika dokumentationer av händelser i vardagen. Sedan är det viktigt att pedagogerna ökar sin tilltro och förmåga att själv göra undersökningar, dokumentera, dra slutsatser och formulera teorier. Här har uppfölj-

nings- och utvärderingsmodellen som vi använt på båda förskolorna varit ett bra verktyg. Det materialet ligger som grund för vår kvalitetsredovisning. Min roll som ledare är att ge förutsättningar för detta arbete, bygga en demokratisk organisation och att driva arbete i nöd och i lust, att inte tappa fokus i vardagslivet.”

Förskolechefen beskriver hur viktig organisationen är för att få till stånd arbetet med vetenskaplig grund. Genom att använda ledningsstödsfunktionen ges möjlighet till handledning till pedagogerna, en handledning som är grundad i evidens-baserad praktik. Förskolechefen beskriver vikten av att skapa en organisation som möjliggör att arbetet med vetenskaplig grund inte faller, och där personalen tappar fokus. En förskolechef beskriver att arbetet med vetenskaplig grund är utvecklande och att det finns en plan för hur förskolan ska lyfta in mer forskning.

”Jag tycker att det är utvecklande, har själv nosat på det i utbildningar och arbetar medvetet att få in det i mina verksamheter. Viktigt att inte bara anta saker utan hitta belegg för det man säger och GÖR.. Tex så har jag sökt i forskning vad olika forskare lägger in i Pedagogisk kvalitet och presenterat det för personalen. Tycker att det är viktigt att lägga grunden- synen på barnen och syn på kunskap, och hur vi lär oss. Har en framtagen plan- att lyfta in mer forskning till hösten. Utmanande med roligt! Viktigt att ha med sig- det är personal som inte alls har forskningen i sina utbildningar, många äldre förskollärare saknar forskningen i sina utbildningar och bygger sin barnsyn och kunskapssyn på forskning som var aktuell för ett antal år sedan. Jag måste höja kvalitet i samtalen och få blommor att blomma.”

Förskolechefen lyfter fram vikten av att lägga en grund för arbetet med vetenskaplig grund, men lyfter också fram att personalen saknar forskning i sin utbildning. Förskolechefen menar att kvaliteten i samtalen behöver utvecklas.

Förskolechefers beskrivning av de teoretiska utgångspunkter förskolorna arbetar utifrån

I följande avsnitt redogörs förskolechefers beskrivningar över vilka teoretiska utgångspunkter förskolorna arbetar utifrån. Det som kan konstateras är att förskolechefer relaterar till olika forskare men också till olika lärandeteorier så som sociokulturellt perspektiv, behaviorismen och socialkonstruktionistiskt perspektiv. De mest frekventa teoretikerna som refereras till är Vygotskij, Bishops, Pramling-Samuelsson,

Sheridan och Dahlberg. Det finns också förskolechefer som inte nämner några speciella forskare eller teoretiska perspektiv utan snarare beskriver hur de ser på barn och lärande. Vilket nedanstående citat visar:

”Barnen är kompetenta, har så mycket kunnande i sig från att de kommer till förskolan. Dialogen/samtalet är ett av våra viktigaste redskap i samspelet med barnen. Lekmiljön (ute och inne) är utmanande och i ständig förändring samt lockar till lek och samspel. Strukturera en väl avvägd dag för barnen med lek, rörelse, samvaro, mat, vila.”

”Att den pedagogiska miljön som barn är en del av tillsammans med andra barn, föräldrar och pedagoger, är viktig. Att det i miljön ges möjlighet till samarbete, lärande, utmaningar, trygghet och kommunikation.”

I ovanstående citat kan det utläsas en teoretisk bas, men förskolecheferna nämner inte vilken teoretisk utgångspunkt förskolan tar sitt avstamp ifrån. Andra förskolechefer beskriver vilka teoretiska utgångspunkter förskolan har och till viss del hur de organiserat verksamheten utifrån dessa teoretiska utgångspunkter.

”Med inspiration av "Reggio Emilia-filosofin och "lyssnandets pedagogik" (bok) är vår utgångspunkt ett Postmodernt och Socialkonstruktionistiskt perspektiv på vår verksamhet. Vilket innebär en syn på människor som deltagare in ett socialt samspel. Med Vygotsky som utgångspunkt. Där vi valt att skapa många mötesplatser för alla åldrar, rummets aktiviteter, artefakter, kreativitet allt med utgångspunkt från detta. Det postmoderna belyser varför miljön är så viktig för barns menings skapande. där har vi tagit del av "pedagogiska miljöer för subjektskapande av Elisabet Nordin Hultman, samt att barn inte "ÄR" Vi har Utgått från Bishop teorier när vi arbetat med matematiken och Ingegerd Ericsson har gett oss inspiration till att arbeta med kroppen för att stärka barns självkänsla. I vårt systematiska kvalitetsarbete har vi tagit utgångspunkt i ... Eidevalds forskning.”

I citatet ovan redogör förskolechefen för hur de i verksamheten kopplar ihop olika teorier med den verksamhet som förskolan bedriver. Förskolechefen beskriver hur de inom förskolan organiserat verksamheten så att den möjliggör samspel med hänvisning till Vygotskijs teori. Förskolechefen beskriver dels en generell teoretisk utgångspunkt, men också teori som är mer ämnesspecifik. Nedanstående citat visar hur några förskolechefer beskriver sina teoretiska utgångspunkter.

”Jag använder mycket Sonja Sheridan, Ingrid Pramlings rapporter och studier. Just nu Barns lärande. En rapport om att organisera efter små barns behov, Malin och Anders Broberg. Karin Arnevik "men så kan man ju också tänka" om pedagogisk dokumentation. Mediepedagogik på barnens villkor. Ulla-Karin Lundgren Öhman. Lek och Lär med naturvetenskap och teknik ute.”

”Vi utgår från Pramling Samuelsson då vi arbetar med målen: Pedagogens roll är att ta reda på nuläge, synliggöra för barn olika läroobjekt ex i miljön, material, genom att utmana barnen mm arrangera situationer där barn har möjlighet att erfara olika fenomen mm. Barnen är delaktiga i sitt lärande. Lärandet är inte en rak linje utan mer som en spaghettiröra. Reflektion med hjälp av pedagogisk dokumentation synliggör lärandet. Gunilla Dahlberg! Vi behöver varandra och lärandet sker i interaktion. Vygotskij”

”Sociokulturellt förhållningssätt Vygotskij alltid arbeta med hatten högre och fiffiga kompisar”

”Att lära i olika kontexter utgå från vardagen analysera och dokumentera. Förskolan arbetar utifrån Wygotsky Sonja Sheridan ;Elisabeth Nordin Hultman men också från olika böcker och artiklar vi läser tillsammans.”

Dessa förskolechefer radar upp ett antal forskare som de utgår ifrån. Det framgår dock inte i någon större utsträckning på vilket sätt förskolan arbetar med dessa teoretiska utgångspunkter. Det vill säga hur förskolecheferna uppfattar att dessa teoretiska utgångspunkter används för att bygga upp förskolans verksamhet. Andra förskolechefer beskriver vilken teoretisk utgångspunkt de har i sin verksamhet på följande sätt.

”Vi valde att inspireras av Reggio Emilias pedagogiska filosofi, vilket innebär att verksamheten är värdebaserad och idéburen. Under augusti 2012 ägnade vi större delen av tiden till att formulera en gemensam värdegrund, en syn på lärande, identifiera kompetenser och ansvarsområden. De gemensamma formuleringarna och överenskommelserna har under åren varit vägledande för kvalitetsarbetet och hur man bygger en ny organisation. De teorier som förskolans styrdokument vilar på är ju Vygotskij om språket, Mead om interaktion Dewey om Läraning by doing, handlingens betydelse. Alltså att lärande är en gemensam produkt som sker i relation till andra människor, material och miljö. Reggio Emilias filosofi bygger också på att alla kan och vill lära samt att kunskap och att få uttrycka sig på många sätt är en rättighet. Denna inspiration har gett

oss ännu fler möjligheter att se barn lärande ännu bredare än enbart statliga styrdokument.”

Ovanstående citat visar hur förskolan arbetat med att ta fram en gemensam grund och hur förskolechefen tolkar läroplanen och den teoretiska bas som läroplanen vilar på samtidigt som förskolechefen menar att Reggio Emilia filosofin breddar perspektiven i relation till det statliga styrdokumentet. Andra förskolechefer använder sig av begrepp som sociokulturellt perspektiv och/eller behavioristiskt perspektiv. Följande citat visar detta.

”Sociokulturella och behavioristisk.”

Citatet visar vilka teoretiska perspektiv förskolechefen anser att förskolan arbetar utifrån, men säger ingenting om på vilket sätt dessa teorier används. Det intressanta i detta citat är att förskolechefen nämner det behavioristiska perspektivet, som ett av de teoretiska perspektiven, vilket är ett perspektiv som inte representeras i de statliga styrdokumenterna. En annan förskolechef uttrycker följande:

”Vad tidigare forskning och vilka teoretiska perspektiv.”

Utifrån ovanstående kan det tolkas som att det finns en osäkerhet kring vilket teoretiskt perspektiv förskolan utgår ifrån. Nedanstående citat visar på hur olika perspektiv blandas på förskolorna och den svårighet som förskolechefer uppfattar angående vilken teoretisk utgångspunkt förskolorna arbetar ifrån.

”Det finns avdelningar som inte har reflekterat kring detta, jobbar på och har inte djupare samtal/analyser kring teorier och utgångspunkter. Det finns en avdelning som arbetar efter Vygotskij teori – där mycket av utveckling/lärande sker i samspel med andra barn och vuxna. Alla avdelningar på mina enheter har för några år sedan gått en utbildning i pedagogisk dokumentation som bygger på ett Reggio Emilia arbetssätt. Man dokumenterar men vet inte hur man ska strukturera och analysera materialet. Samtal om teoretiska utgångspunkter som kopplas ihop med vald metod diskuterar inte (socialkonstruktionistisk inriktning) Jag hör att det i det dagliga arbetet ligger kvar Piaget och Gesells teorier om mognad (utvecklingspsykologisk teori) – tex klockan kan barnen inte lära sig förrän de är sex år. Det finns diskussioner att barnen har det bäst hemma, där omvårdnad står i centrum. Man har en syn att förskolans är i först hand omvårdnad. Variationsteori- som bygger på att man först måste kunna vissa saker

för att lära på ett nytt sätt- lärandet går från det enkla till det mer komplexa. Denna teori används till viss del på en avdelning- metod Learning study.”

En annan förskolechef beskriver följande:

”Spännvidden är hur stor som helst från commonsens till perspektiv som benämns som sociokulturell. Jag kan spåra det sociokulturella/socialkonstruktionistiska anslaget genom att det finns en medvetenhet om dialogens betydelse, språkets betydelse, interaktionens betydelse och jag hör emellanåt begrepp som artefakt, zpd-zon, internaliseringsprocessen. Jag hör även hur pedagoger är medvetna om den kulturella kontexten som barn bär med sig in i förskolan kontext och som pedagogerna försöker nyttja för att skapa mening (diskursivt lärande). I ett sociokulturellt perspektiv finner vi även normkritiskt tänkande (intersektionellt perspektiv) vilket också delvis kan spåras i verksamheterna genom att "vi" kan förändra genom att ifrågasätta det förgivettagna. Jag kan även höra att klart att barnen lär sig det då vi tillrätta lag[t] miljön(situationsbudet), barn vill vara del av något större än sig själv vill tillhöra (interaktionens betydelse för att lära), barn lär sig genom språk, redskap (paddor, böcker ...) artefakter vilket gör att lärande är medierat, människors lärande är positionsbundet vilket innebär att barnen påverkas av sociala sammanhang och villkor, individuella omständigheter och relationer till andra. MEN jag hör också "vi har fått en stjärna idag", "det där kan du inte det är för svårt", "först måste du lära dig det här" - vilket vittnar om inslag av behaviorism.”

De två ovanstående citaten visar svårigheten som finns inom förskolan att utifrån en teoretisk bas och de dokumentationer som genomförs i förskolan kunna analysera den egna verksamheten. Förskolecheferna beskriver att det finns en spridning inom förskolan angående hur man arbetar med vetenskaplig grund, och där det finns avdelningar som inte arbetar speciellt mycket utifrån vetenskaplig grund. Detta visar att arbetet utifrån vetenskaplig grund inte har implementerats fullt ut. Det visar att förskolorna befinner sig i en preinstitutionaliseringsfas när det gäller detta arbete (jfr Tolbert & Zucker, 1996). En preinstitutionaliseringsfas som innebär att det inte finns någon enhetlig struktur för arbetet med vetenskaplig grund utan det finns flera antaganden som är begränsade till vissa situationer, vika har en begränsad operationalisering och ett begränsat syfte (jfr Tolbert & Zucker, 1996). Förskolecheferna beskriver verksamhetens svårighet kring arbetet med att strukturera och analysera material samtidigt som de kan utläsa olika teoretiska inriktningar utifrån hur personalen för-

håller sig till verksamheten, som exempelvis utvecklingsteoretiska inriktningar och behavioristiska inriktningar. Nedanstående citat visar spridningen bland förskolorna angående hur tydlig den teoretiska basen är i verksamheten.

”Ena förskolan har en klar teoretisk utgångspunkt och den andra har inte någon entydig utan läser in sig på det som blir mest aktuellt för arbetet kommande/innevarande år.”

”Som sagt så har vi precis börjat och fokuserat på Vygotskij teorier om utveckling i ett socialt perspektiv med samspel och kommunikation och lära av varandra, det har varit vårt tema på hela förskolan. Sen via matematiklyftet så fick vi Bishops matematiska teorier som vi arbetar med för att utveckla vårt seende.”

”Hur de olika pedagogerna är "bottnade" avgör hur de formulerar sina utgångspunkter. Alla lyfter fram hur vi lär av varandra och med varandra men kopplar det inte till konstruktivism eller konstruktionism. Däremot refereras ofta till Vygotskij och den "lite för stora hatten", Strandbergs böcker har varit väldigt värdefulla även om jag inte alltid ser att de praktiserar det. Många har svårigheter när de ska skriva sitt pedagogiska ställningstagande - de tycker att det är svårt att beskriva sin värdegrund och vad de ser som viktigast i jobbet och varför.”

Ovanstående citat visar att de verksamheter som förskolechefer ansvarar för kan skilja sig åt avseende hur de arbetar med vetenskaplig grund. Det vill säga det finns skillnader mellan hur verksamheter förhåller sig till och utgår från vetenskaplig grund och evidens. Vissa förskolor har utarbetat en medvetenhet kring vilken vetenskaplig grund de utgår ifrån medan andra förskolor har en otydlig bas när det gäller detta. Förskolechefer beskriver att de nyss börjat arbeta med vetenskaplig grund och att medvetenheten kring vilken teoretisk utgångspunkt förskolorna har skiljer sig åt. Det som går att utläsa är att förskolorna försöker arbeta utifrån vetenskaplig grund med fokus på vissa teoretiska utgångspunkter. Det som förenar förskolornas arbete med vetenskaplig grund är ett sociokulturellt perspektiv, även om det finns inslag av behaviorism och utvecklingspsykologi. Samtidigt verkar det som om förskolecheferna uppfattar att lärarna inte alltid är medvetna om vilka teoretiska utgångspunkter som de har, utan det handlar snarare om att förskolecheferna reflekterar kring detta utifrån hur lärarna uttrycker sig i olika situationer.

Ur ett nyinstitutionalistiskt perspektiv kan detta beskrivas som att det inte finns någon större medvetenhet kring hur arbetet med vetenskaplig grund och vilka teoretiska referensramar som förskolorna arbetar efter. Det vill säga förskolorna befinner sig i detta läge i en preinstitutionaliseringsfas (jfr Tolbert & Zucker, 1996), där en viss osäkerhet kring arbetet med vetenskaplig grund finns. Det vill säga förskolan och dess chefer har flera antaganden av strukturen och dessa är begränsade till vissa situationer (jfr Tolbert & Zucker, 1996). Förskolorna och deras chefer försöker arbeta med att utveckla arbetet med vetenskaplig grund och är medvetna om att personalen och förskolorna har kommit olika långt i arbetet.

Styrkor och svårigheter i arbetet med vetenskaplig grund ur förskolechefernas perspektiv

För att på ett tydligt sätt redogöra för hur förskolechefer uppfattar arbetet med vetenskaplig grund kommer följande avsnitt att beskriva hur förskolechefer uppfattar svårigheter och styrkor i detta arbete. I den första delen beskrivs styrkorna med att utgå från vetenskaplig grund i arbetet och i den andra delen beskrivs svårigheterna.

Styrkor i arbetet med vetenskaplig grund

Förskolechefer beskriver att de styrkor som finns i arbetet med vetenskaplig grund handlar om att det finns något för verksamheten att utgå ifrån som inger trygghet, det handlar om att komma bort från personligt tyckande och öka förståelsen för arbetet. Följande citat visar detta.

”Inget personligt tyckande trovärdighet till våra föräldrar vi vet vad och varför vi gör det vi gör.”

”Blir enkelt att motivera för exempelvis vårdnadshavare varför saker görs som de gör.”

”Man kommer ifrån vad olika personer känner och tycker och att fastna i denna diskussion. Det är en stor trygghet i att veta varför vi gör som vi gör. Det ger en stabil grund att utgå ifrån gentemot föräldrar och övriga utanför förskolans värld.”

”Det både bekräftar och utmanar oss. Att vi vet att vår verksamhet lutar mot en vetenskaplig grund ger styrka i vår profession. Att vår verksamhet inte enbart styrs av personliga intressen.”

Dessa citat visar hur arbetet med vetenskaplig grund kan skapa argument för förskolans personal gentemot föräldrar och vårdnadshavare vilket inger trovärdighet. Detta skulle kunna tolkas som att den vetenskapliga grunden innebär att professionen utvecklar sin professionalism. Det vill säga ledningen kan använda arbetet med vetenskaplig grund för att kontrollera och utveckla hur personalen utövar sitt yrke där en gemensam begreppsapparat kan användas baserad på forskning (jfr Evetts, 2009). En professionalism som är engagerad i evidens-baserad praktik det vill säga använder

den mest tillförlitliga forskningen (jfr Bridges et al, 2009: Biesta, 2007: Biesta, 2011) där kritiska reflektioner är viktiga samtidigt som samarbete med föräldrar är viktig (jfr Reeves, 2009). Det handlar om att skapa en gemensam norm för hur verksamheten ska bedrivas. Följande citat visar hur förskolechefer uttrycker vikten av en gemensam språklig kultur.

”Kompetensen och tydligheten i vardagsarbetet ökar. Kunnandet ökar och det finns ett underlag för att praktik och teori hör samman. Förskolechefer, pedagoger blir starkare i sin profession när de vet varför de gör som det gör. De utvecklar en gemensam språklig kultur som gör att professionen blir tryggare.”

”Vi behöver utveckla det pedagogiska språket, och det gör vi genom att synliggöra vad JAG tycker innan vi börjar resonera med varandra om vad VI tycker (ex.vis i arbetslaget). Det är svårt och stressar en del, men jag tycker att det är ett måste. Styrkan ligger i att alla växer i sin yrkesroll, vi blir tydligare till föräldrar om vad som ligger bakom våra val och på längre sikt uppvärderar det vårt yrke.”

”Pedagogerna ges förutsättningar att sätta ord på för att synliggöra och därefter ompröva alt. utveckla sin profession - genom systematik.”

Ovanstående citat förstärker hur förskolechefer uppfattar att den vetenskapliga grunden kan påverka yrkets professionalisering genom att skapa ett gemensamt språk. Det visar att förskolecheferna uppfattar att den vetenskapliga grunden innebär en möjlighet att göra val av arbetssätt och teoretisk bas utifrån evidens; det vill säga de vet varför de använder ett visst arbetssätt utifrån ett givet mål och resultat där de gör systematiska omdömen angående vad som fungerar, vilket kan jämföras med evidensbaserad praktik (jfr Bridges et al. 2009). Ur ett nyinstitutionalistiskt perspektiv kan detta uppfattas som att den vetenskapliga grunden innebär att professionen får en gemensam bas att utgå ifrån, vilket i förlängningen kan leda till att dessa idéer blir institutionaliserade inom organisationen. Förskolechefernas uppfattning kan också tolkas som att den vetenskapliga grunden och att utgå från en evidens-baserad praktik innebär att legitimiteten både inåt och utåt förstärks, det vill säga att organisationen inom det organisationsfältet homogeniseras (jfr Erlingsdóttir, 1999). För att få legitimitet tar organisationen till sig organisationsfältets idéer som i detta fall handlar om hur förskolan arbetar med vetenskaplig grund för att utveckla sin profession och professionalism (jfr Erlingsdóttir, 1999). Detta kan också tolkas som att den vetenskapliga grunden och evidens-baserade praktiken innebär att individer kommer att utgå från en gemensam definition av den sociala verkligheten som i förlängningen innebär

att den sociala processen innebär regler men också status angående hur personalen ska agera (jfr Meyer & Rowan, 1977). Det vill säga den vetenskapliga grunden och att utgå från evidens innebär utifrån detta en professionalism som kan kopplas ihop med den normativa isomorfismen (jfr DiMaggio & Powell, 1983). Följande citat visar också på detta.

”Att vi skulle ha en gemensam bas att utgå ifrån och genom det en större samsyn i hur och vad vi ska göra, samt att vi borde få bra konstruktiva samtal kring vårt arbete på förskolan.”

”Pedagogerna blir säkrare på att förstå och få förståelse för varför vi gör det vi gör och varför, samt vart arbetet skall leda.”

Ovanstående citat visar hur vetenskaplig grund uppfattas som verktyg för att uppnå en gemensam bas och ökad förståelse för förskolans arbete. Förskolecheferna relaterar till att vetenskaplig grund ger en samsyn bland personalen kring hur och vad som ska göras. Detta kan tolkas som att den vetenskapliga grunden som förskolecheferna pratar om skapar en evidens-baserad praktik om vilket arbetssätt som leder till ett visst resultat (jfr Bridges et al. 2009), samtidigt som det i förlängningen skapar en normativ isomorfism som innebär att professionen skapar en kognitiv bas och legitimitet för yrket (jfr DiMaggio & Powell, 1983).

Förskolecheferna menar också att den vetenskapliga grunden är en grund för verksamhetsutveckling och kvalitetshöjning i verksamheten.

”Är reflekterande, kritisk granskande. Man ska förhålla sig kritiskt även till forskning. Att medvetenheten och tillämpning av forskning utökas inom förskolans verksamhet lyfter verksamheten på en annan nivå.”

”En bra grund för en högre kvalitet i verksamheten, attraktiv förskola som efterfrågas av föräldrarna, högre måluppfyllelse i verksamheten,”

”Högre kvalité i verksamheten, inte bara antaganden utan så här är det, sedan får man koppla på den beprövade erfarenheten och göra det till sitt. Statushöjande för förskolan. Utveckling av verksamheten, grund för antaganden man gör.”

”Formuleringen om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet har hjälpt till att ställa krav och höja ribban i verksamheten för pedagogerna och för mig som ledare. Arbetet har skapat högre medvetenhet och en sorts yrkestolthet. Arbetet

uppfattas som meningsfullt och kan kommuniceras mer till föräldrar och kollegor.”

Gemensamt för ovanstående citat är att den vetenskapliga grunden innebär ett ökat fokus på kvalitet och kvalitetsarbete, där verksamhetsutveckling är centralt. Det handlar om att utveckla verksamheten så att kvaliteten utvecklas samtidigt som kraven höjs. En av förskolecheferna nämner att den vetenskapliga grunden bidrar till höjd status för förskolan. Det finns också uppfattning om att arbetet med den vetenskapliga grunden är ett förbättringsområde.

I nuläget ett förbättringsområde men med en större insikt, efter kommande utbildningsinsatser, tillkommer en säkerhet om att verksamheterna uppfyller kraven i uppdraget.

Förskolechefen menar att de styrkor som finns – när kunskapen ökar – innebär en ökad säkerhet kring att verksamheten uppfyller kraven i uppdraget.

Svårigheter i arbetet med vetenskaplig grund utifrån förskolechefers perspektiv

I följande avsnitt beskrivs vilka svårigheter förskolechefer uppfattar i arbetet med vetenskaplig grund. Det som framförallt kan utläsas är att tiden är en springande faktor, samt att hitta bland den forskning som finns. Förskolecheferna upplever också svårigheter att få med alla medarbetare på tåget. Nedanstående citat visar hur förskolecheferna beskriver svårigheten med att få tiden att räcka till.

”Tid och att hitta bland all forskning och att hålla sig uppdaterad.”

”Att hitta tiden och systematiken i denna del av kvalitetsarbetet för samtliga medarbetare.”

”Absolut tidsbrist att sätta sig in i olika vetenskapliga rapporter. Att vara den närvarande pedagogen är viktigast om man måste prioritera och då faller sådant som att fördjupa vetenskapen. Därför är det viktigt att teorierna är meningsfulla, lättillgängliga och relevanta. Det är intressant om det är aktuellt.”

”TID! Alltid denna tid ;-D..... Att förstå sina pedagogiska ställningstaganden kräver reflektion enskilt och med andra, men också tid att läsa pedagogisk litteratur. En annan svårighet är också att få pedagogerna att känna sig trygga i skrivandet då de ska beskriva arbetet till föräldrar i bloggarna.”

Förskolecheferna uppfattar bristen på tid som en av de viktigaste faktorerna som påverkar möjligheten att kunna arbeta utifrån vetenskaplig grund. Det handlar om tid till att läsa forskning, samtala och reflektera för att utveckla verksamheten. Förskolecheferna kopplar arbetet med vetenskaplig grund till kvaliteten i verksamheten, där tidsaspekten anses vara en viktig del för att kunna utveckla verksamheten och kunna sätta sig in i var forskningen säger. Vikten av att den forskning som läses är relevant och lättillgänglig för verksamheten lyfts också. Tidsaspekten är en del, samtidigt finns det enligt förskolecheferna en svårighet att få med alla medarbetare på tåget när det gäller att utgå från vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik.

”Att inom arbetstid få nog med tid för reflektion/systematik i en kollegial samverkan. En ovilja/rädsla till att göra sig själv och sin profession till studieobjekt. En ovilja till att "komplexifiera" sitt uppdrag - en del (långt ifrån alla) är kvar i omvårdnad och görande. En rädsla att gå in i texter som innehåller vetenskapliga begrepp.”

”Svårigheten finns i att vi måste få med alla medarbetare på tåget vilket inte alltid är så enkelt. Problemet ligger inte i att ta till sig forskning utan få medarbetarna att vilja ta till sig den. Det finns även svårigheter i att finna bra forskning att arbeta utifrån eftersom många rapporter kan vara svåra att ta till sig och förstå.”

”Svårt få pedagogerna att komma ihåg vad forskning säger utifrån det arbete de skall göra. Pedagogerna vill gärna i efterhand, höra teoretiska kopplingar.”

”Det svåraste är att få med alla pedagoger det känns som att kunskaperna är lite olika så vi behöver kompetens utveckla oss inom detta område och bli bättre på att granska vår egen verksamhet. Gör vi det då sker utveckling.”

Ovanstående citat visar att förskolechefer uppfattar det som en svårighet att få med sig personalen i arbetet med vetenskaplig grund. Ur ett nyinstitutionalistiskt perspektiv kan detta förstås som att vetenskaplig grund och evidens-baserade praktik inte har implementerats och institutionaliserats så det är en del av förskolans norm. Det vill säga frågan om vetenskaplig grund är en fråga om tvingande isomorfism snarare än en normativ isomorfism (jfr DiMaggio & Rowell, 1983). Det vill säga det finns en stark institutionalisering bland förskolans personal angående hur arbetet på förskolan ska bedrivas, vilket innebär att det finns ett motstånd till förändring (jfr Zucker,

1977). Samtidigt är både medarbetare och ledning påverkade av den tvingande isomorfismen (jfr DiMaggio & Powell, 1983), vilket innebär att ledningen måste driva arbetet med vetenskaplig grund. Den svårighet som förskolechefer upplever när det gäller att få med sig medarbetarna visar också att förskolan som verksamhet befinner sig i en preinstitutionaliseringsfas när det gäller arbetet med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik (jfr Tolbert & Zucker, 1996). Det kan också tolkas som att förskolan som institution är starkt institutionaliserad avseende hur de arbetar och att detta innebär ett motstånd när ett nytt sätt att arbeta introduceras, vilket arbetet utifrån vetenskaplig grund kan sägas vara (jfr Zucker, 1977).

En annan svårighet som förskolechefer beskriver är bristande kompetens, både hos dem själva men också hos personalen.

”Mina dåliga baskunskaper gör att jag tappar fart, svårigheter att leda arbetet med utgångspunkt i "vetenskaplig grund" "En blind leder en annan blind".”

”Att så många av personalen på mina enheter inte har gått en utbildning där man läst vetenskapligt förhållningssätt. Att många ser förskolan med fokus på omsorg och inte lärande.”

Förskolechefers uppfattning om den bristande kompetensen avseende arbetet med vetenskaplig grund kan kopplas samman med lärarutbildningen som av tradition inte har utgått ifrån vetenskaplig grund (jfr Säljö, 2006, Kroksmark, 2014). Uttrycket ”*en blind leder en blind*” kan kopplas samman med utbildningsbakgrunden och att förskolans arbete med vetenskaplig grund och evidens-baserad utbildning har en lång väg att gå (jfr Kroksmark, 2014). Andra svårigheter som förskolechefer nämner är svårigheten att komma ihåg källor och att forskningen är en färskvara. Nedanstående citat visar detta.

”Att komma ihåg alla källor, ex litteratur, artiklar, föreläsningar – var hittade jag grund för de olika sakerna, kan minnas goda fragment – men vem sa det, eller var läste jag det...Sen saknas det forskning, förskolan är inte så beforskat område.”

”Att forskningen är en färskvara, och att alltid vara uppdaterad.”

Ovanstående visar svårigheter som förskolechefer uppfattar när det gäller att vara uppdaterad om aktuell forskning och komma ihåg var och vem som sagt vad.

Förskolechefers uppfattning om vilket stöd de får av ledningsstöden i arbetet med vetenskaplig grund

I nedanstående avsnitt redogörs för förskolechefers uppfattningar kring ledningsstödsfunktionen i relation till arbetet med vetenskaplig grund. Övervägande delen av förskolecheferna upplever att de får ett bra stöd från sitt ledningsstöd, men det finns också de förskolechefer som inte haft tillgång till ledningsstöd i den utsträckning som var meningen när projektet med ledningsstöden började. Detta beror bland annat på sjukdom och att den tid ledningsstöden har till förfogande inte räckt till. Förskolecheferna upplever att ledningsstöden har kompetens i arbetet med vetenskaplig grund och att de är en länk till medarbetarna ute i verksamheten då ett flertal av dem även arbetar som förskollärare i den egna verksamheten. Nedanstående citat visar på vilket sätt förskolechefer uppfattar stödet från ledningsstöden i arbetet med vetenskaplig grund.

”Jag har ett ledningsstöd med hög kompetens. Vårt samarbete är begränsat pga. tid. Ledningsstödet har gjort en sammanställning på teorier och forskning till de olika utvecklingsområdena som finns på förskolorna. Vi behöver fundera vidare på hur vi ska fördjupa och vad vi ska fördjupa när det gäller vetenskaplig grund. Hur ska vi förankra detta till pedagogerna. Teorier och forskning ska vara lättillgängligt och begripligt. Det ska vara relevant för det praktiska arbetet som pågår i förskolan.”

I det ovanstående citatet framgår att samarbetet med ledningsstödet är begränsat utifrån tidsaspekten. Ledningsstödet har sammanställt teorier och forskning till förskolornas utvecklingsområden och detta behöver förankras hos pedagogerna. Detta kan jämföras med det Eliasson (2014) lyfter angående hur verksamheter försöker använda sig av guider och sammanställningar för att sprida och implementera forskning ute i verksamheten. Förskolecheferna uppfattar att ledningsstöden ger bra stöd i arbetet med vetenskaplig grund, både som bollplank och inspiration.

”För mig betyder hon väldigt mycket i just detta att arbeta med vetenskaplig grund. Dels att inspirera mig men också för att inspirera medarbetarna.”

”100% Hon plockar fram litteratur, artiklar som är relevant i pågående arbete samt leder reflektionsgrupper mm”

”Stort stöd från mitt ledningsstöd som också är pedagogista. Hon är ett värdefullt bollplank för mig och för arbetslagen, och lyfter frågor om vetenskaplig-

het och teorier bl a i den kollegiala handledningen. Hon omvärldsbevakar också och läser in sig på ny litteratur/artiklar. Är så tacksam att jag har henne.”

”Jag får ett bra stöd genom handledning av pedagogerna, medvetandegöra pedagogerna om vikten av vetenskaplig grund, att hitta litteratur och bra föreläsningar, att det är en del i det systematiska kvalitetsarbetet.”

I ovanstående citat framgår att ledningsstöden ger stöd både till förskolechefer och till medarbetarna ute i verksamheten. Dels handlar det om att ta fram aktuell forskning, men också om att handleda personalen ute i verksamheten. Ledningsstöden används också för att driva processer i arbetslagen på förskolorna och upplevs som ett bra stöd i detta arbete. Förskolecheferna upplever att ledningsstöden är ett bra bollplank i arbetet.

”Mycket stöd, det är hon som leder de pedagogiska processerna nära arbetslaget eftersom hon också arbetar som pedagogista. Vi utvärderar, följer upp och planerar tillsammans. Vi lyfter utvecklings områden på pedagogiska möten för att förbättra verksamheten.”

”Eftersom jag är "ny" i förskolan så känner jag att jag har ett stort stöd av mitt ledningsstöd gällande tips på bra litteratur. Hon kan guida mig i den uppsjö av litteratur som finns, så att jag kan ta beslut om vad vi ska prioritera.”

”Bra att ha någon att bolla tankar med, bromsar när jag vill gasa (kan vara bra men inte alltid). Bra att ledningsstödet finns i verksamheten på en avdelning, förankrad i praktiken När det gäller det vetenskapliga har ledningsstödet själv fått sätta in sig /läsa in sig på vetenskaplig grund. En kunskap som jag redan har/haft (måste hela tiden hållas levande). Nu börjar vi prata och reflektera kring vetenskaplig grund tillsammans utifrån olika teoretiska synsätt på en annan nivå.”

Ledningsstöden ger förskolecheferna stöd genom att vara länken mellan förskolechef och verksamhet. Ledningsstöden ger också förskolechefen stöd i att ta fram litteratur, delta i utvärdering, uppföljning och planering av verksamheten och fungerar som bollplank. Förskolechefer lyfter vikten av att ledningsstödet har förankring i verksamheten vilket upplevs som positivt.

”Ledningsstödet är närmast verksamheten och vi tillsammans försöker hitta svar i forskningen eller olika böcker och artiklar vi läst.”

Ledningsstödens närhet till den praktiska verksamheten upplevs som positiv för förskolecheferna. Det handlar om att koppla ihop praktik och teori. Detta skulle kunna uppfattas som att förskolecheferna uppfattar att ledningsstöden är en förutsättning för att förskolans verksamhet ska utgå ifrån vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik. Ledningsstödens arbete i verksamheten är ett sätt för förskolecheferna att implementera den vetenskapliga grunden. Förskolecheferna använder ledningsstöden dels som en länk mellan förskolecheferna och personalen men också som en länk mellan praktik och teori. Nedanstående citat visar exempel på hur en förskolechef använder sitt ledningsstöd i arbetet med vetenskaplig grund.

”Hon utför ett fantastiskt jobb genom att försöka synliggöra en systematik för kollegor och uppmuntra dem till att våga tänka professionellt. Hon läser ofta vetenskaplig litteratur som ger henne försprång och blir således en hjälp vid implementeringsfasen. Hon konkretiserar ett vetenskapligt förhållningssätt genom att ständigt gå in och spegla, entusiasmera och engagera genom att sprida lust för vetenskapligt tänkande ... "Åhhh jag har läst en så bra bok som Pramling har skrivit ..." "Håkansson har skrivit ..." "Eidevall har skrivit ..." eller "jag var och Googlade runt och vet ni vad jag hittade det handlade om just vad vi talade om igår jo Skolverket har kommit ut med ..." Hon visar på hur den sociala praktiken kan vara förtjänt av att speglas mot aktuell forskning genom att ge kloka konkreta exempel från verksamheten i och med att hon är så nära den.”

Förskolechefen menar att ledningsstödet synliggör och uppmuntrar personalen att tänka professionellt. Förskolechefen menar att ledningsstödet är en hjälp i implementeringen av arbetet med vetenskaplig grund i och med att hon kan konkretisera det vetenskapliga förhållningssättet och hur praktiken kan speglas mot aktuell forskning. Det finns också andra uppfattningar angående vilket stöd ledningsstödet gett i arbetet med vetenskaplig grund, vilket nedanstående citat visar.

”Inte ännu så stort stöd för skrivandet i Stratsys har tagit tid samt att brist på vikarier har gjort att tid har gått bort från hennes arbete som ledningsstöd, hon kan inte arbeta som ledningsstöd när det är flera borta och ingen vikarie. Men vi håller på att utveckla vårt arbete och jag har någon att reflektera med och planera vårt arbete.

En av orsakerna till att förskolechefen upplever att ledningsstödet inte i dagsläget är något stöd för arbetet med vetenskaplig grund handlar om att kommunens kvalitets-

säkringssystem Stratsys, tar mycket tid men också att det finns problem att få tag på vikarier till verksamheten när ledningsstödet ska utöva sitt ledningsstödsuppdrag.

Ledningsstödens uppfattning om hur de stödjer förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund

I nedanstående avsnitt redogörs för hur ledningsstöden uppfattar att de stödjer förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund. Det som framförallt framkommer är att ledningsstöden försöker hitta aktuell forskning och handleder arbetslag. Ledningsstöden tar del av forskning och är ett bollplank till förskolechefen. Det finns också ledningsstöd där förskolechefen har delegerat ansvaret för det systematiska kvalitetsarbetet till ledningsstödet. Nedanstående citat visar hur ledningsstöden uppfattar att de stödjer förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund. Ett av uppdragen som ledningsstöden beskriver handlar om att följa med i aktuell forskning och koppla praktiken till forskningen.

”Försöker att följa med i aktuell forskning och tänka tillsammans med förskolechef och kollegor. Uppmuntrar pedagogerna att koppla till vetenskap i sina analyser.”

”Tar in aktuell forskning, kopplar vår praktik till forskning. Hur gör vi? Hur har vi gjort tidigare och hur skiljer det sig. Vilka förändringar ger resultat? Tar fram mallar som hjälper oss att se en systematik och att vi kan göra analys på vårt arbete.”

Stödet till förskolechefen tar sig i uttryck via handledning och analys av förskolans arbete. Det handlar om att koppla praktiken till forskningen. Andra ledningsstöd menar att de är kopplingen mellan arbetslagen och förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund vilket nedanstående citat visar.

”Utifrån min nyfikenhet och kunskap kan jag i reflektion och samtal bidra med tankar som medför att tillsammans med förskolechef planera och ansvara för det systematiska kvalitetsarbetet utifrån forskning, nationella, kommunala och lokala mål. Jag har ett särskilt ansvar att tillsammans med förskolechef driva och utveckla enhetens olika projekt med barnen. I det vardagliga samarbetet med arbetslagen och enskilda pedagoger kring den pedagogiska verksamheten och kan på det sättet bli en ihop kopplare mellan förskolechef och pedagoger.”

”Jag kan verksamheten och kan förstå hur mina kollegor tänker eftersom jag finns i verksamheten varje dag bland barnen. Jag blir ett bollplank för min förskolechef i arbetet med vetenskaplig grund eftersom jag är närmare den dagliga verksamheten. Jag ser vad som kanske behöver arbetas med lite extra i form av vad personal inte har uppfattat eller förstått. Jag får kanske ibland lite mer signaler av personalen eftersom jag står med ena foten i det arbetet.”

”Jag kan komma med tankar och verkliga händelser som hon sedan förklarar på ett djupare plan. Det ökar förståelsen för oss båda. Jag kan påvisa på konkreta exempel ur verksamheten. Att snappa upp vad som händer ute på avdelningarna, hur klimatet är på förskolan och vad vi behöver utveckla och varför.”

Det centrala i citaten ovan är att ledningsstöden ger sin förskolechef stöd i arbetet med vetenskaplig grund genom att agera som en brygga mellan förskolechefen och arbetet på avdelningarna. Det handlar om att koppla ihop teori och praktik men också om att ge signaler kring hur förståelsen kring uppdraget kring vetenskaplig grund landar ute i verksamheten. Det handlar om att signalera till förskolechefen kring hur arbetet fortskrider, och om att tillsammans med förskolechefen planera för arbetet utifrån vetenskaplig grund och förskolans mål. Detta kan tolkas som att ledningsstöden är ett sätt för förskolecheferna att gå från en preinstitutionaliseringsfas när det gäller arbetet med vetenskaplig grund i verksamheten till en semi-institutionaliseringsfas där den vetenskapliga grunden har blivit ett subjekt för objektivisering med ett tydligt syfte; och där den vetenskapliga grunden kan beskrivas och ha en relativt allmän spridning (jfr Tolbert & Zucker, 1996). Nedanstående citat visar ett exempel på hur ett ledningsstöd ger sin förskolechef stöd.

”Hitta aktuell forskning som stödjer vårt arbete på förskolan. Relatera till forskning i analyser av det systematiska kvalitetsarbetet samt när jag handleder personalen. Jag tycker jag har rollen som "brobyggare" mellan teori och praktik och ska hitta vägar som underlättar för personalen när de arbetar med det systematiska kvalitetsarbetet. Dock skulle det finnas mer tid för mig och min chef för att vi skulle kunna diskutera kring arbetet med just vetenskaplig grund - teorier, metoder etc. Jag tycker att det brister där.”

Ledningsstödet ger uttryck för att det finns områden som behöver utvecklas när det gäller arbetet med vetenskaplig grund. Det som uttrycks är en önskan om att utveckla diskussioner kring vetenskaplig grund tillsammans med förskolechefen. Andra områden som ledningsstöd anser att de stödjer förskolechefen inom är det systematiska kvalitetsarbetet vilket nedanstående citat visar.

”Jag har tiden i mitt uppdrag som ledningsstöd att läsa och ta fram sånt som är relevant för arbetslagen att läsa. Jag är även ansvarig för att koppla vetenskaplig grund gentemot Stratsys.”

”Förskolechefen har jag muntligt delegerat ansvaret för det systematiska kvalitetsarbetet till mig som pedagogista.”

”Att tillsammans förkovra oss i vad arbetet med vetenskaplig grund innebär, Kan vara behjälplig med att planera, introducera/förklara/tydliggöra både det systematiska kvalitetsarbetet och arbetet med vad det betyder och förhåller man sig till arbetet med vetenskaplig grund.”

Ledningsstöden är ett stöd för förskolecheferna i det systematiska kvalitetsarbetet. Ett ledningsstöd har fått det systematiska kvalitetsarbetet delegerat till sig. Ledningsstöden kopplar ihop stödet till förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund med det systematiska kvalitetsarbetet.

Förskolechefers behov av stöd och utvecklingsområden

I nedanstående avsnitt redogörs för förskolechefers uppfattning om vilket stöd de behöver i arbetet med vetenskaplig grund, samt vilka utvecklingsområden de ser i arbetet. Först redogörs för förskolechefernas uppfattning angående vilket stöd de anser sig behöva. Det som kan konstateras är att det finns ett behov bland förskolecheferna att diskutera arbetet med vetenskaplig grund bland förskolecheferna som grupp vid exempelvis ledningsmöten.

”Jag skulle önska att vi i förskolechefsgruppen skulle prata mer om olika områden utifrån en vetenskaplig grund. Text varför är anknytning så viktigt och med forskningen som grund hur medvetet tänker vi på detta i det dagliga arbetet. Detta är bara ett litet exempel. Tips på var vi kan finna bra litteratur m.m. som hjälper oss. Skolverkets sida är ett ex. men det finns ju så många fler.”

”Det skulle ge mycket om vi i teamet hade tvärgruppsdiskussioner utifrån vetenskaplig grund. Kanske kompetensutveckling i anknytning till verksamhet d v s inte för hög nivå. Måste kunna omsätta det till vardagen.”

”Skulle behöva en bra grundstruktur för de olika inriktningarna som finns, för att ha något att hänga upp allt på – en kartbild att relatera till. Behöver också få delta i samtal och reflektioner kopplat till vetenskaplig grund och aktuell forskning, gärna som en del i våra verksamhetsteam.”

”Tid att reflektera med kollegor- kollegialt lärande. Vi har flera kollegor i förskolechefgruppen som vi skulle kunna ha workshops med.”

Förskolecheferna beskriver ett behov att tillsammans diskutera och reflektera över olika teoretiska ställningstaganden samt den forskning som finns. Förskolecheferna beskriver ett behov av utbildning och tid att tillsammans med kollegor lyfta frågan om vetenskaplig grund. Det finns också en önskan av att få tillgång till någon form av översikt över de olika inriktningar som finns exempelvis, vad sociokulturellt, utvecklingspsykologi och behaviorism innebär. Detta visar att det finns ett behov ute i verksamheten av sammanställningar av aktuell forskning och aktuella teorier, vilket kan tolkas som att överföringen av vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik säkerställs samtidigt som verksamheten själv inte behöver söka efter forskningsbaserad kunskap och evidens som är användbar i verksamheten (jfr Eliasson, 2014). Det kan också tolkas som att det bland förskolechefer finns en osäkerhet kring arbetet med vetenskaplig grund kopplat till den egna kompetensen (jfr Kroksmark, 2014; Säljö, 2006).

”Jag skulle önska någon slags sammanställning var och vad för typer av vetenskaplig grund i olika områden som finns. Jag skulle också önska att vi fick i ledningsgruppen diskutera olika områden ur ett vetenskapligt perspektiv, gärna att någon leder oss från början i alla fall. Jag önskar ett historiskt perspektiv kopplat till nutidens perspektiv vad gäller vetenskaplig grund. Att fördjupa kunskapen i begreppen sociokulturellt och behavioristiskt.”

”Någon att reflektera med, mitt ledningsstöd eller en grupp. Ibland hjälp med att sortera bland alla teorier vilka vi ska fokusera på. hur analyserar vi på bästa sätt, där pedagogerna gör ett fullgott arbete utan att känna frustration, att de inte vet hur de ska göra eller stressar ihjäl sig.”

”Bra material som stöd för att få en inkörsport i arbetet med vetenskaplig grund tillsammans med medarbetarna. Vilka metoder ska man använda för att det ska bli lätt att förstå vid framställandet och för att göra medarbetarna medvetna om att det här är grunden till allt vårt arbete.”

Ovanstående visar att förskolechefer behöver hjälp att sortera bland den forskning och de teorier som finns. Det finns också ett behov av att få kunskap kring hur analysarbetet kan utvecklas. Andra områden som förskolecheferna anser att de behöver stöd med är att lösgöra tid. Bland annat nämns att utöka antalet dagar som förskolan kan stänga för att bedriva bland annat utbildning.

”Det som skulle underlätta är fler stängdagar för tiden att samla pedagogerna är det största hindret i arbetet.”

Ett hinder i arbetet med vetenskaplig grund är tidsaspekten, det vill säga att kunna mötas och diskutera och reflektera kring vetenskaplig grund inom förskolans verksamhet. Sedan enkäten genomfördes har Luleå kommuns utbildningsnämnd beslutat att utöka antal dagar som förskolan kan vara stängd, från två dagar per läsår till 4 dagar per läsår (Sammanträdesprotokoll Barn- och utbildningsnämnden, 2015-10-22, ärendenr 2015/444-66). Andra områden som förskolechefer beskriver att de behöver stöd i är att omsätta teorier i praktiken.

”Teoretiskt så förstår jag, men att omsätta det till arbete med pedagogerna och stötta dem är svårare.”

”Behöver kanske bli tryggare själv i att formulera vad jag bottnar i för vetenskaplig grund.”

Förskolechefer efterfrågar hur de kan omsätta det teoretiska med praktiken. Det vill säga hur den forskning och de teorier som finns omsätts i den praktiska verksamheten, eller som Erlingsdóttir (1999) och Eliasson (2014) uttrycker hur idéerna översätts och sprids. Det handlar om hur förskolechefer i sitt uppdrag omsätter och översätter de idéer som den evidens-baserade praktiken innebär till den praktiska verksamheten vilken måste förstås som en process av idéer som fångas upp och färdats genom organisationen, nationella aktörer och regionala enheter (jfr Elisasson, 2014).

När det gäller områden som förskolecheferna uppfattar behöver utvecklas handlar det om analysarbetet i relation till resultat, utgå från vetenskaplig teori och praktisk tillämpning. Några tycker att alla områden behöver utvecklas medan andra talar om kompetensutveckling för personalen.

”Analysera resultat! Utgå från en vetenskaplig teori! Praktisk tillämpning.”

”ALLA - ser den vetenskapliga grunden som en process som måste nyttjas för att inte falla i glömska. Analysförmågan måste ständigt få utmaningar.”

Det centrala i förskolechefernas uppfattning angående vad som behöver utvecklas i verksamheten handlar i stort sett om hur forskningsresultat och teorier används i den praktiska verksamheten. Förmågan att analysera anses också viktig att utveckla. Förskolechefer radar upp ett antal områden där förankringen i vetenskaplig grund är angelägen att utveckla vilket nedanstående citat visar.

”Normer och Värden. Hur ska vi utveckla ett demokratiskt samhälle idag? Barns lärande, hur sker det? Hur socialiserar sig barn? Barn i behov av särskilt stöd, hur lära? Språkutvecklingen, hur ser man på det ur ett vetenskapligt perspektiv idag? Dessa utvecklingsområden ser jag utifrån ett sociokulturellt och behavioristiskt synsätt.”

”Alla inom förskolan behöver mycket tid för diskussioner inom olika områden utifrån en vetenskaplig grund. Vi skulle kunna börja med att hitta forskning omkring organisatoriska frågor tex. vilken åldersindelning, storlek på barngrupper och organisationen av lokalerna är det optimala.”

”Kompensutveckling för personalen, mottagande av nyanlända barn, förhållningsätt/normer, barngruppers sammansättning och grupperingar, barn med behov av särskilt stöd.”

Ovanstående citat visar hur komplext förskolans uppdrag är, och där det är flera områden som förskolechefer anser behöver utvecklas avseende den vetenskapliga grunden. Andra förskolechefer menar att det som behöver utvecklas i arbetet med vetenskaplig grund handlar om att koppla tänkandet med vetenskapliga teorier.

”Hur man tänker i planeringsstadiet tillsammans med pedagogerna. Vad är det de ser hos barnen, vad visar de för nyfikenhet och vart skall detta leda samt vilken väg skall vi ta för att nå målet på ett vetenskapligt och forskningsbaserat arbetsätt.”

”Koppla vårt tänk och våra värden till vetenskapliga teorier. Ex vi organiserar i åldershomogena grupper - vilka teorier bygger vi det på?”

”Vår förankring i vetenskapen behöver utvecklas, och vår kunskap om de olika inriktningarna som finns – för ett mer vetenskapligt förhållningssätt, som en del i vardagsarbetet.”

Detta visar på att förskolechefer uppfattar det som viktigt att de normativa aspekterna kopplas samman med den forskning som finns. Det vill säga utifrån Biesta (2011:2007) handlar det om att utbildningen är evidens-influerad, där de normativa värdena är viktiga aspekter. En förskolechef uttrycker att praktisk forskning behöver utvecklas:

”Praktiska forskning som utgår från vardagsarbetet här och nu önskar att finnas med i samtal där vi tillsammans finner svar.”

Andra utvecklingsområden som förskolecheferna anser finns handlar om att fördjupa kunskaperna kring vetenskaplig grund bland medarbetarna och synliggöra att arbetet ska utgå från vetenskaplig grund, vilket nedanstående citat visar.

”Jag tror att mina enheter skulle behöva dyka djupare och få tid till att reflektera över begreppen " på vetenskaplig grund" och "med beprövad erfarenhet".”

”Det är viktigt att få medarbetarna att förstå att det vi gör lutar vi mot vetenskap och att det inte är något som vi bara tycker och tänker.”

”Synliggörandet av att vi grundar vårt arbete utifrån detta, inte ngt som allmänt tycks o tänks.”

Ovanstående kan tolkas som att det är viktigt att fördjupa sig i dessa frågor så att verksamheten blir bärare av den vetenskapliga grunden. Det vill säga att den tvingande isomorfismen utvecklas till en normativa isomorfismen bland de som arbetar inom förskolans verksamhet (jfr DiMaggio & Powell, 1983). Andra utvecklingsområden som nämns är samarbeten av olika slag både inom organisationen men också med omgivande samhället, i detta fall universitetet och dess lärarutbildning.

”Ett exempel på ett område; Samarbetet med LTU och lärarutbildningen . Studenter från Luleå har goda kunskaper i att skriva rapporter men hur omsätter de teorier i praktiken och hur får de det praktiska arbetet att genererar teorier ?. Här behöver vi utveckla VFU och ett sätt är att ge bättre förutsättningar för övningsförskolorna att skapa tid och en organisation för detta. Idag ska vi med befintliga medel sjösätta jag anser att detta är när nog en omöjlighet, vi skulle

kunna nå ännu längre i samarbetet och i arbetet med att utveckla utbildningen om det gavs bättre förutsättningar.”

”Kollegialt arbete tillsammans med andra förskolor.”

Förutsättningar för samarbete anses vara en viktig fråga för att få igång ett fungerande samarbete med exempelvis universitetet. Samarbete med universitetet kan enligt förskolechefen ge både universitetens studenter och de verksamma i förskolorna positiva effekter avseende teori och praktik och hur dessa påverkar varandra.

Ledningsstödens perspektiv på arbetet med vetenskaplig grund inom förskolan

I nedanstående avsnitt redogörs hur ledningsstöden uppfattar förskolans arbete med vetenskaplig grund. Det finns varierande uppfattningar angående hur förskolan arbetar med vetenskaplig grund. En del menar att förskolan inte arbetar så mycket med detta medan andra anser att de läser aktuell forskning och tar del av forskningsrapporter. Nedanstående citat visar hur ett av ledningsstöden uttrycker arbetet med vetenskaplig grund på förskolorna.

”Det är inte mycket vetenskaplig grund i vårt arbete på förskolorna. Det varierar naturligtvis, men de flesta läser inte forskning och kan då inte referera till forskning i sitt arbete. Jag tycker att bristen märks framförallt när pedagogerna ska analysera sitt arbete. Det är på gång, men ett problem är att personalen inte har koll på vad som är forskning. När de refererar till forskning kan det vara en C-uppsats eller en bok som inte bygger på forskning. Få (ingen) läser forskningsrapporter och då är det svårt att koppla arbetet till forskning. Många ser inte vikten av att läsa forskning, de menar på att "de VET ju hur det ska vara och det har fungerat i alla år..." men jag tycker ändå att det har börjat vända och fler har visat sitt intresse för att läsa mer. Dock hävdar de fortfarande att de inte har tid att läsa! Jag skulle vilja att det lästes mer - då skulle man kunna jämföra olika teorier/metoder och jag tror att pedagogerna skulle få en större förståelse för helheten. Jag tycker absolut att man även ska läsa annat än forskning, det finns många bra metaböcker etc, men det viktiga är att man vet skillnaden på forskning vs icke forskning och kan hantera det man läser utifrån det. De mest kända teorierna och perspektiven känner de flesta i personalen till, t ex Vygotskij, relationellt perspektiv etc... och dessa kan de använda när de arbetar med det systematiska kvalitetsarbetet. Men fortfarande finns det stora kunskapsluckor!”

Ovanstående citat från ledningsstödet visar svårigheter som finns vid förskolorna och som också förskolechefer uttrycker; att det är svårt att få personalen med på tåget. Det vill säga i den fullständiga institutionalismen som råder kring hur verksamheten på förskolorna ska bedrivas som i citatet uttrycks som ” *[Vi] VET ju hur det ska vara och det har fungerat i alla år...*” visar på de svårigheter som finns att övervinna för

att den tvingande isomorfismen ska kunna utvecklas till en normativ isomorfism, där inläsning av litteratur och forskning blir en naturlig del av verksamheten (jfr DiMaggio & Rowell, 1983). Citatet visar också att det finns stora kunskapsluckor bland personalen när det kommer till arbetet med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik. Det finns också ledningsstöd som anser att pedagogerna är medvetna om vikten av att bygga verksamheten på vetenskaplig grund.

”Pedagogerna är medvetna om vikten av att bygga vår verksamhet på vetenskaplig grund och vi ser det som ett gemensamt utvecklingsområde. Flera pedagoger läser en del och kopplar citat som stämmer väl överens med vad som synliggörs i dokumentationen. I handledningssituationer med några arbetslag har jag möjlighet att genom arbetslagens dokumentationer koppla och problematisera exempel och teori till det vi ser sker i vår praktik och tvärtom. För närvarande använder jag och har stöd i Karin Alnerviks avhandling som har bidragit till att kasta ljus över vår egen förändringsprocess. Vi arbetar också med skolverkets material om matematik.”

Ledningsstödet i ovanstående citat menar att det finns pedagoger i verksamheten som läser och kopplar citat från forskning till det som synliggörs i dokumentationer. Ledningsstödet handleder också pedagoger i arbetet och arbetet med vetenskaplig grund uppfattas som ett utvecklingsområde. Ledningsstöden beskriver hur de via utvecklingsgrupper/SKA-grupper/spetspiloter och reflektionsgrupper arbetar för att utveckla arbetet med evidens-baserad praktik vilket nedanstående citat visar.

”Vi har på våra enheter spetspiloter som tillsammans tar fram forskning i våra fokusområden och sedan har workshops för pedagogerna på området, förutom den forskning pedagogerna själva hittar enskilt och i samband med det pedagogiska nätverket förmedlar.”

”Vi har en utvecklingsgrupp som träffas kontinuerligt. I den gruppen som består av en förskollärare från varje avdelning arbetar vi med det systematiska kvalitetsarbetet på förskolan. Det är med den gruppen vi tittar på forskning inom olika områden som språk, matematik, no/teknik, barns inflytande och kring likabehandling och diskrimineringsgrunderna. Arbetet bygger på allas delaktighet och ansvar i varje arbetslag. Det är utvecklingsgruppen som är kanalen ut i varje enskilt arbetslag/avdelning på förskolan. Vi har börjat titta på forskning och vetenskaplig grund inom de olika områdena, men har börjat med matematiken lite mer ingående än med de andra pga. att vi har påbörjat arbetet med skolverkets matematikmoduler för förskolan.”

Det som framgår i ovanstående är att förskolan organiserar arbetet med vetenskaplig grund genom att det finns representanter som tar fram forskning för att sedan delge övriga på förskolan. Det handlar om att förmedla och förankra den forskning som finns i arbetslagen via representation. Detta kan uppfattas som en strategi för att implementera och institutionalisera arbetet med vetenskaplig grund i förskolans verksamhet. Andra ledningsstöd uttrycker följande:

”Utgår ifrån aktuell forskning kring våra prioriterade mål t.ex Bishops sex matematiska aktiviteter i vårt utvecklingsarbete kring matematik. Att använda filmkamera för att undersöka hur vår verksamhet fungerar idag, inte jobba utifrån antaganden. Sätta upp utvärderingsbara mål, försöka att hitta relevanta sätt att mäta hur dessa uppfylls. Genom en organisation som främjar möten mellan olika grupper av pedagoger där en samtalsledare (pedagogista) har möjlighet att tillsammans med pedagogerna reflektera och lyfta åsikter/agerande som sitter i väggarna och inte har någon vetenskaplig grund.”

”Genom att läsa forskningsrapporter, koppla det till verksamheten, pröva och utvärdera. tex. Bishop 6 matematiska begrepp är något som jag/vi har läst och jobbat utifrån och vårt syfte är att synliggöra matematiken i den pedagogiska verksamheten och att barnen får höra de rätta matematiska begreppen. Därefter har jag/vi intervjuat sett resultat och analyserat och upptäckte att barnen kunde/reflekterade över de matematiska begreppen men visste inte att det var matematik de höll på med, alltså kom frågan hur går vi vidare....vi synliggjorde för barnen att det var matematik när barnen tex. ritat en karta mm”

”det är verksamheten som ska dokumenteras, analyseras och utvärderas, för att få syn på vilka utvecklingsinsatser man behöver göra. Vi har börjat lyfta frågan om vetenskaplig grund och forskning, vi har planerat att ta in det mer under hösten 2015.”

Ledningsstöden beskriver hur de arbetar med aktuell forskning som finns angående matematiken, där de exempelvis utgår ifrån Bishops 6 matematiska aktiviteter och hur detta påverkat förskolans arbetssätt. Ledningsstöden beskriver olika sätt att mötas både genom att organisera verksamheten så att möten med personalen är möjlig, De beskriver också hur en teoretisk referensram ger förutsättningar för barnen att utvecklas genom att barnens lärande blir synligt för personalen som utifrån detta kan utveckla verksamheten. I ovanstående citat är utvärdering och uppföljning centralt, och där synliggörande och reflektioner är en del i att utveckla verksamheten så den kommer vidare i arbetet. I detta arbete beskriver ledningsstöden den vetenskapliga grun-

den som ett sätt att lyfta perspektiven. Ett ledningsstöd beskriver hur förskolan försöker skapa ett gemensamt yrkesspråk genom att öka förståelsen kring begrepp och fenomen.

”Vi försöker förhålla oss reflekterande före, under och efter aktiviteter. Att vara aktiv i att ställa varandra frågor och då frågor som leder vidare och ökar allas förståelse kring fenomen och begrepp. Att vi försöker skapa ett gemensamt yrkesspråk genom att göra överenskommelser om än tillfälliga ibland. Att ställa frågor om och problematisera varandras görande men även åsikter ses som en tillgång och inte ett ifrågasättande. Detta kräver att vi tillsammans skapar delaktighet och tillit. Att gå från allmänt tyckande till systematiskt undersökande. Att ta del av rapporter och artiklar i syfte att bredda de kunskaper vi redan har på ett specifikt område. Att gemensamt läsa texter för att ha ett som underlag för handledning och reflektion kring olika dokumentationer av händelser i vardagen. Sedan är det viktigt att pedagogerna ökar sin tilltron och förmåga att själv göra undersökningar, dokumentera, dra slutsatser och formulera teorier. Här har uppföljnings- och utvärderingsmodellen som vi använt på båda förskolorna varit ett bra verktyg. Det materialet ligger som grund för vår kvalitetsredovisning.”

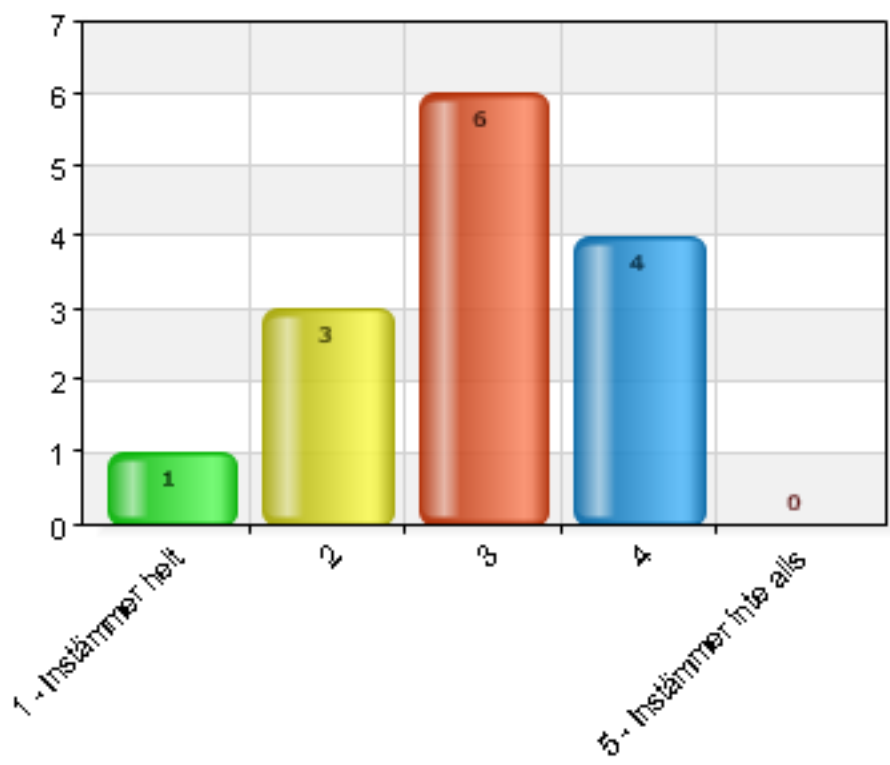
Ovanstående citat visar hur ledningsstödet uppfattar att förskolan försöker förhålla sig reflekterande och vikten av att skapa ett gemensamt yrkesspråk, samt vikten av att gå från allmänt tyckande. I detta arbete beskriver ledningsstödet vikten av att bredda kunskaper via att läsa rapporter och artiklar, men också vikten av att personalen ökar tilltron till den egna förmågan och själv gör undersökningar, dokumentera och dra slutsatser. Ett annat ledningsstöd beskriver att de som ett första steg - i arbetet med vetenskaplig grund – startar upp och förankrar det systematiska kvalitetsarbetet. Vilket nedanstående citat visar.

”Som ett första steg 2014/2015 har vi startat upp med att förankra det systematiska kvalitetsarbetet så att alla ska få en förståelse om vad det innehåller..”

Sammanfattningsvis kan det konstateras att ledningsstödens beskrivningar angående hur arbetet med vetenskaplig grund på förskolorna skiljer sig åt. Ledningsstödens beskrivningar över hur verksamhetens arbeten utifrån vetenskaplig grund skiljer sig åt speglar en verksamhet som befinner sig i en preinstitutionaliseringsfas när det gäller arbetet utifrån vetenskaplig grund (jfr Tolbert & Zucker, 1996). Vissa ledningsstöd

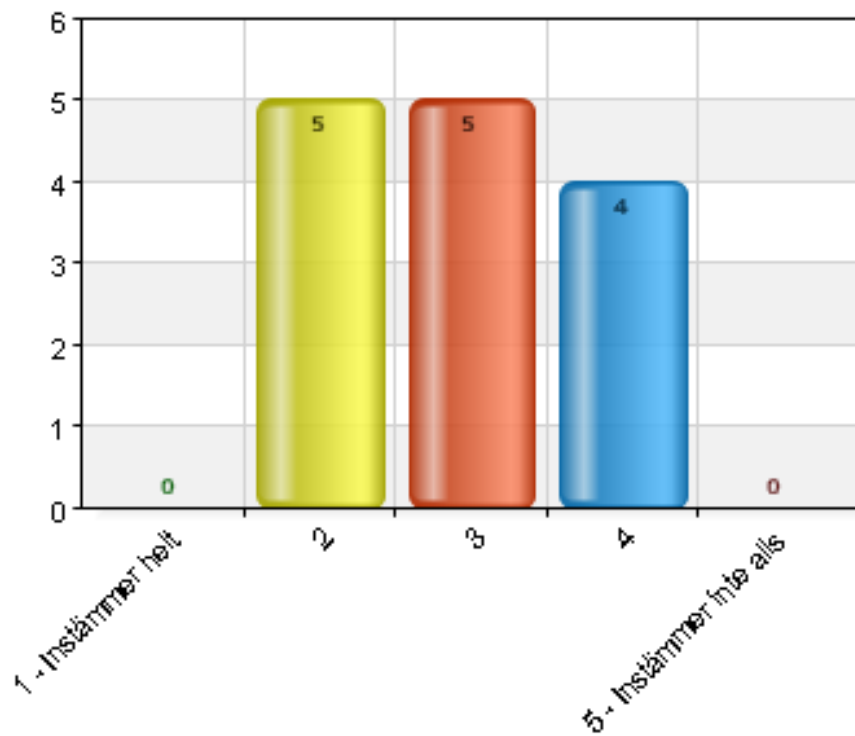
menar att förskolornas arbete inte innehåller så mycket vetenskaplig grund och att det finns svårigheter att få med sig personalen i arbetet. Det motstånd som beskrivs av ledningsstöden visar att förskolan är fullständigt institutionaliserad när det gäller hur de arbetar, vilket innebär att det nya sättet att arbeta, utifrån vetenskaplig grund möter motstånd (jfr Tolbert & Zucker, 1996: Zucker, 1977). Motståndet är en del i hur verksamheten försöker hålla kvar vid den normativa isomorfismen som finns inom förskolans verksamhet (Zucker, 1977). Den tvingande isomorfismen som arbetet med vetenskaplig grund innebär i och med skollagen utmanar förskolans sätt att arbeta – det vill säga den normativa isomorfismen – och därmed möter den motstånd (jfr DiMaggio & Powell, 1983: Zucker, 1977). Andra ledningsstöd beskriver hur de i handledningssituationer försöker koppla förskolans arbete till teorier och forskning. Ledningsstöden nämner den vetenskapliga grunden i relation till det systematiska kvalitetsarbetet och utvecklandet av verksamheten. Ett sätt att arbeta med vetenskaplig grund är genom representation i olika former av grupper. Arbetet med representation kan uppfattas som ett sätt att försöka förankra och implementera arbete utifrån vetenskaplig grund och därmed påverka förskolans normativa institutionalisering. I nedanstående tabeller ges en översikt över hur ledningsstöden uppfattar förskolans arbete med vetenskaplig grund. Den första tabellen visar ledningsstödens uppfattningar angående hur förskolan baserar sin verksamhet på vetenskaplig grund.

Tabell 6 Förskolan baserar sin verksamhet på vetenskaplig grund.

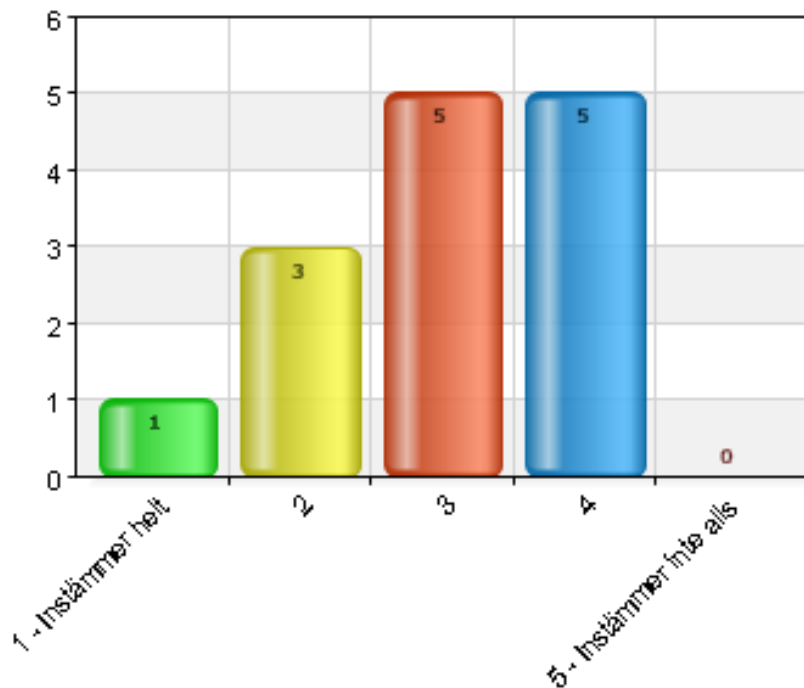
Tabell 6 visar hur ledningsstöden uppfattar att förskolans verksamhet är baserad på vetenskaplig grund. Av de 14 ledningsstöden som besvarat enkäten instämmer ett ledningsstöd helt med att förskolans verksamhet baserar sin verksamhet på vetenskaplig grund. Övervägande delen av ledningsstöden instämmer delvis i påståendet att förskolan baserar sin verksamhet på vetenskaplig grund, men det finns också de som inte är lika övertygade om att verksamheten baseras på detta. Det finns således skilda uppfattningar kring detta, och därmed ingen entydig bild av att verksamheten baserar sin verksamhet på vetenskaplig grund. När det gäller om förskolan relaterar sina resultat till aktuell forskning framgår följande:

Tabell 7 Förskolan relaterar sina resultat till aktuell forskning

Ledningsstöden instämmer delvis och nästan helt i påståendet att förskolan relaterar sina resultat till aktuell forskning, men det finns också de ledningsstöd som är mer tveksamma till detta. När det gäller den egna kompetensen i relation till arbetet med vetenskaplig grund finns det en spridning hur ledningsstöden uppfattar sin kompetens.

Tabell 8 Jag har tillräcklig kompetens för att stödja förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund

Det finns en spridning angående hur ledningsstöden uppfattar sin kompetens att stödja förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund. Övervägande delen av ledningsstöden instämmer delvis i att de har tillräcklig kompetens, sen finns det ledningsstöd som nästan instämmer helt, och instämmer helt i påståendet. Det finns också de som nästan helt tar avstånd ifrån påståendet att de har tillräckligt med kompetens för att kunna stödja förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund.

Arbetet med vetenskaplig grund ur ett ledningsstödsperspektiv

I följande avsnitt redogörs för vad arbetet med vetenskaplig grund innebär för ledningsstöden. Gemensamt för ledningsstöden är att de uttrycker att arbetet med vetenskaplig grund innebär att de behöver vara insatta i forskning. De kopplar till stor utsträckning den vetenskapliga grunden till det systematiska kvalitetsarbetet. Följande citat visar på detta.

”I arbetet med kvalitetsredovisningen är det ett måste att kunna koppla analyserna till vetenskaplig grund.”

”Jag söker aktuell forskning som jag kan sprida till pedagogerna på förskolan. När jag handleder pedagogerna tycker jag det är min uppgift som ledningsstöd att förklara och förtydliga sambandet mellan forskningsresultat och vårt pedagogiska arbete med barnen. Jag vill att de ska se hur vi får stöd i vårt arbete genom att läsa/kunna relatera vårt arbete till forskning. Dessutom tycker jag att det stärker vår ställning (status?). Vi kan höja förskolans anseende i samhället när vi kan visa på att arbetet vilar på vetenskaplig grund. Det kan även hjälpa oss att förstå varför vi gör som vi gör - allt får ett samband. För min egen del behöver även jag läsa på mer när det gäller teorier/forskning kring SKA. Större kunskaper i detta ämne kommer att hjälpa mig i mitt arbete när jag t ex ska analysera förskolornas arbete (i Stratsys) och handleda personalen.”

”Jag har pratat med arb.lagen om att vi ska basera vårt jobb på bl.a, vetenskaplig grund. I SKA gruppen har alla tagit fram artiklar som stödjer deras dåvarande projekt, detta för att börja få in en rutin att få in vetenskapen som finns på ett naturligt sätt.”

”Genom stöd i artiklar och litteratur kan jag för arbetslagen visa på forskning som bedrivs och koppla deras arbete med barnen mot vetenskapen och synliggöra detta i bland annat Stratsys.”

Ovanstående visar hur ledningsstöden försöker koppla ihop den vetenskapliga grunden med det systematiska kvalitetsarbetet. Det handlar om att utveckla analyserna i relation till det faktiska arbetet samt hur den vetenskapliga grunden kan vara till hjälp i det pedagogiska arbetet med barnen. Ledningsstöden försöker arbeta så att den vetenskapliga grunden blir en naturlig del i det systematiska kvalitetsarbetet. Arbetet som ledningsstöd innebär också att ledningsstöden handleder och ger stöd till personalen i arbetet med vetenskaplig grund. Det handlar också om att ge stöd till arbetslagen att arbeta mot uppsatta mål.

” ”Utgångspunkten för pedagogistan är ett samarbetande förhållningssätt – att tänka, samtala och göra tillsammans ”. Jag som pedagogista/ledningsstöd ger stöd till arbetslagen i deras arbete mot uppsatta mål, när det finns osäkerhet, när de vill prova nya tankar i att följa barns lärprocesser, utmana barnen och stödja deras tankar. Samtalen ska leda till en förändring av den dagliga praktiken i mötet med barn och familjer.” Pedagogistans roll tillsammans med förskolechefen är att orientera sig efter dessa värden och bevaka att de genomsvrar det systematiska kvalitetsarbetet. Till fokus när vi hamnar i görandet.” Pedagogistan har ett huvudansvar att det systematiska arbetet byggs upp, förval-

tas och utvecklas. Det systematiska kvalitetsarbetet handlar mycket om att organisera ett samlande av information om barnen och vad som sker i arbetet med barngruppen över tid. Men eftertanke, resultat och analys behöver också systematiskt organiseras. Pedagogistan har ansvar för att pedagogerna utvecklar verktyg och organisation för kvalitetsarbetet, en processmodell har introducerats -en modell för att systematiskt arbeta med observation, dokumentation och reflektion. Den har hjälpt till att synligöra pedagogernas barnsyn och de lärande processer som sker.”

”Att jag utmanar arbetslag att göra kopplingar i teori och praktik mot forskning.”

”Jag vill ligga lite i framkant vad gäller forskning och aktuell litteratur för att kunna vägleda och inspirerar kollegor under planerade och spontana möten under dagen. Att kunna visa på goda exempel, sprid något jag tagit del av.”

Ledningsstödens uppdrag innebär att de försöker ge stöd till arbetslagen i arbetet med vetenskaplig grund. Det handlar om att vara ett stöd i det systematiska kvalitetsarbetet och handleda personalen via samtal. Det handlar om att utmana arbetslagens tänkande. För att kunna göra detta försöker ledningsstöden fördjupa sin kunskap kring arbetet med vetenskaplig grund. Det handlar om att läsa forskning för att kunna vara personalen behjälplig i arbetet. Ledningsstöden försöker hålla sig uppdaterad kring aktuell forskning genom att läsa litteratur samtidigt som de försöker handleda och vägleda personalen på avdelningarna. Följande citat visar hur ledningsstöden försöker fördjupa sig i forskning och hålla sig ajour.

”Att jag som ledningsstöd fördjupar mig i olika forskningsrapporter och kan hjälpa att guida/tipsa arbetslagen om vad de kan läsa samt hjälpa och stödja deras arbete på vetenskaplig grund i deras pedagogiska verksamhet och fokusområde, syfte, metod, resultat och analys hur går vi vidare. Stödja och hjälpa att utveckla dokumentationer till pedagogiska dokumentationer så att man konkret kan fånga barnens läroprocess.”

”Att läsa in och lyfta senaste forskning i aktuella ämnen. Att ge pedagogerna stöd och vägledning i sitt arbete, att utmana till vetenskapligt arbetssätt - utgå från det som faktiskt händer istället för antaganden. (skattingschema, film etc) Att reflektera över sin verksamhet och vad och varför de gör det de gör - kopplat till vetenskaplig grund.”

”Både som ledningsstöd och pedagogista har jag ett särskilt ansvar att hålla mig informerad om aktuell forskning. Jag har möjlighet att hjälpa pedagogerna med att koppla teori till praktik och praktik till teori vid olika tillfällen som handledningssituationer, reflektionstillfällen och avd planeringar. Jag kan med stöd av bland annat ovan beskrivna avhandlingar bidra med att ställa frågor kring verksamheten som bidrar till att reflektionen lever vidare både genom att stötta, vara bollplank och tänka kritiskt till vår egen praktik.”

Ledningsstöden beskriver att de uppfattar det som en primär uppgift att läsa in sig på aktuell forskning och utifrån detta vägleda personalen på avdelningarna. De anser att det är viktigt att vara insatt och beläst så de på bästa möjliga sätt kan inspirera och handleda personalen i arbetet. Samtidigt finns det ledningsstöd som tycker arbetet med vetenskaplig grund är svårt då de flesta som är verksamma i förskolan har en gammal utbildning.

”Att vara lite mer beläst och insatt i vad det betyder för oss ute på förskolorna. Eftersom det står i skollagen att det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras och vila på en vetenskaplig grund så har vi inget val det är något vi måste arbeta med. Det känns lite svårt eftersom många av oss har en äldre utbildning och arbetet med en vetenskaplig grund bygger på en kunskap vi inte byggt upp än och ändå har vi ansvaret.”

Svårigheten ligger enligt ledningsstödet i att ansvaret kring arbetet med vetenskaplig grund ligger på verksamheten samtidigt som de som är verksamma inte har tillräckligt med kompetens utifrån att de har en gammal utbildning. Detta kan relateras till det bland annat Kroksmark (2014) och Eidevald (2013) hävdar att det finns en bristande kunskap kring arbetet med vetenskaplig grund inom förskolan. Samtidigt finns det ledningsstöd som anser att den vetenskapliga grunden ger mer tyngd åt verksamheten och ökar kompetensen.

”Det innebär att verksamheten får mer tyngd i sitt sätt att tänka på och jobba på. Eftersom detta arbete är relativt nytt måste det få ta tid innan det sätter sig hos alla. Jag tänker att arbetet med vetenskaplig grund är viktigt för att vi behöver den som underlag för att veta hur vi ska arbeta mot olika mål. Vi behöver veta hur vi ska analysera och hur vi ska dokumentera.”

Den vetenskapliga grunden anses i ovanstående citat ge en ökad tyngd till verksamhetens sätt att arbeta på samtidigt är det viktigt att ge verksamheten tid så att det sätter sig hos alla. Ur ett nyinstitutionellt perspektiv kan detta uppfattas som att arbete

utifrån vetenskaplig grund är i en pre-institutionaliseringsfas och där det handlar om en tvingande isomorfism som fortfarande inte är normbärande ute i verksamheten (jfr DiMaggio & Powell, 1983; Tolbert & Zucker, 1996).

Ledningsstödens uppfattning om förskolornas teoretiska utgångspunkter

I nedanstående avsnitt redogörs för ledningsstödens uppfattningar kring vilka teoretiska utgångspunkter förskolorna arbetar ifrån. Det finns ledningsstöd som inte vet vilken teoretisk utgångspunkt förskolorna använder idag, medan andra har en tydligare uppfattning. Det vanligaste är att ledningsstöden uppfattar att förskolorna utgår ifrån Vygotskijs teorier, Bishop och Reggio Emilias pedagogiska filosofi.

Nedanstående citat visar på hur ledningsstöden beskriver en osäkerhet ute i förskolorna när det gäller vilken vetenskaplig grund de baserar sin verksamhet på. Citaten visar på en osäkerhet hos ledningsstöden i detta arbete men också hur ledningsstöden beskriver en osäkerhet hos personalen som är verksam vid förskolorna.

“Vet ej.”

”Personalen skriver inte fram vilka teoretiska utgångspunkter de arbetar efter... Jag tror inte att de har så bra koll. De skyller på tidsbrist, men det finns även en brist i engagemang. Det jag ser är att de har ett relationellt perspektiv i sitt arbete med barnen och mycket av pedagogernas tankar/arbete bygger på Vygotskij teorier. De vet och kan - men det gäller bara att de börjar skriva fram det och att de kopplar ihop sitt arbetssätt och sin barnsyn med olika teorier. I dagsläget har de för dåliga kunskaper för att kunna göra den kopplingen.”

”Det är en fråga som vi inte diskuterat eller direkt reflekterat över. Min personliga åsikt är nog att de flesta arbetar och har sina utgångspunkter både inom utvecklingspedagogiken och från postmoderna inriktningar.”

Ovanstående citat visar att det finns en osäkerhet ute i verksamheten kring den vetenskapliga grunden. Det finns hos ledningsstöden en uppfattning att personalen inte diskuterar och reflekterar över de teoretiska utgångspunkterna, samtidigt ser ledningsstöden att personalen arbetar efter olika teorier. Ovan nämns teoretiska utgångspunkter som utvecklingspedagogik och postmoderna inriktningar.

Ovanstående citat visar att arbetet med vetenskaplig grund inte praktiseras på ett medvetet sätt ute i verksamheten vilket ur det nyinstitutionalistiska perspektivet inne-

bär att vetenskaplig grund och evidens-baserade praktiken inte har institutionaliserats bland de verksamma. Det vill säga den tvingande isomorfismen har inte övergått till att bli normativ isomorfism (jfr DiMaggio & Rowell, 1983). Det finns enligt ledningsstöden en bristande kunskap kring arbetet med vetenskaplig grund vilket kan härledas till den utbildning som de verksamma har med sig in i verksamheten, en utbildning som traditionellt sett inte har baserats på vetenskaplig grund (jfr Säljö, 2006; Kroksmark, 2014). Nedanstående citat visar på vikten av den utbildningsbakgrund som förskollärarna har med sig in i verksamheten.

”Det beror på litteratur, men också de teorier vi bär med från våra utbildningar. Alan Bishop, Vygotskij.”

Ledningsstödet relaterar i ovanstående citat att den teoretiska utgångspunkten beror på vilka teorier som de verksamma förskollärarna har med sig in i verksamheten, men också att det beror på vilken litteratur som man läser. De flesta ledningsstöd menar att verksamheten utgår från ett sociokulturellt perspektiv där Vygotskij är den teoretiker som nämns.

”Sociokulturellt perspektiv Barn ÄR inte på ett speciellt sätt - de BLIR utifrån den miljö de befinner sig i. Barn lär i samspel med andra. Det är genom att uppleva på många olika sätt, med många olika språk som vi utvecklar en förståelse för livet och värden.”

”Vygotskijs teorier och tankar om att barn lär i samspel med varandra. Där står att lärande ska basera på ett samspel både mellan barn och barn och mellan vuxen och barn. Det sociokulturella lärandet.”

”Eftersom läroplanen vilar mycket på Vygotskijs teorier ligger stor vikt där i dag men vi försöker att vidga vår kunskap och söka var vi står i synen på barns lärande.”

Andra ledningsstöd hänvisar till Reggio Emilias filosofiska teorier.

”Eftersom läroplanen lutar sig mot ReggioEmilias filosofiska teori och Luleå kommuns pedagogiska nätverk ger den kompetensutveckling som erbjuds pedagogerna ser jag att det är de utgångspunkterna som är gällande.”

”Vårt arbetssätt inspireras av Reggio Emilias pedagogiska filosofi. Vygotskij, Freire, Dewey är några av de personer som ligger till grund för filosofin. Gunnilla Dahlberg, Elisabeth Nordin-Hultman och Lillemor Sterner är andra fors-

kare som vi ofta relaterar till i vårt arbete. Vårt samarbete med LTU och Gunnar Jonsson när det gäller hållbar utveckling är viktig för att koppla vårt innehållsliga arbete till teorier. Framförallt handlar det om ett vetenskapligt förhållningssätt där vi tror att vi själva kan skapa teorier.”

Ovanstående ledningsstöd relaterar till Reggio Emilias filosofi¹ men också till Vygotskij, Freire, och Dewey som förskolans teoretiska utgångspunkter. Samarbetet med Luleå tekniska universitet och lärarutbildningen är ett sätt som förskolorna använder för att koppla förskolans arbete med aktuell forskning och vetenskapligt förhållningssätt. Andra teoretiska utgångspunkter som ledningsstöden uppfattar att förskolorna utgår ifrån är Bishops 6 matematiska aktiviteter, vilket nedanstående citat visar.

”Vi började med fokus området kring matematiken där vi använder oss av Alan Bishops sex matematiska aktiviteter för att synliggöra matematiken i vardagen. Den teoretiska utgångspunkten kan vi relatera till både i de mål vi valt att fokusera på och den finns även representerad i arbetet med matematikmodulerna för förskolan som vi har påbörjat under våren 2015. Inom andra områden har vi börjat titta på forskning och vetenskaplig grund. Det är inom områdena språk, no/teknik, barns inflytande, likabehandling, diskrimineringsgrunderna och arbetet med genus.”

”I vårt arbete med matematik har vi tagit stöd i Bishops sex matematiska aktiviteter. I vårt arbete med interkulturellt förhållningssätt har vi läst "Mångfald, jämlikhet och jämställdhet – interkulturellt lärande och integration" av Pirjo Lahdenperä.”

Ovanstående citat visar att förskolorna arbetar med att ta fram forskning kring olika områden i läroplanen, som exempelvis matematik, språk, no/teknik, interkulturalitet och värdegrundsfrågor. I citaten framgår att förskolorna försöker bygga upp sin kunskap kring evidens-baserad praktik i relation till läroplanen. Det vill säga verksamheten försöker i forskningen hitta evidens för vad som fungerar för att uppnå bästa möjliga resultat, vilket visar att verksamheten försöker utgå ifrån evidens-baserad praktik (jfr Bridges et al. 2009: Biesta 2007: Biesta 2011). Nedanstående citat visar att det finns en uppfattning om att det krävs olika teoretiska utgångspunkter.

¹ Det finns skilda uppfattningar angående om Reggio Emilias filosofi är vetenskapligt grundad eller inte. I denna rapport tas inte någon ställning till om filosofin är vetenskapligt förankrad.

”Vi behöver olika teorier för att förstå den pedagogiska dokumentationen på flera sätt. Jag tänker nog att vi idag förhåller oss till flera teoretiska utgångspunkter och att de kan variera. I våra reflektioner värnar vi det kompetenta barnen och vår verksamhet försöker vi bygga så att barnens tankar, hypoteser, nyfikenhet och utforskande ska få stå i fokus. Vi strävar efter att utveckla material och miljö så att de ska stimulera barnen till samtal, att utforska experimentera, ställa frågor och vara nyttiga för varandra. De teoretiska ställningstagandena vi har får konsekvenser för hur vi ser på kunskap och organiserar vår verksamhet. Om vi använder oss av olika förståelser, krockar det lätt i reflektionen. Vi har påbörjat ett övergripande arbete för att bli mer medvetna om vilken teoretisk utgångspunkt som ligger till grund för den verksamhet vi vill ha.”

Ledningsstödet beskriver att det behövs olika teorier att förhålla sig till och att dessa kan variera. Ledningsstödet menar att de teoretiska ställningstagandena får konsekvenser för hur personalen uppfattar kunskap och organiserar verksamheten. Ledningsstödet menar att förskolan har påbörjat ett övergripande arbete för att öka medvetenheten om vilken teoretisk utgångspunkt förskolan har.

Styrkor och svårigheter i arbetet med vetenskaplig grund ur ledningsstödens perspektiv

I nedanstående avsnitt redogörs för ledningsstödens uppfattningar kring styrkor och svårigheter i arbetet med vetenskaplig grund. I den första delen beskrivs styrkorna och i den andra delen beskrivs svårigheterna.

Styrkor i arbetet med vetenskaplig grund ur ledningsstödens perspektiv

Ledningsstöden uppfattar att den vetenskapliga grunden framförallt ger stöd i arbetet och att det ger något att förhålla sig till. Det ger en tyngd till förskolans arbete. Följande citat visar detta.

”Att få stöd i att det jag gör i verksamheten genom att sättet jag gör det på är forskningsbaserat stärker mig i min profession.”

”Personalen kan jämföra olika teorier/metoder och på så sätt få en större förståelse för helheten. Jag vill att personalen ska se hur vi får stöd i vårt arbete genom att läsa/kunna relatera vårt arbete till forskning. Dessutom tycker jag att det stärker förskolans ställning (status?). Vi kan höja förskolans anseende i samhället bla genom att visa att vårt arbete vilar på vetenskaplig grund. Det hjälper oss att förstå varför vi gör som vi gör - allt får ett samband.”

”Ett stöd i arbetet, något att förhålla sig till. Ett sätt att spegla sin verksamhet mot något, att reflektera över det som är och se vart vi ska.”

”Det finns då en tyngd i det vi gör och varför. Det ökar professionen. Förståelse vad som sker och varför.”

Ledningsstöden menar att styrkorna med att utgå ifrån vetenskaplig grund handlar om att det är ett stöd i arbetet som också ger förskolan en ökad status och tyngd samt ökar professionen. De beskrivningar ledningsstöden har visar att det tangerar arbete utifrån evidens-baserad praktik framförallt beskrivningarna kring hur de kan jämföra olika teorier och metoder samt att det ökar förståelsen för vad som sker och varför (jfr Bridges et al, 2009). I detta sammanhang kan det konstateras att ledningsstöden relaterar de styrkor arbetet med vetenskaplig grund medför till professionalism som en del i ett yrkes värde; men också att innebär att yrkets status förändras genom att

vetenskaplig grund och evidens-baserade praktiken används som en diskurs och instrument för yrkesförändring (jfr Evetts, 1999). Det handlar om att utveckla ett gemensamt språk och större säkerhet som nedanstående citat visar.

”Det ger en större yrkesstolthet vi får ett gemensamt språk, en större säkerhet över de metoder man använder eftersom de är kritiskt granskade både av andra och den egna verksamheten.”

Ovanstående citat som dels visar vetenskaplig grund som en del i att utveckla professionen men också visar att det påverkar yrkesstoltheten och utvecklandet av ett gemensamt språk kan tolkas som att en viktig aspekt i arbetet med evidens-baserad praktik är utvecklandet av professionen och professionalismen. Genom att med större säkerhet visa att förskolan använder de bästa metoderna för sitt arbete, visar ledningsstödens påståenden att de försöker utgå ifrån evidens-baserad praktik, där syftet är att använda den bästa metoden för att nå ett visst resultat (jfr Bridges et al, 2009). Den vetenskapliga grunden kan också innebära att förskolan blir tydligare i att förmedla sitt arbete till föräldrar och politiker, vilket nedanstående citat visar.

”Det blir en annan tyngd i arbetet och en kvalitet som syns. Vi behöver den vetenskapliga grunden för att kunna utvecklas i vårt arbete med barnen. Vi kan tydliggöra för barn, föräldrar, politiker och många andra vad vi arbetar med.”

”I den mån jag har den nu så känns det bra att stärka uppdraget med, men eftersom vi nu medvetet kommer att jobba med det så tror jag att det kommer att ge vårt arbete en annan tyngd utåt och en styrka för oss själva i det fortsatta arbetet.”

Arbetet utifrån vetenskaplig grund innebär enligt ledningsstöden att arbetet får en tyngd utåt. En annan styrka i arbetet med att arbeta utifrån vetenskaplig grund innebär också att arbetet blir mer strukturerat.

”Man har ett strukturerat arbetsätt genom att syfte, metod, resultat och analys det är utvecklande för den pedagogiska verksamheten. Koppling till forskning kritiskt granska det man prövar och analysera resultatet varför gick det som det gick och hur går vi vidare.”

”Våra ställningstaganden i val av värden och kunskapssyn finns som en "rygg-rad" i vårt arbete. Vi har en gemensamgrundsyn som vilar på teorier både när det gäller vetenskaplighet och beprövad erfarenhet.”

”Det har stor betydelse att spegla sin verksamhet utifrån vetenskaplig grund. Det blir en större trygghet och lättare att hålla fokus i arbetet, arbetet "spretar" inte lika mycket. Det bidrar även till upplevelsen att så långt vi vet just nu gör vi "rätt saker". Det underlättar även den kritiska reflektionen då vi kan reflektera vår verksamhet mot en forskning, det medför att "vi tycker och tror" inte lika mycket utan samtalet blir rikare när vi kan problematisera praktiken utifrån teorin och vilken förändring vi då ev. väljer att göra.”

Sammanfattningsvis beskriver ledningsstöden arbetet med vetenskaplig grund som en strategi för att utveckla förskolans verksamhet, där profession, status och tyngd utåt är viktiga parametrar. Samtidigt beskriver ledningsstöden att den vetenskapliga grunden blir en garant för att förskolan arbetar med rätt saker, vilket kan tolkas som att ledningsstöden i arbetet med vetenskaplig grund försöker hitta den mest tillförlitliga forskningen som bekräftelse att de arbetar med rätt saker. Utifrån Bridges et al (2009) kan detta tolkas som att verksamheten i arbetet med vetenskaplig grund försöker utgå från den bästa forskningen, det vill säga att ambitionen är att arbetar utifrån evidensbaserad praktik i ett försök att komma bort ifrån tyckande och tänkande.

Svårigheter i arbetet med vetenskaplig grund utifrån ledningsstödens perspektiv

I följande avsnitt beskrivs vilka svårigheter ledningsstöden uppfattar i arbetet med vetenskaplig grund. Det som framförallt framkommer är att ledningsstöden uppfattar att det är svårt att få med sig medarbetarna i arbetet med vetenskaplig grund och att det är svårt att få ihop tid att arbeta med detta. Bristen av tid är något som återkommer i flera sammanhang i relation till arbetet med vetenskaplig grund. Nedanstående citat visar på tidens betydelse för arbetet med vetenskaplig grund.

”Tid krävs att läsa in sig på aktuell forskning.”

”Tiden för att bygga kunskap och synlighet, och givetvis att få till en röd tråd som sträcker sig över en längre tid. Det är lätt att man spretar, för mycket kvantitet istället för kvalitet.”

”Att organisera tiden så att vi mer fördjupat tillsammans kan reflektera kring olika teorier, sen att det inte stannar vid diskussionen utan leder till ett prövande och görande. Att arbetet med vetenskaplig grund blir ett ständigt pågående som genomsyrar hela verksamheten. Det ska vara ett ständigt pågående

arbete så att vi inte fastnar i en sanning utan se det som en möjlig väg att gå just nu för verksamheten och barnen.”

Ledningsstöden beskriver svårigheten att få tiden att räcka till för att kunna utveckla arbetet med vetenskaplig grund. Dels handlar det om att skapa tid för att läsa aktuell forskning och bygga upp kunskap, dels handlar det om att organisera tiden så att det finns möjlighet att reflektera och diskutera teorier så att medvetenheten bland personalen ökar. Andra områden som ledningsstöden lyfter fram som svårigheter i arbetet med vetenskaplig grund, är den bristande kunskapen och bristen på engagemang som finns bland viss personal vilket nedanstående citat visar.

”1. Brist på kunskap i ämnet hos personalen! 2. Det saknas engagemang hos pedagogerna. Det är många som fortfarande tycker att SKA är "onödigt skrivande". Det finns ett motstånd mot att läsa "forskning", de hävdar "tidsbrist"! De tycker att detta är något som kommunen har prackat på dem. Det är väl som vanligt när något nytt införs... men jag tror att man måste se detta arbete i ett långt perspektiv, det säger jag vid handledningarna; "Tänk fem år framåt, då kan ni börja se resultatet av allt ni arbetat med under dessa år." 3. Skulle vilja ha mer tid med min chef för att kunna arbeta fram en strategi för hur vi ska lägga upp det systematiska kvalitetsarbetet över tid.”

I relation till detta beskriver ledningsstöden att det finns en osäkerhet i verksamheten kring vad vetenskaplig grund innebär och att de teoretiska kunskaperna varierar.

”Svårigheten är osäkerheten hos oss alla i verksamheten i frågan - Vad är vetenskaplighet? De teoretiska kunskaperna är varierande, vi har olika förmågor att uttrycka oss i tal och skrift. Vi har en stark tradition att alla ska göra lika mycket och kunna lika mycket och det blir ett problem när verksamhetens krav förändras.”

Det ledningsstödet ovan anser är en svårighet är också den tradition som finns på förskolorna kring att alla ska göra lika. Det finns ett motstånd bland personalen på avdelningarna kring att arbeta med vetenskaplig grund. Nedanstående citat visar ledningsstödens beskrivningar kring svårigheter att få med sig förskolans personal, så att de förstår vikten av att arbeta utifrån vetenskaplig grund.

”Att få mina kollegor att förstå varför vi ska arbeta med detta och vad vi ska göra. Att så många är fast i tron att det är någon annan som ska göra arbetet.

Att många tycker att det är ytterligare en sak till som läggs på dem. Att vi är två yrkesgrupper på förskolan.”

”När inte alla i arbetslaget förstår vikten i att läsa på.”

Ledningsstöden beskriver ett motstånd till arbetet med vetenskaplig grund. Detta motstånd kan förstås i relation till den tradition som finns i förskolan, och den normbärande isomorfismen som råder (jfr DiMaggio & Powell, 1983). Ur ett nyinstitutionellt perspektiv kan detta beskrivas som att förskolans institution är fullständigt institutionaliserad när det gäller hur förskolan ska och vill arbeta (jfr Tolbert & Zucker, 1996). När den fullständiga institutionalismen utmanas i och med lagkravet på att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund hotas den fullständiga institutionaliseringen och den normbärande isomorfismen vilket innebär att arbetet med vetenskaplig grund och evidens-baserade praktiken möter motstånd. Ledningsstöden beskriver också att det finns bristande kunskap och en vilja att förändra. Ledningsstöden ger en bild av att det finns kunskapsluckor i arbetet med vetenskaplig grund.

”Det är väldigt "spretigt" på de olika förskolorna där både intresse och förståelse för vetenskaplig grund varierar. Alla pedagoger vill verkligen men når inte ändå fram!”

”Att själv få grepp om vad det innebär för att kunna förmedla vidare. Det vanliga dilemmat att få tid till att läsa in mig. Behöver mer utbildning och tillfälle att reflektera i nätverksgruppen.”

”På den tiden jag gick utbildningen så var inte så mycket prat om vetenskaplig grund så jag känner stora luckor.”

”Jag har läst mycket litteratur, tagit av min fritid. Många olika röster om hur det ska bedrivas, jag har nu hittat en modell som passar mig - är den rätt? En mycket stor förvirring kring innebörden. Var hittar jag ny forskning?”

Ovanstående visar att ledningsstöden upplever bristande kompetens i arbetet med vetenskaplig grund utifrån den utbildningsbakgrund som finns. Utifrån den bristande kompetensen blir tidsaspekten också viktig då kravet på vetenskaplig grund innebär inläsning av vetenskaplig litteratur.

Utvecklingsområden i arbetet med vetenskaplig grund utifrån ledningsstödens perspektiv

De utvecklingsområden som ledningsstöden uppfattar angående arbetet med vetenskaplig grund handlar om hjälp att sortera, hitta och välja ut aktuell forskning. Det handlar om att bli mer påläst och att det systematiska kvalitetsarbetet ska bli en naturlig del av verksamheten samt att öka medvetenheten kring vilken teoretisk utgångspunkt och kunskapssyn som styr verksamheten. Följande citat visar hur ledningsstöden uttrycker utvecklingsområden.

”Hjälp med att sortera. Välja ut vad som är aktuellt.”

”Grundkunskaper i olika teorier.”

”Börja från början - baskunskaper när det gäller teorier, perspektiv och metoder. Kunskap kring analys.”

Ovanstående citat visar på den osäkerhet som finns bland ledningsstöden angående arbetet med vetenskaplig grund. Ledningsstöden menar att de behöver hjälp att sortera och utveckla grundkunskaperna i arbetet utifrån teorier och perspektiv. Citaten speglar den brist på vetenskaplig förankring som lärarutbildningen har haft och som de verksamma ledningsstöden har med sig in i verksamheten (jfr Säljö, 2006). Samtidigt beskriver ledningsstöden att de försöker hitta aktuella teorier utifrån arbetet med vetenskaplig grund, men också att de vill välja ut och sortera den forskning som finns, vilket tyder på att de avser att utgå ifrån någon form av evidens-hierarki (jfr skolverket Dnr 80-2011:980). Det vill säga att systematiska omdömen av forskning med syfte att använda den mest trovärdiga informationen kring vad som fungerar (jfr Bridges et al, 2009). Ledningsstöden menar att de behöver bli mer pålästa angående arbetet med vetenskaplig grund.

”Jag behöver bli mer påläst. Det är en fin känsla när man är påläst, jag för upp ögonen på ett annat sätt i vad barnen hör och varför. Förskolechefen behöver "kräva" att alla läser viss litteratur.”

”Vad är vetenskaplighet. Stöd i arbete som visar på metoder och förhållnings-sätt.”

Ledningsstöden menar att det behöver finnas krav från ledningen att alla i verksamheten behöver läsa viss litteratur för att utvecklas i arbetet. Det finns också ett behov

att utveckla ett stöd i arbetet kring metoder och förhållningssätt. Ledningsstöden menar att det handlar om att bli medveten om vilka teoretiska utgångspunkter som styr verksamheten. Det finns en uppfattning bland ledningsstöden om en bristande kompetens i arbetet med vetenskaplig grund, då det inte finns någon vana att läsa vetenskaplig litteratur och forskning. Det finns en uppfattning om att arbetet med vetenskaplig grund behöver utvecklas inom alla områden. Vilket nedanstående citat visar.

”Arbetet med vetenskaplig grund behöver mycket tid eftersom nästan ingen av oss som arbetar i förskolan är vana att läsa vetenskapliga rapporter, avhandlingar och litteratur. Vi är inte vana att koppla vår verksamhet till vetenskaplig grund. Vi behöver utveckla oss inom alla områden!”

Det handlar enligt ledningsstödet om att utveckla en vana att läsa och koppla verksamheten till vetenskaplig grund. Det vill säga det finns utvecklingsområden rörande arbete utifrån vetenskaplig grund, eller som Kroksmark (2014) uttrycker det, det är långt till en förskola som vilar på vetenskaplig grund. Medvetenheten kring vilka teoretiska utgångspunkter som finns behöver utvecklas vilket nedanstående citat från ett ledningsstöd visar.

”På vår enhet behöver vi bli medvetna om och gemensamt formulera vilken teoretisk utgångspunkt och kunskapssyn som styr vår verksamhet. Är i nuläget ett påbörjat arbete. Att ge betydelse åt att vi inte äger all kunskap utan skapar den tillsammans under tiden vi arbetar, leker och undersöker. Vi behöver både föra vidare kunskap och traditioner och ge möjlighet till eget kunskapande. Hur vi tänker om lärandet får konsekvenser för hur vi observerar och dokumenterar. Vi behöver också arbeta mer fördjupat med den pedagogiska dokumentationen och mera sätta oss in i olika ämnesområden som barnen håller på att utforska.”

Citatet ovan visar att ledningsstödet anser arbetet kring hur förskolans personal tänker kring lärandet avgör hur personalen observerar och dokumenterar. Ledningsstödet uttrycker att lärandeperspektivet som finns avgör hur personalen observerar och dokumenterar. Nedanstående citat visar att det är viktigt att förskolan inte utgår ifrån en massa antaganden utan att det är viktigt att utveckla hur förskolan systematiskt tar reda på och analyserar verksamheten.

”Att hitta och kritiskt granska vetenskapliga undersökningar. Att inte utgå från en massa antaganden i verksamheten, att systematiskt ta reda på och analysera det man fått syn på. Att avsätta tid till litteraturläsning för pedagoger, skapa intresse för ny forskning.”

”Det systematiska kvalitetsarbetet så att det blir en naturlig del i verksamheten att systematiskt dokumentera och kritiskt granska sin verksamhet. För att kunna se på hur det man gjort har gjort skillnad till det man gjorde tidigare. Att börja se på vad som är egna upplevelser och vetenskaplig kunskap.”

Ledningsstöden uppfattar att det är viktigt att utveckla arbetet med systematik. Förmågan att analysera och arbeta för att det systematiska kvalitetsarbetet ska bli en naturlig del i förskolans arbete är andra områden som behöver utvecklas. Sammanfattningsvis beskriver ledningsstöden att det är svårt att hinna med arbetet med vetenskaplig grund och att det är ett arbete som behöver utvecklas. Samtidigt upplever ledningsstöd att det är svårt att få med sig all personal i arbetet. Det finns ett motstånd vilket försvårar arbetet. Det finns en uppfattning om att arbetet kring vetenskaplig grund är i början och att det finns utvecklingsmöjligheter. Det finns en osäkerhet bland personalen kring hur arbetet med vetenskaplig grund ska bedrivas. Vilket nedanstående citat visar

”Hör att många är osäker på vad som menas. Det finns mycket litteratur som tar upp ämnet men vilken ska man börja med?”

”I de flesta arbetslag så upplever jag att de flesta tycker att det är svårt att greppa vad vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är, det behövs en ökad förståelse kring vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet på ett enkelt och konkret sätt så att pedagogerna känner att de äger orden.”

”Jag tycker att man måste ta ett steg i taget för att införliva begreppen i verksamheterna. Många av oss som arbetar i verksamheterna idag har inte skrivit några uppsatser eller forskat under vår utbildning så många begrepp är nya. Men jag tror på att det finns en vilja ute på förskolorna att utvecklas och att göra ett bra arbete.”

”Det finns ett stort suckande om vetenskaplig grund. Det upplevs svårt, tidskrävande och ytterligare en sak att jobba med.”

Ledningsstöden beskriver att det bland personalen finns en osäkerhet kring arbetet med vetenskaplig grund och att det känns svårt och tidskrävande. Ledningsstöden menar att det är många som är osäkra och att det är svårt att veta var man ska börja. Ledningsstöden menar att det behövs en ökad förståelse i förskolorna kring vad arbetet med vetenskaplig grund innebär och det finns en uppfattning om att det finns brister i den utbildning som personalen har inom området.

Vetenskaplig grund, evidens-baserad praktik, professionalism och nyinstitutionalism i förskolans praktik

Arbetet med vetenskaplig grund innebär ett förändrat uppdrag för förskolechefer, ledningsstöd och verksamma förskollärare. Arbetet utifrån vetenskaplig grund är ett resultat av moderniseringsprocessen av samhället (jfr Berman, 2001, jfr Beck, 1998) och får konsekvenser i förskolans praktik. Förändringar i policys får konsekvenser för professionen och nyliberalismen innebär ett ökat fokus på effektivitet, produktivitet och konkurrens vilket innebär att de professionellas inflytande över praktiken minskar (jfr Gewitz et al 2009). Skolverket menar att det finns tre ben som förskolans arbete ska utgå ifrån, den vetenskapliga grunden, beprövad erfarenhet och evidens (Skolverket 2013-01-22). Arbetet utifrån evidens-baserad praktik är ett resultat av neo-liberala influenser, där OECD har ett ökat fokus på evidens-baserad praktik som ett medel för att öka utbildningens effekter, och där evidens-baserad praktik uppfattas leda till vissa fördefinierade mål (jfr Levinsson, 2013: Biesta, 2011). Syftet med rapporten har varit att beskriva hur ledningsstöd och förskolechefer uppfattar och beskriver arbetet med vetenskaplig grund samt hur arbetet med vetenskaplig grund ser ut i de verksamheter där de är verksamma. Rapporten försöker besvara hur ledningsstöd och förskolechefer beskriver sitt arbete med vetenskaplig grund och hur detta arbete genomförs i förskolans praktik, vilka styrkor och svårigheter förskolechefer och ledningsstöden uppfattar i arbetet med vetenskaplig grund, samt vilket stöd förskolecheferna upplever att de får av ledningsstöden i arbetet med vetenskaplig grund. Arbetet med vetenskaplig grund tangerar det Bridges et al (2009) beskriver som evidens-baserad praktik, då förskolechefer och ledningsstöds beskrivningar av verksamheten visar att de försöker hitta den forskning som är mest tillförlitlig och vilka metoder och forskning som leder till bäst resultat (jfr Bridges et al, 2009).

I följande avsnitt är förhoppningen att visa hur arbetet med vetenskaplig grund påverkar förskolans verksamhet ur ett nyinstitutionellt perspektiv, där vetenskaplig grund, evidens-baserad praktik och professionalism är viktiga begrepp. Genom att problematisera detta är förhoppningen att ge en beskrivning över hur arbetet med vetenskaplig grund påverkar förskolans verksamhet och hur det hänger ihop med förskolechefers och ledningsstöds arbete utifrån evidens-baserad praktik. Staten har via skollag och läroplan ställt nya krav på verksamheten att den ska bedrivas utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Eftersom det inte finns någon tradition av att arbeta med vetenskaplig grund bland förskolans personal (jfr Kroksmark, 2014) innebär det en utmaning för förskolechefer och ledningsstöd att implementera veten-

skaplig grund inom förskolan där det råder en stark tradition och normativ isomorfism kring hur arbetet ska bedrivas (jfr DiMaggio & Powell, 1983). I detta perspektiv befinner sig förskolans som institution, snarare i en pre-institutionaliseringsfas (jfr Tolbert & Zucker, 1996) när det gäller arbetet med vetenskaplig grund. Det vill säga i arbetet med vetenskaplig grund finns flera antaganden av en given struktur men de är begränsade till vissa situationer och har implementerats på ett varierande sätt, samtidigt som den vetenskapliga grunden är begränsad när det gäller operationalisering och syfte (jfr Tolbert & Zucker, 1996).

Det finns förskolechefer och ledningsstöd som beskriver att de inte har tillräckligt med kompetens för att arbeta med vetenskaplig grund och som uttrycker en osäkerhet kring vilka teorier och vilken forskning som ska användas. Det finns också förskolechefer och ledningsstöd som anser sig ha tillräckligt med kompetens och som beskriver vilken teoretisk bas förskolans verksamhet utgår ifrån, medan andra både ledningsstöd och förskolechefer uttrycker en osäkerhet kring detta. När det gäller kompetensen hos personalen i verksamheten beskriver både förskolechefer och ledningsstöd att det finns bristande kunskap bland personalen angående arbetet med vetenskaplig grund. Detta uttrycks bland annat genom att ledningsstöd menar att arbetet med att läsa vetenskapliga rapporter, avhandlingar och litteratur behöver utvecklas då personal inte är vana att läsa detta. Det uttrycks genom att beskriva bristande kompetens hos personalen och bristande engagemang hos personalen när det gäller arbetet med vetenskaplig grund.

Arbetet med vetenskaplig grund och evidens-baserade praktiken är nära sammanflätad med professionen, där forskare menar att kopplingen till vetenskap är en central del i utvecklandet av professionen. Inom nyinstitutionalismen pratar man om tvingande, mimetisk och normativ isomorfism (DiMaggio & Powell, 1983). Den tvingande isomorfismen handlar i detta fall den nya lagstiftningen avseende att förskolans verksamhet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Den normativa isomorfismen handlar om hur professionen definierar vilka förhållanden och metoder som ska användas för att kontrollera arbetet och skapa legitimitet (jfr DiMaggio & Powell, 1983). Utifrån att det i förskolan inte finns någon tradition (Kroksmark, 2014; Eidevald, 2013) att arbeta med vetenskaplig grund så finns det inte någon norm bland de professionella att arbeta utifrån detta, samtidigt är förskollärare, förskolechefer och ledningsstöd det vill säga professionen påverkade av den tvingande och mimetiska isomorfismen (jfr DiMaggio & Powell, 1983). Eller som DiMaggio & Powell uttrycker det, professionens makt är både delad av staten som den är skapad av professionens aktiviteter.

Genom att utbildningen till förskollärare, som sker i statlig regi via universiteten traditionellt sett, inte har haft någon större förankring i vetenskaplig grund har det påverkat professionens värdering av vikten med att utgå ifrån vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik (jfr Säljö, 2006). Detta innebär att den lagstiftning som skollagen innebär med fokus på vetenskaplig grund och som nu blivit tvingande kan få svårigheter att implementeras, eftersom det finns en stark normativ isomorfism kring hur arbetet vid förskolorna ska bedrivas bland professionen. Ledningsstöd beskriver bristande engagemang och ett motstånd bland personalen när det gäller att arbeta med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik. Det upplevs bland ledningsstöden som en svårighet att få personalen att förstå varför förskolan ska arbeta med vetenskaplig grund. Förskolecheferna beskriver det som en svårighet att få med sig all personal i arbetet med vetenskaplig grund. Detta kan kopplas till den starka tradition som finns inom förskolan, och den bristande förankringen i vetenskaplig grund den utbildning de verksamma förskollärarna har med sig in i verksamheten.

Arbetet med vetenskaplig grund är en utmaning för förskolechefer och ledningsstöd, båda grupperna nämner att en av de största utmaningarna i arbetet med vetenskaplig grund är att få med alla medarbetare på tåget. Det vill säga det finns ett motstånd ute i verksamheten när det gäller arbete med vetenskaplig grund som tar sig uttryck i förskolans praktik. Det handlar om vilka normer som finns inom förskolan bland personal och ledare, normer som är starkt institutionaliserade, det vill säga det finns en fullständig institutionalisering bland personalen angående hur verksamheten vid förskolan ska bedrivas (jfr Tolbert & Zucker, 1996). Det finns en fullständig institutionalisering när det gäller förskolans struktur där det är relativt lågt motstånd angående hur förskolan ska bedriva sin verksamhet från opponerande grupper och fortsatt kulturellt stöd angående hur förskolan arbetar (Jfr Tolbert & Zucker, 1996). Detta påverkar hur personalen agerar i relation till arbetet med vetenskaplig grund.

Motståndet till arbetet med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik bland personalen kan förstås i relation till att där det råder en stark institutionalisering och agerande över lång tid är det också ett större motstånd till förändringar (jfr Zucker, 1977). Det vill säga det motstånd som förskolechefer och ledningsstöd upplever att det finns bland personalen angående arbete utifrån både vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik kan förstås i relation till den starka tradition som finns i förskolan kring hur arbetet ska genomföras, vilket innebär att arbetet med vetenskaplig grund inte har institutionaliserats och internaliserats i förskolan sätt att arbeta. Det finns en tradition inom förskolan där omsorg om barnen är en viktig del, och som förskolechefer och ledningsstöd menar lever kvar inom förskolans verksamhet. Utifrån

Zucker (1977) kan detta tolkas som att arbetet med vetenskaplig grund innebär att personalens uppfattning om vad som är viktigast i verksamheten utmanas när förskolechefer och ledningsstöd driver frågan om vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik. Motståndet handlar om ett försök att bevara en generell enhetlig kultur kring hur förskolans arbete ska bedrivas, samtidigt som de nya kraven på vetenskaplig grund finns. Det motstånd förskolechefer och ledningsstöd uppfattar, är en del i bevarandet av den kulturella förståelsen som är institutionaliserad, vilket innebär ökad social kontroll av de som vill bevara kulturen när implementering av den vetenskapliga grund sker (jfr Zucker, 1977).

Viktiga källor till isomorfismen är professionalismen som DiMaggio & Powell (1983) delar in i den formella utbildningen och legitimiteten som är skapad vid universiteten samt professionella nätverk. Detta kan kopplas till den utbildning som förskolechefer, ledningsstöd och de verksamma förskollärarna har. Det vill säga den utbildning som de har kopplat till arbetet med vetenskaplig grund.

För att utveckla verksamhetens arbete med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik är professionalism en viktig aspekt att ha med i analysen. Ledare påverkar via begreppet professionalism medarbetarnas arbete (Evetts, 2009). Evetts (2009) menar att professionalism är ett viktigt begrepp när det gäller hur ledare kontrollerar och driver yrkesförändringar. Det vill säga förskolechefers arbete med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik och hur de definierar arbetet med vetenskaplig grund är viktigt utifrån att ledningen definierar vad som är professionalism (jfr Evetts, 2009). Både förskolechefer och ledningsstöd menar att den vetenskapliga grunden innebär en möjlighet att öka professionalismen inom förskolans verksamhet. Förskolechefer menar att genom att utveckla den teoretiska basen kan förskolans personal sätta ord på vad de gör och får ett gemensamt språk. Genom att arbeta med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik – menar förskolechefer – kan förskolans personal bli tryggare i relation till uppdraget. Detta visar att förskolechefer använder den vetenskapliga grunden och evidens-baserade praktiken som ett sätt att styra och definiera vad som är professionalism (jfr Evetts, 2009). Samtidigt som förskolechefer anser att den vetenskapliga grunden är viktig för utvecklingen av professionen och i förlängningen professionalismen finns det bland både förskolechefer och ledningsstöd en osäkerhet kring arbetet med vetenskaplig grund. Förskolechefer menar att det är viktigt att de själva blir trygga och pålästa i arbetet och relaterar detta till att kritiskt granska och använda sig av relevant forskning, vilket kan tolkas som att de försöker utgå ifrån evidens-baserad praktik. Utifrån denna beskrivning är det därmed viktigt

vilken förståelse, kunskap och inställning som förskolechefer och ledningsstöds har kring arbete med evidens-baserad praktik.

Kunskaper och inställning till arbetet är ett viktigt styrmedel för att förändra förskolans verksamhet så den utvecklas i enlighet med skollagen. Med andra ord handlar det om att både påverka den normativa isomorfism som finns kring förskolans arbete bland huvudmän, förskolechefer, ledningsstöd och de verksamma förskollärarna så att de blir bärare av vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik. Det vill säga att vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik utvecklas från tvingande isomorfism till normativ isomorfism. Samtidigt är det viktigt att ha i åtanke att det finns en yrkesmässig professionalism där diskurser konstrueras inom professionen och ett där det finns en yrkesmässig kontroll över arbetet och praktiken (Evetts, 2009).

För att arbetet med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik ska vara möjligt att utveckla inom förskolans verksamhet och i förlängningen nå fullständig isomorfism krävs det att den sociala strukturen utvecklas vilket kräver någon form av handling eller agency (jfr Tolbert & Zucker, 1996). Det vill säga att de som är verksamma inom förskolans verksamhet, huvudmän, förskolechefer, ledningsstöd och förskollärare förändrar organisationens institution genom att förändra hur de agerar. I detta perspektiv är det viktigt att fundera över hur översättningsprocessen av vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik sker inom verksamheten där institutionens – i detta fall förskolans praktik – förgivettaganden när det gäller handlingsmönster legitimeras av normer och värderingar som både gör det möjligt att genomföra förändringar samtidigt som de begränsar utvecklingsmöjligheterna (jfr, Erlingsdóttir, 1999).

Förskolechefer och ledningsstöd menar att fördelen med att arbete med vetenskaplig grund handlar om att det ökar möjligheten till ett gemensamt språk och ger en högre kvalitet till verksamheten, där den mest tillförlitliga forskningen används. Genom att arbeta utifrån evidens och vetenskap finns det möjlighet att öka professionalismen i verksamheten (jfr Evetts, 2009). Ur ett nyinstitutionalistiskt perspektiv kan den vetenskapliga grunden och den evidens-baserade praktiken användas för att öka professionalismen inom verksamheten. Genom att arbetet utifrån vetenskaplig grund och den mest tillförlitliga forskningen, ges enligt förskolechefer möjlighet till ett gemensamt språk. Detta visar hur förskolechefer och ledningsstöd genom vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik försöker förändra professionen. Det vill säga genom att använda professionsbegreppet styr och definierar förskolechefer vad som kan anses vara professionellt (jfr Evetts, 2009). Detta kan tolkas som att vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik innebär att legitimiteten både inåt och utåt för-

stärks, det vill säga organisationen inom organisationsfältet homogeniseras (jfr Erlingsdóttir, 1999).

Förskolechefer menar att vetenskaplig grund kan skapa argument för förskolans personal gentemot föräldrar och vårdnadshavare vilket inger trovärdighet. Detta skulle kunna tolkas som att den evidens-baserade praktiken innebär att professionen utvecklar sin professionalism. Det vill säga ledningen kan använda arbetet med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik för att kontrollera och utveckla hur personalen utövar sitt yrke där en gemensam begreppsapparat kan användas baserad på forskning (jfr Evetts, 2009). En professionalism som är engagerad i vetenskaplig grund och evidens-informerad praktik där kritiska reflektioner är viktiga samtidigt som samarbete med föräldrar är viktig (jfr Reeves, 2009). Det handlar om att skapa en gemensam norm för hur verksamheten ska bedrivas.

Den vetenskapliga grunden och evidens-baserade praktiken kan påverka yrkets professionalisering genom att skapa ett gemensamt språk. Ur ett nyinstitutionalistiskt perspektiv kan detta uppfattas som att detta innebär att professionen får en gemensam bas att utgå ifrån, vilket i förlängningen kan leda till att dessa idéer blir institutionaliserade inom organisationen. Förskolechefernas uppfattning kan också tolkas som att vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik innebär att legitimiteten både inåt och utåt förstärks, det vill säga att organisationen inom det organisationsfältet homogeniseras (jfr Erlingsdóttir, 1999). För att få legitimitet tar organisationen till sig organisationsfältets idéer som i detta fall handlar om hur förskolan arbetar med vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik för att utveckla sin profession och professionalism (jfr Erlingsdóttir, 1999). Detta kan också tolkas som att vetenskaplig grund och evidens-baserade praktiken innebär att individer kommer att utgå från en gemensam definition av den sociala verkligheten som i förlängningen innebär att den sociala processen innebär regler men också status angående hur personalen ska agera (jfr Meyer & Rowan, 1977). Det vill säga den vetenskapliga grunden och evidens-baserade praktiken innebär utifrån detta en professionalism som kan kopplas ihop med den normativa isomorfismen (jfr DiMaggio & Powell, 1983). Den vetenskapliga grunden och evidens-baserad praktik uppfattas som verktyg för att uppnå en gemensam bas och ökad förståelse för förskolans arbete. Det vill säga att uppnå en normativ isomorfism som innebär att professionen skapar en kognitiv bas och legitimitet för yrket (jfr DiMaggio & Powell, 1983).

För att implementera den vetenskaplig grund i förskolorna använder förskolecheferna ledningsstöden. Ledningsstöden uppfattas vara närmast verksamheten och ger försko-

lechefer inblick i arbetet ute i verksamheten. Både förskolechefer och ledningsstöden menar att ledningsstöden är en kanal mellan förskolechefen och arbetet ute i förskolans praktik. Genom att använda vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik som en del av professionalismen kan förskolechefer verka för att motståndet från personalen när det gäller arbetet med vetenskaplig grund minskar. Genom att motivera förskolans personal att arbeta utifrån vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik i relation till professionalism, kan arbetet med vetenskaplig grund uppfattas av personalen som ett sätt att öka yrkets status både som kollektiv och individuellt (jfr Evetts, 2009). Genom att motivera personalen utifrån detta kan institutionalisering och implementeringen av vetenskaplig grund och evidens-baserad praktik underlättas då institutionalisering kräver någon form av mening för att ske (jfr Zucker, 1977).

Referenslista

- Beck U. (1998) *Risksamhället. På väg mot en annan modernitet*. Daidalos, Göteborg
- Berman M. (2001) *Allt som är fast förflyktigas. Modernism och modernitet*, Arkiv förlag, Lund
- Berg E. (1995) *Hemvården. Utveckling, förändring och samverkan*, Liber, Stockholm
- Biesta G. (2007) *Why "What Works" Won't Work: Evidence-based practice and the democratic deficit in educational research*, *Educational Theory*, Volume 57, number 1, 2007, University of Illinois
- Biesta G. (2011) *God utbildning i mätningens tidevarv*, Avancerade studier i pedagogik, Liber, Stockholm
- Blom B., Grape O., (2006) Nyinstitutionalism – teori med stor potential, s 7- 16, i Grape O., Blom B., Johansson, R., (2006) *Organisation och omvärld – nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*, Studentlitteratur, Lund
- Bohlin I., (2010) Systematiska översikter, vetenskaplig kumulativitet och evidensbaserad pedagogik, s 164-186, *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 2010 årg 15 nr 2/3
- Bridges D., Smeyers P., Smith R (2009) Educational Research and the Practical Judgement of Policy-Makers s1-10. I Bridget D., Smeyers P., Smith R (2009) *Evidence-based education policy. What Evidence? What Basis? Whose Policy?* Wiley-Blackwell
- Bridges D. & Watts M. (2009) Educational Research and Policy: Epistemological Considerations s 36-57. I Bridges D., Smeyers P., Smith R (2009) *Evidence-based education policy. What Evidence? What Basis? Whose Policy?* Wiley-Blackwell
- Cervantes S. (2008) *Nyliberala influenser inom utbildningssektorn. Fristående skolors etablering och en kommuns uppfattning om dess konsekvenser*, Luleå Kommun, Barn- och utbildningsförvaltningen. Luleå kommuns tryckeri, Luleå
- Davies P. (1999) *What is evidence-based education?* *British Journal of educational Studies*, vol 47, No 2, juni 1999, page 108-121, Blackwell Publisher Ltd. And SCSE 1999

DiMaggio P.J., och Powell W.W (1983) The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields, *American Sociological Review*, Volume 48, Issue 2, s 147-160

Dnr 43-2013:4998, Svar med anledning av Skolinspektionens tillsyn av förskolan i Luleå kommun

Eidevald, C (2013) *Hallå hur gör man? Systematiska analyser för utvärdering och utveckling i förskolan*, Liber, Stockholm

Eliasson, B (2014) *Social Work Approaching Evidens-Based Practice. Rethinking Social Work*, Luleå University of Technology, ISBN 978-91-7439-998-1, Luleå

Enö M. (2005) *Att våga flyga. Ett deltagarorienterat projekt om samtalets potential och förskolepersonals konstruktion av det professionella subjektet*, Lärarutbildningen, Malmö Studies In Educational Sciences No. 19, Malmö Högskola

Enö M. (2011) Paper professionsforskning 2011. Arbetsdelning och professionalism – om status, makt och motstånd i förskollärares praktik.

Erlingsdóttir G. (1999) *Förförande idéer – kvalitetssäkring i hälso- och sjukvården*. Ekonomihögskolan, Lunds Universitet

Evetts J. (2009) The management of professionalism. A contemporary paradox. I Gewirtz S., Mahony P., Hextall I., Cribb A. (2009) *Changing Teacher Professionalism. International trends, challenges and ways forward*, Routledge, New York

Gewirtz S., Mahony P., Hextall I., Cribb A., (2009) Policy, professionalism and practice. Understanding and enhancing teachers' work. In In Gewirtz S., Mahony P., Hextall I., Cribb A. (2009) *Changing Teacher Professionalism. International trends, challenges and ways forward*, Routledge, New York

Håkansson, J (2013) *Systematiskt kvalitetsarbete i förskola, skola och fritidshem. Strategier och metoder*, Studentlitteratur, Lund

Johansson R., (2002) *Nyinstitutionalismen inom organisationsanalysen. En skolbildnings uppkomst, spridning och utveckling*, Studentlitteratur, Malmö

Johansson R., (2006) Nyinstitutionell organisationsteori – från sociologi i USA till socialt arbete i Sverige, s 17-46, i Grape O., Blom B., Johansson, R., (2006) *Organisation och omvärld – nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*, Studentlitteratur, Lund

- Kroksmark, T (2014) *Förskola på vetenskaplig grund*, Studentlitteratur, Lund
- Kvale, S. (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur, Lund
- Körner S, Wahlgren L., (1998) *Statistiska metoder*, Studentlitteratur, Lund
- Levinsson M. (2013) *Evidens och existens. Evidensbaserad undervisning i ljuset av lärares erfarenhet*. Diss, Institutionen för didaktik och pedagogisk profession, Göteborgs Universitet. Göteborg Studies in educational sciences 339. Göteborg
- Läroplanen för förskolan (Lpfö98:2010)
- Menter, I. (2009) Teachers for the future. What have we got and what do we need? I Gewirtz S., Mahony P., Hextall I., Cribb A. (2009) *Changing Teacher Professionalism. International trends, challenges and ways forward*, Routledge, New York
- Meyer J.W., Rowan B., (1977) Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony, *American Journal of Sociology*, Volume 83, Issue 2, s 340-363, The University of Chicago Press
- Patel R., Davidson B., (2003) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, Studentlitteratur, Lund
- Parding, K (2007) *Upper secondary teachers' creation of discretionary power – the tension between profession and organisation*, Luleå University of Technology, Department of Human Work Sciences, Division of Industrial Production, 2007:29, Luleå
- Persson Sofia (2007) *Lärarkåren som agent på skolarenan*, i Pierre J. (2007) *Skolan som politisk organisation*, Gleerups Utbildning AB.
- Promemoria (U 2010/4443/S) *Förslag till vissa förtydliganden och kompletteringar av förskolans läroplan*, Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet, 2014-04-27)
- Reevs, J. (2009) *Inventing the Chartered Teacher*, I Gewirtz S., Mahony P., Hextall I., Cribb A. (2009) *Changing Teacher Professionalism. International trends, challenges and ways forward*, Routledge, New York
- Rosengren K-E., Arvidson P. (2002) *Sociologisk metodik*, Liber, Malmö
- Sammanträdesprotokoll Barn- och utbildningsnämnden, 2015-10-22, ärendenr 2015/444-66

Sandberg J., Targama A. (1998) *Ledning och förståelse. Ett kompetensperspektiv på organisationer*, Studentlitteratur

Skollagen (2010:800)

Skolverket (Dnr 2012:1700), *Promemoria om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet*, Skolverket

Skolverket (2013) *Förskolan. Skolverkets allmänna råd med kommentarer*. Fritzes, Stockholm

Skolverket (2013-01-22) Vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet och evidens, <http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/forskningsbaserat-arbetsatt/vetenskaplig-grund-beprovad-erfarenhet-och-evidens-1.189565>, 2015-11-23

Skolverket (Dnr 80-2011:980) *Promemoria om evidens på utbildningsområdet*, Skolverket, 2011-08-25

Sou (2004:116) *Skolans ledningsstruktur. Om styrning och ledning i skolan. Betänkande av utredningen om skolans ledningsstruktur*, Fritzes, Stockholm, 2004

Sou (2008:109) *En hållbar lärarutbildning. Betänkande av Utredningen om en ny lärarutbildning*, Statens offentliga utredningar, Stockholm, 2008

Säljö, R (2006) *Utbildning på vetenskaplig grund – röster från fältet*, Tematiska studier, Högskoleverkets rapportserie 2006:46, Stockholm

Tolbert P.S., Zucker L.G. (1996) The institutionalization of institutional theory [Electronic version]. I S Clegg, C.Hardy och W Nord (Eds.) *Handbook of organization studies*, s 175-190. London: SAGE

Trost, T. (1994) *Enkätboken*, Studentlitteratur,

Zucker L.G (1977) The Role of Institutionalization in Cultural Persistence. *I American Sociological Review*, Volyme 42, Issue 5 (oct.,1977), s 726-743

LULEÅ KOMMUN

Bilaga 1

Enkät till förskolechefer

Ange din utbildningsbakgrund (flera alternativ är möjliga)

- Förskollärarytbildning
- Grundskollärarytbildning
- Handledarytbildning/pedagogista
- Specialpedagog/speciallärare
- Annan akademisk utbildning

Beskriv din definition av begreppet vetenskaplig grund.

Beskriv hur du arbetar med vetenskaplig grund idag. Ge exempel.

Vad innebär arbetet med vetenskaplig grund för dig, i din position som förskolechef?

Jag känner mig osäker på vad arbetet med vetenskaplig grund innebär.

1 2 3 4 5

Instämmer helt

Instämmer inte alls

Beskriv vilka teoretiska utgångspunkter din/dina förskolor använder idag.

Vilka styrkor finns det med att utgå från vetenskaplig grund i ditt arbete?

Vilka svårigheter upplever du i arbetet med vetenskaplig grund?

På vilket sätt leder du arbetet med vetenskaplig grund på dina enheter. Ge exempel

Jag har tillräcklig kompetens för att leda arbetet med vetenskaplig grund

1 2 3 4 5

Instämmer helt

Instämmer inte alls

Vilket stöd upplever du att du får från ditt ledningsstöd i arbetet med vetenskaplig grund?

Vilket stöd behöver du i arbetet med vetenskaplig grund?

Vilket/vilka områden tycker du behöver utvecklas i arbetet med vetenskaplig grund?

Förskolan baserar sin verksamhet på vetenskaplig grund

1 2 3 4 5

Instämmer helt

Instämmer inte alls

Förskolan relaterar sina resultat till aktuell forskning

1 2 3 4 5

Instämmer helt

Instämmer inte alls

Övriga reflektioner kring arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet,

Bilaga 2

Enkät till ledningsstöden

Ange din utbildningsbakgrund (flera alternativ är möjliga)

- Förskollärarytildning
- Grundskollärarytildning
- Handledare/pedagogista
- Specialpedagog/speciallärare
- Annan akademisk ytildning

Beskriv din definition av begreppet vetenskaplig grund.

Beskriv hur du arbetar med vetenskaplig grund idag. Ge exempel.

Hur arbetar ni med vetenskaplig grund på er/era förskolor? Ge exempel.

Förskolan baserar sin verksamhet på vetenskaplig grund.

1 2 3 4 5

Instämmer helt

Instämmer inte alls

Vad innebär arbetet med vetenskaplig grund för dig, i din position som ledningsstöd? Ge exempel.

Beskriv vilka teoretiska utgångspunkter din/dina förskolor använder idag.

Förskolan relaterar sina resultat till aktuell forskning

1 2 3 4 5

Instämmer helt

Instämmer inte alls

Vilka styrkor finns det med att utgå ifrån vetenskaplig grund i ditt arbete? Ge exempel.

På vilket sätt är du ett stöd för förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund? Ge exempel.

Jag har tillräcklig kompetens för att stödja förskolechefen i arbetet med vetenskaplig grund

1 2 3 4 5

Instämmer helt

Instämmer inte alls

Vilka svårigheter upplever du i arbetet med vetenskaplig grund?

Vilket/vilka områden tycker du behöver utvecklas i arbetet med vetenskaplig grund?

Övriga reflektioner kring arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet,
